

Speurgids 2011

Ondernemen & Innoveren

Het Vlaamse overheidsbudget voor Economie, Wetenschap en Innovatie

Vlaamse overheid

Woord vooraf

'Vlaanderen in Actie', het toekomstproject van Vlaanderen, heeft als doel om Vlaanderen tegen 2020 naar de top vijf van Europese regio's te leiden. Omwille van de globalisering van de economie en de internationale concurrentie heeft Vlaanderen behoefte aan meer en sterkere 'open ondernemers'. Dit zijn ondernemers die open staan voor de mogelijkheden van duurzame economische groei, de vergroening van de economie, de kansen van nieuwe kennis en de ontwikkeling van activiteiten in nieuwe speerpunt domeinen.

De instrumenten van het Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) die hiertoe bijdragen, komen in een vernieuwd deel 1 van deze Speurgids Ondernemen & Innoveren aan bod: meer groene economie met behulp van de ecologiepremie, de Waarborgregeling om bedrijven door (de naweeën van) de crisis te loodsen, de KMO-Portefeuille en het Actieplan Ondernemerschap voor meer en sterker ondernemerschap, de Gazellesprong, het TINA-fonds (Transformatie, Innovatie en Acceleratie) als nieuw instrument voor het realiseren van een meer innovatieve en kennisintensieve Vlaamse economie, ... Het zijn maar enkele van de slagkrachtige maatregelen die mee de duurzame transformatie van het Vlaamse economische weefsel mogelijk moeten maken.

Na twee jaar van besparingen, keert het tij in 2011 en is er bij de begrotingscontrole extra beleidsruimte beschikbaar. De Vlaamse Regering besliste meteen om 65 miljoen euro extra te investeren in wetenschap en innovatie. Meer middelen voor O&O vormt immers een centrale doelstelling binnen ViA en het Pact 2020. Dit budget gaat onder andere naar basisonderzoek, de strategische onderzoekscentra, onderzoeksprojecten van bedrijven en maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten. Ook werd een akkoord bereikt over een minimaal groeipad 2012-2014 voor extra O&O-middelen. Verder keurde de Vlaamse Regering recent de conceptnota betreffende de verdere invulling van de ViA-doorbraak "Innovatiecentrum Vlaanderen" goed. Het doel is het gericht innovatiebeleid zo te structureren dat het nog meer dienstbaar wordt bij de aanpak van de grote maatschappelijke en economische uitdagingen.

Dit jaar is er een totaal wetenschaps- en innovatiebudget van 1,88 miljard euro beschikbaar, waarvan 1,231 miljard euro voor onderzoek en ontwikkeling, verspreid over de dertien beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. Daarmee is opnieuw het niveau van vóór de besparingen bereikt. De Speurgids Ondernemen & Innoveren analyseert op een transparante manier deze middelen: het overheidsbudget voor O&O, een kernindicator voor het innovatiebeleid, wordt gelinkt aan het aandeel in de O&O-intensiteit dat door de overheid is gefinancierd, de zogenaamde 1%-norm. Ook monitoring van andere belangrijke beleidsindicatoren komt in de Speurgids Ondernemen & Innoveren aan bod, zoals het evenwicht gericht/niet-gericht onderzoek.

We wensen u een verhelderende lectuur toe van deze 'facts & figures' publicatie over het Vlaamse economie-, wetenschaps- en innovatiebeleid.

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid

Kris Peeters

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding

Ingrid Lieten

Inhoudsopgave

WOORD VOORAF	1
INHOUDSTAFEL	3
TEN GELEIDE	5
DEEL 1 DUURZAME TRANSFORMATIE VAN HET VLAAMSE ECONOMISCHE WEEFSEL	7
Hoofdstuk 1.1 Bedrijven door de crisis helpen	9
Hoofdstuk 1.2 Meer en sterker ondernemerschap	11
Hoofdstuk 1.3 Een meer groene economie	14
Hoofdstuk 1.4 Meer groeiende ondernemingen	15
Hoofdstuk 1.5 Een meer innovatieve en kennisintensieve economie	17
Hoofdstuk 1.6 Een sterkere internationalisering van de Vlaamse Economie	19
Hoofdstuk 1.7 Samenvattend financieel overzicht	22
DEEL 2 WETENSCHAPS- EN INNOVATIEBELEID	23
Hoofdstuk 2.1 'Eigenlijk wetenschapsbeleid'	26
Hoofdstuk 2.2 Wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen	34
Hoofdstuk 2.3 Analyse van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB)	37
DEEL 3 O&O-OVERHEIDSUITGAVEN VAN VLAANDEREN IN DE INTERNATIONALE CONTEXT	51
Hoofdstuk 3.1 Internationale vergelijking van de overheidsinspanningen voor O&O (GBAORD)	52
Hoofdstuk 3.2 De O&O-intensiteit in Vlaanderen	55
DEEL 4 BESTEDINGSANALYSE VAN DE EWI-STEUNMAATREGELEN AAN DE ONDERNEMINGEN PER SECTOR	59
GEBRUIKTE AFKORTINGEN	67
MEDEWERKERS	68
COLOFON	69

Ten geleide

De Speurgids Ondernemen & Innoveren is de nieuwe naam voor de jaarlijkse publicatie van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie van de Vlaamse overheid die het overheidsbudget voor Economie, Wetenschap en Innovatie in het licht zet.

Deel 1 is nieuw en behandelt de instrumenten van het beleidsdomein EWI die het economische beleid van de Vlaamse overheid gestalte geven. De titels van hoofdstukken 1 tot en met 5 zijn deze van de strategische doelstellingen om de Vlaamse KMO's en grote bedrijven te versterken en te richten op duurzame groei en transformatie. In het zesde hoofdstuk komen de instrumenten aan bod die een sterkere internationalisering beogen. Een zevende hoofdstuk geeft een financieel overzicht.

Deel 2 behandelt het horizontale wetenschaps- en innovatiebeleid van de Vlaamse overheid. Achtereenvolgens komt het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' aan bod (uit de beleidsdomeinen EWI en Onderwijs en Vorming), met vervolgens het wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen. Daarna volgt een analyse van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB).

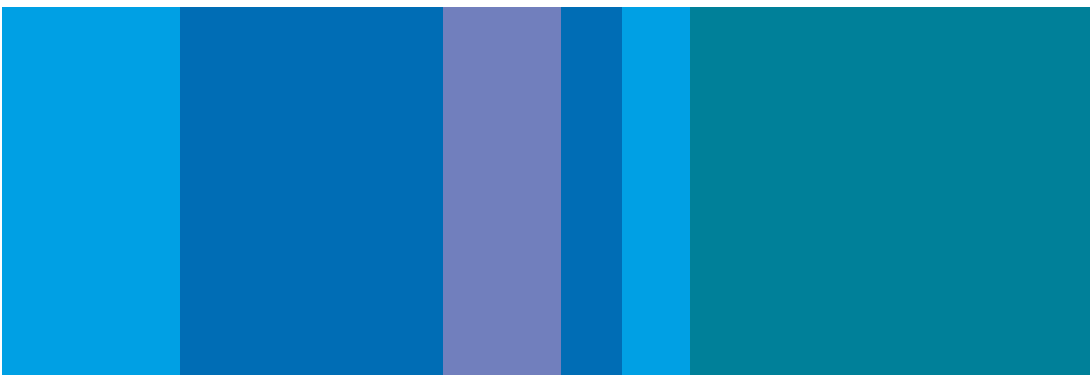
Deel 3 licht de middelen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) nader toe. Om de internationale positie van Vlaanderen te duiden, worden de O&O-overheidsinspanningen van Vlaanderen vergeleken met die van andere landen.

In deel 4 komen de resultaten van een analyse van enkele belangrijke EWI-steunmaatregelen aan de ondernemingen aan bod. Enkele cijferreeksen op basis van de NACE-classificatie worden er voorgesteld.

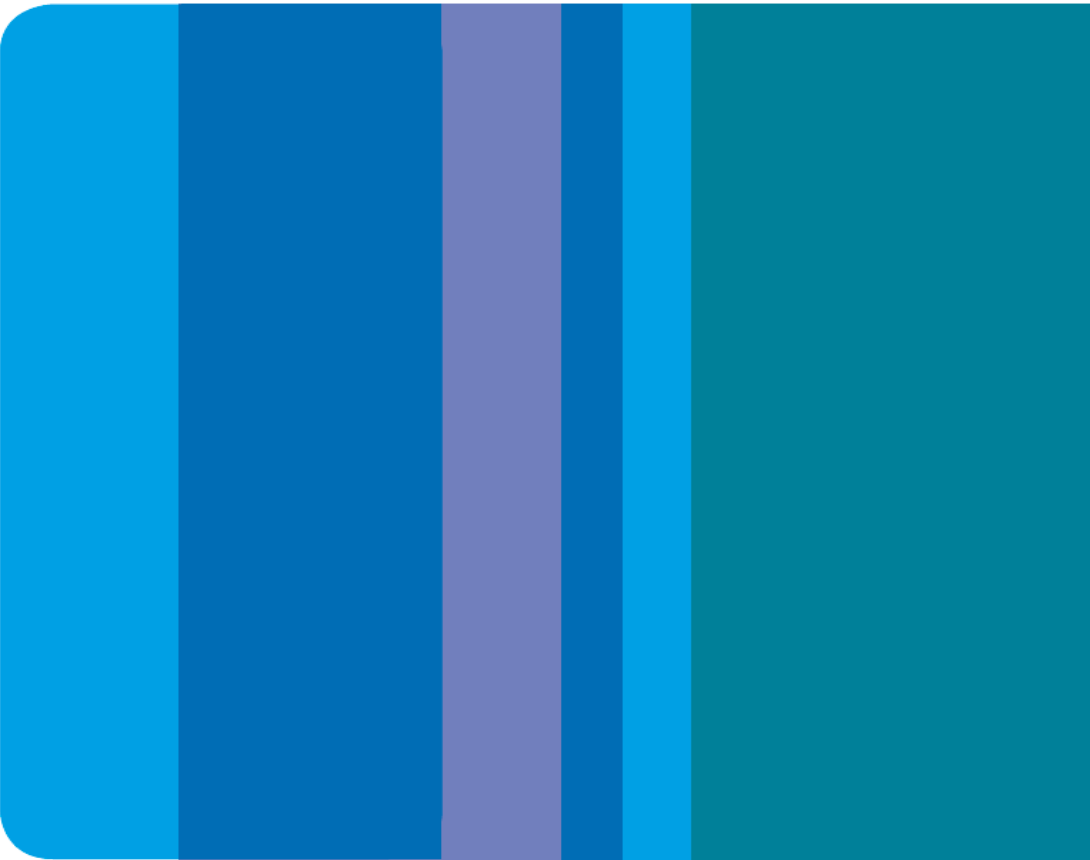
De in deze publicatie vermelde budgetten 2011 zijn de kredieten op basis van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting 2011 (begrotingscontrole), zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 2 mei 2011 en zoals ingediend bij het Vlaams Parlement (in tijdreeksen aangeduid met '2011BC'). Voor de voorbije jaren bevatten de tijdreeksen steeds de definitieve kredieten - na de begrotingscontroles en eventuele kredietherschikkingen, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.

De Speurgids Ondernemen & Innoveren wordt verder uitgediept op de website www.speurgids.be. Daar is onder meer voor iedere kredietlijn een tekstuele toelichting te vinden en kan men specifiek zoeken naar een welbepaald beleidsinitiatief of met andere woorden zelf snel en accuraat informatie opvragen.

Speciale dank ten slotte aan alle medewerkers aan de Speurgids Ondernemen & Innoveren 2011. Door hun inbreng is het gelukt om alle informatie te bundelen en ter beschikking te stellen van het beleid en van alle actoren in het economische en wetenschaps- en innovatiebeleid. Achteraan deze publicatie staan hun namen vermeld.

Duurzame transformatie van het Vlaamse economische weefsel

Deel 1

Omwille van de globalisering van de economie en de turbulentie in de economische omgeving heeft Vlaanderen behoefte aan meer en sterkere 'open ondernemers'. Dit zijn ondernemers die open staan voor de mogelijkheden van duurzame internationale groei, de vergroening van de economie en de kansen van nieuwe kennis en de ontwikkeling van activiteiten in nieuwe speerpunt domeinen. Centraal in de beleidsvisie staat dan ook de duurzame transformatie van het Vlaamse economische weefsel.

De noodzaak voor de realisatie van deze visie werd van bij de aanvang van de regeerperiode bijzonder scherp gesteld doordat onze bedrijven sterk in hun ontwikkeling geremd werden door de gevolgen van de economische crisis. Dit maakte de snelle uitvoering van een anti-crisisbeleid bij prioriteit noodzakelijk. Vanuit deze analyse werden daarom vijf strategische doelstellingen geformuleerd om de Vlaamse KMO's en grote bedrijven te versterken en te richten op duurzame groei en

PMV nv (ParticipatieMaatschappij Vlaanderen)

PMV nv (ParticipatieMaatschappij Vlaanderen) is de investeringsmaatschappij die zich richt op duurzame economische groei en veel belang hecht aan zowel het financiële als het maatschappelijke rendement van haar initiatieven. Zij investeert in bedrijven en projecten die belangrijk zijn voor onze regio. Zo creëert PMV meer/waarde voor het geld dat Vlaanderen investeert in zijn toekomst.

De voorbije jaren heeft PMV dan ook een sleutelpositie verworven in de Vlaamse markt van bedrijfsfinanciering. PMV faciliteert de hele levenscyclus van een onderneming, van bij het prille begin tot aan de internationale groei.

Afhankelijk van de situatie of het doel van de onderneming in kwestie levert PMV financiering op maat: risicokapitaal, waarborgen voor bedrijfskredieten, voordelige leningen en investeringen via externe fondsen. PMV beheert een portefeuille van 500 miljoen euro aan activa. PMV voert ook opdrachten uit van en voor rekening van het Vlaamse Gewest.

Meer info op www.pmv.eu.

Agentschap Ondernemen

Het Agentschap Ondernemen wil het ondernemerschap aanmoedigen en bijdragen tot de ontwikkeling ervan. Daarbij wil het ondernemingen in hun concurrentiepositie ondersteunen en bijdragen tot de opbouw van stimulerende omgevingsfactoren voor het ondernemen. Het stimuleert samen met partners, bedrijven aan de hand van steunmaatregelen, informatie en advies om 'open' te ondernemen.

Om te komen tot meer en sterker ondernemerschap treedt het Agentschap Ondernemen in de eerste plaats op als regisseur. Het ondersteunt en stimuleert andere actoren – bedrijfsorganisaties, steden en gemeenten, ... – een bedrijfsvriendelijk beleid te voeren en projecten op te zetten die het ondernemerschap ten goede komen. Daarnaast treedt het

transformatie: bedrijven door de crisis helpen, meer en sterker ondernemerschap, een meer groene economie, meer groeiende ondernemingen en ten slotte meer innovatieve en kennisintensieve economie.

In deel 1 komen deze vijf strategische doelstellingen als korte hoofdstukken aan bod, waarin de instrumenten worden besproken waarover de Vlaamse overheid beschikt om deze doelstellingen te helpen realiseren. De agentschappen die de belangrijkste instrumenten beheren zijn: het Agentschap Ondernemen, de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en het Agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT). De activiteiten en instrumenten van FIT zijn terug te vinden in hoofdstuk 1.6.

Agentschap Ondernemen op als actor en staat het – complementair met de verschillende bedrijfsorganisaties – ondernemingen als kenniscentrum voor overheidsmaatregelen actief bij met informatie en advies.

Het Agentschap Ondernemen beschikt over een subsidie-enveloppe van zo'n 240 miljoen euro om bedrijven en bedrijfsorganisaties te ondersteunen: de KMO-Portefeuille, de Ecologiepremie, de Strategische Opleidings- en Investeringssteun en de steun voor hinder bij openbare werken.

Ook grensoverschrijdende samenwerking op deze domeinen wordt ondersteund in verschillende INTERREG-programma's. En als knooppunt binnen het Enterprise Europe Network bevordert het agentschap samen met het IWT het internationaal zakendoen.

Meer info op www.agentschapondernemen.be.

Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen of Flanders Investment & Trade (FIT)

Flanders Investment & Trade ondersteunt Vlaamse bedrijven in het internationaal zakendoen en gidst buitenlandse investeerders naar opportuniteiten in Vlaanderen. Vlaamse ondernemers kunnen op FIT een beroep doen voor informatie over buitenlandse markten, advies over marktbenaderingsstrategieën, en deelname aan seminars, zakenreizen en vakbeurzen. Het agentschap heeft vertegenwoordigers in 65 kantoren in het buitenland, die ten dienste staan van Vlaamse bedrijven.

FIT biedt ook verschillende vormen van subsidies aan. Een extra financieel duwtje in de rug kan immers het verschil maken bij de internationale ambities van Vlaamse bedrijven. FIT biedt momenteel vier categorieën van financiële steun aan KMO's die internationaliseren.

Meer info op : www.flandersinvestmentandtrade.be.

Hoofdstuk 1.1

Bedrijven door de crisis helpen

Faillissementen hebben, naast een dramatische impact voor de ondernemers, een bijzonder negatieve invloed op de arbeidsmarkt. De wereldwijde crisis is de belangrijkste oorzaak van de 'faillissementenstorm' die ook Vlaanderen trof. Het is dus van groot belang om over instrumenten te beschikken die bedrijven door de crisis helpen.

PMV beschikt over de Waarborgregeling en Gigarant. Het Agentschap Ondernemen kan tussenkomen bij de ondersteuning van bedrijven die in moeilijkheden dreigen te komen, onder meer via de KMO-Portefeuille. Ook bij hinder door openbare werken kan het Agentschap helpen door een tussenkomst in de rentelast van een overbruggingskrediet.

Waarborgen voor bedrijfskredieten

PMV verleent waarborgen voor bedrijfskredieten aan financiële instellingen, zoals banken en leasingmaatschappijen. Het laat hen toe om meer financiering aan te bieden aan ondernemingen die actief zijn in Vlaanderen en dat aan meer aantrekkelijke voorwaarden.

PMV werkt samen met meer dan 20 financiële instellingen voor het borgen van bedrijfskredieten. Samen beschikken zij over een netwerk van meer dan duizend kantoren in Vlaanderen en Brussel. Er zijn twee soorten waarborgen. De generieke Waarborgregeling geldt voor waarborgbedragen tot en met anderhalf miljoen euro per onderneming. Voor hogere waarborgen kan men een beroep doen op Gigarant.

Waarborgregeling

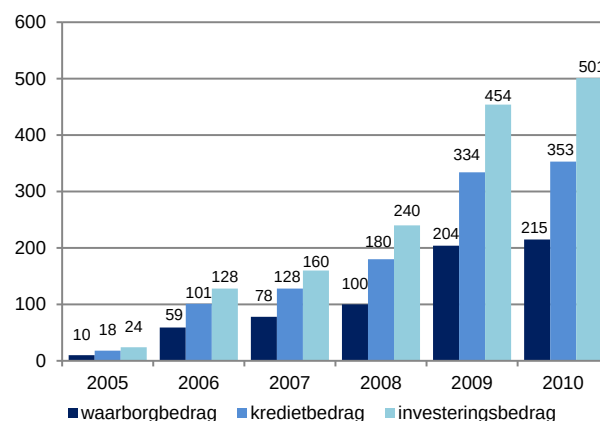
De Waarborgregeling van PMV wil tegemoet komen aan het tekort aan zekerheden waarmee KMO's vaak geconfronteerd worden als zij een krediet willen verkrijgen van een bank. De faciliterende kracht van het instrument is, mede dank zij de doorgevoerde versoepeling en verruiming van het toepassingsgebied naar aanleiding van de financiële crisis, volop tot uiting gekomen.

De Waarborgregeling heeft een grote hefboomwerking, zoals figuur 1.1 toont: voor elke euro waarborg werden in 2009 2,22 euro en in 2010 2,33 euro investeringen gerealiseerd.

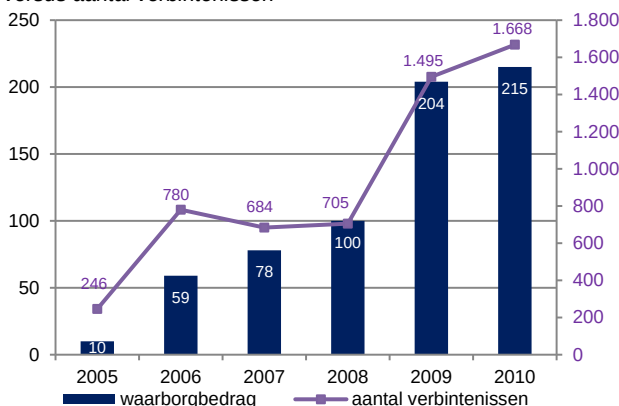
In 2009 waren er waarborgen voor een bedrag van 204 miljoen euro. Dit was meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2008. In 2010 was er een verdere stijging tot 215 miljoen euro waarborgen over 1.668 contracten (figuur 1.2).

Eind april 2011 was er een totaal verbruikt waarborgbedrag van 739,062 miljoen euro, voor 6.153 gewaarborgde verbintenissen.

Figuur 1.1 Waarborgregeling: gerealiseerde waarborg-, krediet- en investeringsbedragen (miljoen euro)

Figuur 1.2 Waarborgregeling: waarborgbedragen (miljoen euro) versus aantal verbintenissen

Gigarant

Gigarant is er voor KMO's of grote ondernemingen die behoefte hebben aan kredietwaarborgen boven anderhalf miljoen euro. De waarborg kan oplopen tot 80 % van het onderliggende krediet. De maximale looptijd bedraagt vijf jaar. Het fonds beschikt over een totaal garantiebudget van anderhalf miljard euro. Eind april 2011 waren er 12 toegekende waarborgen, goed voor een totaal waarborgbedrag van bijna 293,882 miljoen euro en een financieringsbedrag van afgerond 405,804 miljoen euro.

Preventief Bedrijfsbeleid

Om bedrijven te sensibiliseren voor een proactieve opstelling ten opzichte van hun continuïteit, werd het Preventief Bedrijfsbeleid in het leven geroepen. Dit beleid is gebaseerd op een akkoord tussen de sociale partners in de schoot van het VESOC. In dit akkoord wordt sterk de nadruk gelegd op het vrijwillige initiatief door de bedrijven, maar eveneens op aanmelding van mogelijke continuïteitsproblemen via werknemers. Het Agentschap Ondernemen wordt bij het uitbouwen van dit beleid geadviseerd door het daartoe opgerichte paritair samengestelde comité.

De tussenkomst van het Agentschap Ondernemen voorziet in 4 stappen, na sensibilisering en aanmelding van het bedrijf:

- financiële analyse in functie van overblijvende kapitaalsterkte
- operationele analyse
- opmaak van een doorstartplan door erkende dienstverlener met tussenkomst van de KMO-Portefeuille (zie verder, hoofdstuk 1.2)
- begeleiding bij de implementatie daarvan door erkende dienstverlener met tussenkomst van EFRO-project.

Rentetoelagen bij hinder door openbare werken

Openbare werken belemmeren vaak de toegang tot een zaak. Minder klanten betekent minder inkomsten. Hoe langer de werkzaamheden duren, hoe groter het omzetverlies. Bestaande korte termijn verplichtingen kunnen niet meer worden nagekomen. Om een tijdelijk cash-flow probleem op te vangen, kan de onderneming een krediet afsluiten bij de bank, maar overbruggingskrediet is meestal duur. Met een tussenkomst in de rentelast maakt de Vlaamse overheid het afsluiten van een dergelijk krediet fors goedkoper. In 2011 bedraagt het budget 1 miljoen euro. Deze maatregel wordt beheerd door het Agentschap Ondernemen.

Hoofdstuk 1.2

Meer en sterker ondernemerschap

Er zijn initiatieven voor meer en een sterker ondernemerschap die door het Agentschap Ondernemen worden beheerd, zoals het Actieplan Ondernemerschap, peterschapsprojecten, enz. PMV heeft eveneens instrumenten die deze strategische doelstelling helpen realiseren, zoals de Winwinlening, Cultuurinvest en Kidsinvest. De instrumenten van het

Agentschap Ondernemen die bijdragen tot meer en sterker ondernemerschap zijn in 2011 samen goed voor een budget van bijna 73 miljoen euro. De voormelde drie PMV-leningen zijn tot op heden (status 30 april 2011) samen goed voor een bedrijfsfinanciering van 51,8 miljoen euro. (Innovatiemezzanine wordt vermeld in hoofdstuk 1.5 en werd hier dus niet bijgeteld.)

Voordelige leningen

Welbepaalde groepen van ondernemers kunnen zich economisch en maatschappelijk ontwikkelen via alternatieve vormen van financiering. PMV verstrekt daarom leningen aan aantrekkelijke voorwaarden aan ondernemers die actief zijn in de creatieve industrie (via Cultuurinvest); de zelfstandige kinderopvang (via KidsInvest); of de sociale economie (via het Sociaal Investeringsfonds). Winstmaximalisatie is daarbij niet de doelstelling, wel dat maatschappelijk waardevolle projecten economische slaagkansen krijgen. PMV is tevens beheerder van de Winwinlening.

Winwinlening

De Winwinlening is een mechanisme dat het voor KMO's gemakkelijker maakt om financiering te vinden in hun directe omgeving. Voor deze gedeeltelijk gewaarborgde lening met fiscaal voordeel waren er eind april 2011 al 1.647 geregistreerde leningen, voor een totaal financieringsbedrag van 43,3 miljoen euro.

Cultuurinvest

Met Cultuurinvest richt PMV zich tot ondernemers in de creatieve industrie. Het fonds werkt aan de groei en economische zelfstandigheid van bedrijven die cultuurgebonden producten of diensten aanbieden. Er moet wel een duidelijk marktpotentieel zijn. Cultuurinvest verstrekt immers geen subsidies. Het fonds investeert via achtergestelde leningen en kapitaalparticipaties. Tot op heden (status 30 april 2011) werd geïnvesteerd in 51 nieuwe ondernemingen, voor een totaal toegezegd investeringsbedrag van 7,04 miljoen euro.

KidsInvest

Het PMV-fonds KidsInvest verstrekt financiering voor zelfstandige onthaalouders en kinderdagverblijven. De financiering kan men gebruiken voor de start, de uitbreiding, de groei of de overname van een onderneming. De leningen van KidsInvest hebben een achtergesteld karakter. Dat maakt het gemakkelijker om extra bankfinanciering te vinden. Het Agentschap Ondernemen kan ook professionele begeleiding geven, bijvoorbeeld bij het maken van een businessplan. Eind april 2011 was het totaal toegezegd investeringsbedrag 1,51 miljoen euro voor 46 ondernemingen.

Sociaal Investeringsfonds

Het Sociaal Investeringsfonds verleent voordelige leningen aan bedrijven uit de sociale economie. Bij de organisaties uit die sector krijgen werkgelegenheid en democratische besluitvorming voorrang op de vergoeding van de aandeelhouders. Het Sociaal Investeringsfonds doet dat door trekkingsrechten te verlenen aan erkende financiers. Die geven hen het recht om aan aantrekkelijke voorwaarden solidaire cofinanciering te krijgen van PMV. Zij kunnen die gebruiken om, samen met eigen middelen, organisaties te steunen die actief zijn in de sociale economie.

Investerings via fondsen: ARKImedes

Via fondsparticipaties investeert PMV indirect in Vlaamse bedrijven. PMV waakt mee over de strategie en de risicospreiding van de fondsen. De fondsen nemen echter zelf hun investeringsbeslissingen. De meeste fondsinvesteringen gebeuren via de ARKImedesregeling. In 2005 zag het eerste ARKImedes-Fonds het levenslicht, dat alle middelen toezegde aan twaalf risicokapitaalfondsen (ARKIV's) die actief zijn in Vlaanderen. ARKImedes-Fonds II zal vanaf de zomer van 2011 operationeel zijn, met een omvang van 100 miljoen euro.

Eind april 2011 was het totaal kapitaal van de twaalf ARKIV's 214,577 miljoen euro en was er participatie ARKImedes-Fonds voor een bedrag van 104,701 miljoen euro.

KMO-Portefeuille

De KMO-portefeuille in beheer van het Agentschap Ondernemen, is de opvolger van BEA, het Budget voor Economisch Advies. Via deze portefeuille kunnen KMO's, met steun van de Vlaamse overheid, diensten inkopen die bevorderlijk zijn voor het ondernemerschap. Het gaat daarbij om de pijlers opleiding, advies, technologieverkenning en advies voor internationaal ondernemen. KMO's kunnen 50% steun ontvangen op de in aanmerking komende kosten.

Voor de KMO-Portefeuille is er voor dit jaar een bedrag van 33,080 miljoen euro voorzien. De resultaten van een NACE-sectoranalyse van deze maatregel voor de periode 2009-2010 zijn terug te vinden in deel 4 van deze publicatie.

Bedrijventerreinen

Deze steun is bedoeld voor alle ontwikkelaars van bedrijfsterrains, zowel openbare als private – en bovendien voor elke vorm van onderlinge samenwerking. Het gaat daarbij om investeringen die nodig zijn voor het bouwrijp maken van de individuele kavels op bedrijfsterrains.

Het investeringsprogramma dat jaarlijks voor de bedrijventerrains wordt opgesteld op basis van de projecten, momenteel in portefeuille bij de ontwikkelaars, toont een potentiële instroom van subsidiedossiers van 60,557 miljoen euro voor 2011. Er is tijdelijk een relatief lage reële instroom, veroorzaakt door de economische crisis, die vraag naar bedrijventerrains doet zakken en de lange doorlooptijd van de plannings- en ontwikkelingsfase voor bedrijventerrains. Het budget 2011 bedraagt 20 miljoen euro. Hiervan is minstens 1 miljoen euro voorzien voor de subsidiëring van bedrijfsgebouwen.

Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap (Agentschap Ondernemen)

Onder deze rubriek van het Agentschap Ondernemen worden de brugprojecten en de ondernemerschapsprojecten gesteund, evenals een aantal belangrijke ad-hocsubsidies. Ook de middelen voor de oproep ondernemerschap media worden hieronder gebracht. Het vastleggingskrediet 2011 voor deze initiatieven samen bedraagt 6,630 miljoen euro.

Actieplan Ondernemerschap

Het Actieplan Ondernemerschap 2010 is gepubliceerd en online te consulteren op www.ewi-vlaanderen.be. Het Actieplan concretiseert de uitdagingen en bijgaande doelstellingen die de Vlaamse overheid in 2010 en de komende jaren op het vlak van startend ondernemerschap zal nastreven. De Vlaamse overheid wil er mee voor zorgen dat in Vlaanderen in de komende jaren een sterke ondernemerschapscultuur ontstaat, dat het aantal starters toeneemt en deze ook stevig in hun schoenen staan om zich te kunnen ontwikkelen en groeien. Het Actieplan overkoepelt een 50-tal initiatieven en projecten, voornamelijk ondersteund vanuit het Agentschap Ondernemen, gaande van ondernemingsplanwedstrijden over imagocampagnes tot coachingtrajecten voor starters, zullen bijdragen aan deze uitdagingen.

Oproep ondernemerschap media

Eind maart 2010 lanceerde de minister-president een oproep aan de mediasector (televisiezenders en productiehuisen) naar voorstellen voor projecten die een substantiële bijdrage leveren om het grote publiek te sensibiliseren rond positieve beeldvorming over ondernemerschap. De maatregel past in het ruimere actieplan ondernemerschap.

Er werden in totaal 14 voorstellen ingediend, voor 8 ervan werd eind mei 2011 een overeenkomst ondertekend. In totaal wordt 2,5 miljoen euro uitgetrokken voor deze mediaprojecten die in de loop van 2011 tot het voorjaar van 2013 zullen uitgezonden worden.

Stichting Onderwijs en Ondernemen

De stichting Onderwijs en Ondernemen werd in oktober 2008 in de schoot van UNIZO-Vorming opgericht. Via de stichting beschikt UNIZO over een zeer brede knowhow, een uitgebreid gamma van werkmethodes en pedagogische instrumenten. Met haar programma's zullen 900 scholen per jaar worden bereikt.

vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen

De vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) heeft als missie studerende jongeren vroegtijdig vertrouwd te maken met ondernemerschap en hiertoe bedrijven en scholen te mobiliseren in een win-winrelatie, en zodoende bij te dragen tot de welvaart en het welzijn van Vlaanderen. Vlajo biedt in elke fase van de schoolloopbaan krachtige programma's aan die jongeren in staat stellen ondernemende competenties te ontwikkelen en te testen in een gecontroleerde en realiteitsbenaderende context.

Naast haar vaste waarde "de mini-onderneming", heeft Vlajo de voorbije jaren volgens voormeld concept haar gamma aan leer- en doeformules uitgebreid om een concreet antwoord te bieden op het gebrek aan ondernemingszin. Zij richt zich zowel op jongeren uit het secundair onderwijs als hogeschoolstudenten en leerlingen uit het lager onderwijs, waarvoor ze nieuwe projecten heeft ontwikkeld om ondernemerschapsattitude en -vaardigheden bij te brengen. De subsidie 2011 aan Vlajo bedraagt 990 duizend euro.

Ondernemingsplanwedstrijden

Een overheidsaanbesteding werd uitgeschreven voor één ondernemingsplanwedstrijd gericht op twee verschillende doelgroepen: een voor studenten en een voor het grote publiek. De wedstrijd voor studenten zal ertoe bijdragen dat een realistisch beeld over ondernemerschap wordt uitgedragen. De wedstrijd draagt tevens bij tot het aanscherpen van ondernemingszin en -competenties bij jongeren. Bij de wedstrijd voor het brede publiek zal de aandacht vooral gaan naar veelbelovende en internationaal gerichte projecten. Ook zal bijzondere aandacht gaan naar specifieke doelgroepen waaronder potentiële gazellen, vrouwen, laaggeschoolden en 50+’ers. De ondernemingsplanwedstrijd in nieuwe formule zal in 2011 voor de eerste keer plaatsvinden.

Maatregelen voor prestarters

Om de kwaliteit van de startende ondernemer te verhogen en zijn overlevingskansen op te trekken werd de gebruiksvriendelijke maatregel ‘steun voor advies aan prestarters’ ontwikkeld. Deze maatregel is een proefproject en zorgt ervoor dat prestarters advies kunnen inwinnen over de haalbaarheid van hun project waarbij de advieskosten grotendeels kunnen worden gerecupereerd, ongeacht of er wordt opgestart of niet.

De operationele looptijd van de maatregel bedraagt twee jaar en wordt maximaal een jaar verlengd. Er wordt een quotum voorzien voor het adviseren en begeleiden van 2.500 haalbaarheidsstudies. De kostprijs van de haalbaarheidsstudie bedraagt 900 euro. Dankzij de steun van de Vlaamse overheid dient de kandidaat-starter maar 100 euro zelf te betalen. Praktisch kunnen kandidaat-ondernemers vanaf het najaar 2011 terecht bij dienstverleners voor advies over de haalbaarheid van hun project.

Naast een generieke maatregel voor prestarters zullen in het najaar 2011 specifieke maatregelen aanvangen en dit voor prestarters of starters uit volgende doelgroepen: alloctonen, personen met een arbeidshandicap, ouderen (50+), vrouwen en starters met een hoog groeipotentieel. Met deze maatregelen voor doelgroepen wil de Vlaamse overheid projecten steunen die trajectbegeleiding aanbieden aan welbepaalde doelgroepen en die additioneel zijn aan de generieke maatregel en het bestaande aanbod van tools, diensten en instrumenten dat al op de markt aanwezig is.

vzw BAN Vlaanderen

BAN Vlaanderen is het Business Angels Network in Vlaanderen, een platform met toegevoegde waarde waarbinnen startende of groeiende ondernemers op zoek naar risicokapitaal, in contact worden gebracht met informele private investeerders, de zogenaamde Business Angels. Deze Business Angels brengen niet alleen geld in, maar ook hun eigen know-how, ervaring en contacten. Zowel aan de ondernemers als aan de Business Angels worden aansluitende diensten aangeboden. BAN

Vlaanderen is dus geen investeringsfonds, het neemt zelf geen participaties en neemt geen investeringsbeslissingen, noch voor eigen rekening, noch voor rekening van de aangesloten investeerders. Het is daarentegen een marktplaats, waar vraag en aanbod worden samengebracht.

Eind 2010 besliste de Vlaamse Regering om de beheersovereenkomst met BAN-Vlaanderen te verlengen. Het bedrag in 2011, voor de nieuwe beheersovereenkomst van 4 jaar, is 1,232 miljoen euro.

Peterschapsprojecten

Bij een peterschapsproject komt een groep ondernemers regelmatig samen onder begeleiding van een ‘peter’ om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Deze ‘peters’ zijn kaderleden van grote ondernemingen of ervaren bedrijfsleiders van KMO’s. De ondernemers vormen een netwerk en nemen samen deel aan bedrijfsactiviteiten. Voor de oproep van de peterschapsprojecten is voor 2011 een bedrag voorzien bij constant beleid van 3 miljoen euro. Dit jaar zal voor de promotoren met een track record worden overgestapt van de subsidievorm naar een contractueel sturingsmechanisme.

Masterplan voor opvolging en overname

De overdracht is na de start en de groei de derde cruciale fase in de levenscyclus van een onderneming. Het masterplan voor opvolging en overname is er op gericht om de bedrijfscontinuïteit van bestaande ondernemingen door generatiewisseling of overname te stimuleren en in goede banen te leiden. Het masterplan omvat voor de periode 2011-2014 een reeks acties op vlak van bewustmaking, informatieverstrekking en begeleiding, zoals een mediacampagne, de jaarlijkse ‘week van de bedrijfsoverdracht’, brochures, infosessies, een portaalsite en ook nieuwe subsidies voor kandidaat-overdragers die zich nog in de oriëntatiefase bevinden. Zij kunnen beroep doen op individuele coaching bij het maken van fundamentele keuzes bij de voorbereiding van de bedrijfsoverdracht. Daarnaast wordt de KMO-Portefeuille uitgebreid met subsidies voor strategisch advies over een overdrachtsplan.

Ruimtelijk-economisch beleid

Dit dient zowel voor projectwerking in het kader van het ruimtelijk-economisch beleid (herinrichtingsprojecten bedrijventerreinen, parkmanagement, bedrijfsvervoerplannen, enz.) als voor de projecten voorzien in het besluit van de Vlaamse Regering inzake grijswatercircuits. Het vastleggingskrediet in 2011 is 3 miljoen euro.

Bedrijfsvriendelijke gemeente

Voor dit project, waarbij lokale overheden ondernemerschapsbevorderende maatregelen kunnen treffen, is een bedrag van 2 miljoen euro voorzien.

Hoofdstuk 1.3

Een meer groene economie

Het is een belangrijke uitdaging voor onze economie om energie-efficiënter te worden als men wil concurreren met lage loon-economieën. Er zal ook creatiever moeten omgegaan worden met het hergebruik van materialen.

Het economisch ondersteuningsbeleid is sedert jaren grotendeels gericht op de vergroening van de economie. Via eco-efficiëntiescans kunnen onze bedrijven ontdekken welke

groene investeringen voor hen nuttig zijn. Investerings die verder gaan dan de norm krijgen daarvoor zelfs subsidies via de Ecologiepremie. Daarnaast zijn er de certificaten die investeringen in hernieuwbare energie aanmoedigen. Er zijn ook al diverse oproepen geweest om projecten in de groene economie te ondersteunen, zoals de Cleantech-projecten met EFRO-steun.

Ecologiesteun

Een ecologiepremie is een financiële tegemoetkoming aan ondernemingen die ecologie-investeringen zullen realiseren in het Vlaamse Gewest. Onder ecologie-investeringen worden milieu-investeringen en investeringen op energiegebied verstaan. Met de ecologiepremie wil de Vlaamse overheid een gedeelte van de extra kost die een ecologie-investering met zich meebrengt, en die op korte termijn een concurrentieel nadeel kan betekenen, voor haar rekening nemen. De zorg voor het klimaat en het milieu zal alsmaar aan belang winnen en een adequaat inspelen hierop zal op lange termijn ongetwijfeld een competitief voordeel opleveren.

De resultaten van een NACE-sectoranalyse van deze maatregel voor de periode 2004-2010 zijn terug te vinden in deel 4 van deze publicatie.

Ecologiepremie plus

De ecologiepremie werd grondig hervormd en op een nieuwe leest geschoeid.

In 2010 zette de trend, die zich in 2009 had ingezet, verder en daalde de slaagkans om in aanmerking te komen voor een ecologiepremie verder. De daling van de slaagkans kon in 2009 in belangrijke mate verklaard worden door een toename van het aantal steunaanvragen, te wijten aan de grote instroom van steunaanvragen voor fotovoltaïsche zonnepanelen veroorzaakt door de in het vooruitzicht gestelde daling van de groene stroomcertificaten voor elektriciteit.

Hierop anticepeerde de Vlaamse Regering samen met de sociale partners al op 18 december 2009 door in haar Werkgelegenheids- en Investeringsplan (WIP) de ecologiesteunregeling bij te sturen. Het systeem van de ecologiepremie via call liep af op 31 januari 2011 en werd vanaf

1 februari 2011 vervangen door het nieuwe systeem 'ecologiepremie plus'. De nieuwe steunregeling biedt ondernemingen meer rechtszekerheid en transparantie omdat een bedrijf dat aan de gestelde criteria voldoet, binnen de budgettaire mogelijkheden, zeker is van de steun en vooraf precies weet hoeveel deze zal bedragen.

In de begroting 2011 is hiervoor 99,5 miljoen euro vastleggingskredieten voorzien.

Oriënterende eerstelijnschecks

Het Agentschap Ondernemen biedt een aantal oriënterende eerstelijnschecks aan om bedrijven te sensibiliseren en op weg te helpen om hun procesvoering milieu- en energievriendelijker te maken:

- Via de *milieuchecklist* kan een bedrijf nagaan of het in orde is met de wettelijk vastgelegde voorwaarden voor de activiteiten die het uitvoert. Conformiteit met de wetgeving is in principe een vereiste voor het verkrijgen van steun.
- Een *energiescan* maakt als het ware een 'foto' van de algemene energiesituatie in een bedrijf. De belangrijkste energieverbruikers worden in kaart gebracht en mogelijke energiebesparingen voorgesteld. De besparingsvoorstellen worden samengebracht in een voorbeelden-databank op www.rationeelenergiegebruik.be.
- Een *eco-efficiëntiescan* geeft een overzicht van de meest interessante kansgebieden alsook een aantal concrete verbetermogelijkheden om de eco-efficiëntie van een bedrijf te verhogen. Daarnaast wordt doorverwezen naar het gesubsidieerde overheidsaanbod.

Zowel de energiescan als de eco-efficiëntiescan van het Agentschap Ondernemen geven recht op een bonus bij aanvraag van de ecologiepremie.

Hoofdstuk 1.4

Meer groeiende ondernemingen

Strategische investerings- en opleidingssteun

Deze steunregeling is van toepassing op investeringen van meer dan 8 miljoen euro van KMO's in heel Vlaanderen en van grote ondernemingen in de regionale steungebieden enerzijds, en voor opleidingen van minstens 450.000 euro van KMO's in heel Vlaanderen.

Het Agentschap Ondernemen heeft in 2010 de werking van het steunsysteem geëvalueerd en leidde uiteindelijk tot het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 die een tweevoudige aanpassing inhield. Enerzijds werd naar aanleiding van de toepassing van de principes in verband met het "stimulerend effect" en de "noodzaak van de steun", zoals Europa die nader heeft omschreven in 2009, de regelgeving verduidelijkt en werden de instapdrempels voor opleidingssteun verlaagd. Voortaan zullen de ondernemingen moeten aantonen dat de opleidingssteun noodzakelijk is om de opleidingen uit te voeren en dat de steun, in vergelijking met een scenario zonder steun, leidt tot een stijging of verbreding van de omvang, kwaliteit, reikwijdte of doelgroep van het opleidingsproject. Anderzijds werden de ontvankelijkheidscriteria en de criteria voor

de beoordeling van de steunaanvragen geactualiseerd zodat ze beter aansluiten bij de gewijzigde financieel-economische toestand en de praktijk in ondernemingen in verband met klimaatbeleid en innovatie. Bij de beoordeling van de steunaanvragen krijgt het behoud en de creatie van tewerkstelling meer belang dan vroeger. Globaal blijft het principe dat zowel economische, ecologische als sociale criteria gehanteerd worden, gehandhaafd.

Er werd in 2009 voor 45,964 miljoen euro strategische investerings- en opleidingssteun toegekend, voor 59 dossiers: 46 voor opleidingssteun, 10 voor investeringssteun en 3 gecombineerde, uit een totaal van 70 aanvragen. Het voorziene budget van 41 miljoen euro werd hiermee overtroffen, zodat een interne herschikking van budgetten nodig was. Meer dan de helft van dit budget (54%) ging in 2009 naar de chemie-metaalsector: 25,227 miljoen euro, voor 26 dossiers.

In 2010 werden 47 dossiers gunstig beslist, met een totaal steunbedrag van 39,431 miljoen euro. Ook in 2010 ging het leeuwendeel naar chemie-metaal: 15,035 miljoen euro (38%).

Tabel 1.1 toont het overzicht van de steunregeling per NACE-code (1 digit) voor 2009 en 2010.

Tabel 1.1. Strategische Investerings- en Opleidingssteun per NACE-code (1 digit) 2009-2010

NACE-activiteit (1 digit)	2009		2010	
	Aantal toekenningen	Steun (miljoen euro)	Aantal toekenningen	Steun (miljoen euro)
1 Voeding - textiel - hout - papier – drukkerij	6	5,072	8	5,745
2 Chemie – metaal	26	25,227	18	15,035
3 Meubelen - overige - reparatie - water – gas	1	0,863	3	4,642
4 Bouw - handel - vervoer	9	5,058	7	4,376
5 Scheepvaart - luchtvaart - opslag - horeca - uitgeverij - film	4	3,335	1	1,000
6 Media - IT - financiën - onroerend – accountancy	4	2,734	1	1,000
7 Consultancy - ingenieurs - architecten - reclame - R&D - reissector -interim	8	3,481	6	5,154
8 Beveiliging - ondersteuning - openbaar bestuur - onderwijs - gezondheid – huisvesting	1	0,194	1	0,479
9 Kunst - cultuur - sport - overige	0	0,000	2	2,000
TOTAAL	59	45,964	47	39,431

Groeimezzanine

PMV neemt niet alleen een belangrijke rol op bij het tot stand komen van nieuwe ondernemersinitiatieven. Zij reikt ook oplossingen aan om de financiële slagkracht te versterken van dynamische groeibedrijven die over een duurzaam competitief voordeel beschikken.

Die groep van bedrijven, ook wel “gazellen” genoemd, groeit niet alleen sneller dan andere ondernemingen, maar vormt tevens een motor voor innovatie in Vlaanderen. Zij scoren ook aanzienlijk beter op het gebied van jobcreatie. De oplossing van PMV voor groeibedrijven bestaat in de eerste plaats uit mezzaninefinanciering, aangeduid als Groeimezzanine. Groeimezzanine wordt toegekend onder de vorm van een achtergestelde lening. Dat is een geldlening met een achtergesteld karakter ten opzichte van enige andere bestaande en toekomstige schulden van de onderneming ten opzichte van enige derde, met uitzondering van schulden aan vennoten, zaakvoerders, aandeelhouders en bestuurders en met die personen verbonden ondernemingen. Groeimezzanine wordt steeds toegekend met het oog op het ondersteunen van de verdere groei van de Vlaamse onderneming. Het basisscenario bestaat erin dat dankzij de verstrekking van Groeimezzanine nieuwe middelen in de onderneming terechtkomen en dat daardoor een hefboom gecreëerd wordt voor het aantrekken van bijkomende schuldfinanciering en/of aandelenkapitaal. Het bedrag van Groeimezzanine situeert zich tussen 0,5 en 5 miljoen euro, voor een looptijd van maximum 10 jaar.

Eind april 2011 was er een investeringsbedrag toegezegd van 27,328 miljoen euro aan 9 nieuwe ondernemingen.

Daarnaast neemt PMV ook risicodragend deel aan de internationale expansieplannen van Vlaamse ondernemingen met behulp van het Fonds Vlaanderen-Internationaal (zie verder, hoofdstuk 1.6).

Gazellesprong

In uitvoering van een nieuw beleid voor groeiondernemers trok de Vlaamse Regering, gezien het economisch belang van snelgroeibedrijven, in 2010 al 1,5 miljoen euro uit om ondernemers te begeleiden in hun groeistrategie.

In het kader van de oproep ondernemerschap werden 9 coachingprojecten geselecteerd van intermediaire organisaties, die met steun van het Agentschap Ondernemen proefprojecten uitzetten inzake groeibegleiding. Deze projecten kregen een uitrol vanaf het vierde kwartaal 2010 en zullen quasi allen lopen tot en met het derde kwartaal van 2012.

Per einde juni 2011 werden al coachingtrajecten opgestart voor 87 deelnemende bedrijven/teams. Eén van de projectpromotoren zal pas eind 2011 beginnen met begeleiding van een 50-tal bedrijven (uit de creatieve sector).

De ervaringen die uit deze proefprojecten voortkomen, zullen van nabij worden opgevolgd door het Agentschap Ondernemen. Vervolgens zal onderzocht worden welke succesvolle praktijken in deze projecten een structureel karakter kunnen krijgen in het toekomstige globale gazellebeleid van de Vlaamse overheid.

De huidig geselecteerde deelnemers aan de proefprojecten kunnen qua profiel als volgt ingedeeld worden :

- Naargelang grootte: meer dan 70 % beantwoordt aan de definitie van 'kleine onderneming'
- Naargelang leeftijd: ca. 60 % van alle geselecteerde ondernemingen is ouder dan 10 jaar
- Naargelang NACE-code: ca. 50 % van alle deelnemers is werkzaam in de dienstensector

Hoofdstuk 1.5

Een meer innovatieve en kennisintensieve economie

Zoals aangekondigd in het regeerakkoord en de beleidsnota 2009-2014 zal een vernieuwd sectorbeleid worden gevoerd om de transformatie van de economie centraal te plaatsen. Dit sectorbeleid is onderdeel van een nieuw industrieel beleid waarin ook het flankerend beleid wordt opgenomen en een

beleidsmix wordt opgesteld vanuit een integrale (transsectorale) visie op de toekomst van de industrie. Dit nieuw industrieel beleid sluit ook aan bij de afspraken in het kader van de Staten-Generaal voor de Industrie, met inbegrip van de creatie van het noodzakelijke maatschappelijke draagvlak.

TINA-Fonds

In het kader van Vlaanderen in Actie (ViA) en in het regeerakkoord werd reeds de noodzaak voor de transformatie van het economisch weefsel naar voor gebracht. Het innovatiebeleid wordt hierbij centraal gesteld: DNA van de bedrijven wijzigen door volop te kiezen voor innovatie en transformatie van het economisch weefsel via excellent wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en kennis die de weg vindt naar het bedrijfsleven door goede kruisbestuiving tussen wetenschapper en ondernemers, en toepassing in hoogwaardige producten en toepassingen voor de wereldmarkt. De valorisatie-inspanningen in de innovatieketen en kennisdiffusie worden een centrale uitdaging en moeten inhaken op de strategische uitdagingen en zo bijdragen tot het structureel aanpassen en versterken van ons economisch weefsel.

In de instrumentmix voor het geïntegreerd industriebeleid zal het TINA-Fonds (Transformatie en Innovatie Acceleratie Fonds) een bijzondere rol spelen. Het is een nieuw instrument voor de verstrekking van publiek risicokapitaal voor transformatietrajecten die gedragen worden door consortia uit open innovatieplatformen, om doorbraakprojecten met hoog economisch risico en groot maatschappelijk potentieel versneld op de markt te introduceren.

Het Fonds werd initieel gefinancierd met 200 miljoen euro investeringsmiddelen van de Vlaamse overheid. Het beheer van dit fonds is in handen van PMV.

Risicokapitaal via Vinnof

PMV verschaft via onder andere het Vlaams Innovatiefonds (Vinnof) risicokapitaal aan innovatieve starters en jonge ondernemingen in hun initiële groeifase. Door het onderaanbod van risicokapitaal in deze fase, speelt PMV daar een belangrijke katalyserende rol. PMV kijkt daarbij hoofdzakelijk naar die

ondernemingen die een groot potentieel tot meerwaardecreatie kunnen aantonen voor hun stakeholders in Vlaanderen. In die zin wil PMV meebouwen aan de toekomstige motoren van de Vlaamse welvaart. Hoewel PMV openstaat voor initiatieven uit alle sectoren, bouwt het diepgaande competenties uit in de toekomstgerichte domeinen Cleantech, ICT, levenswetenschappen en de zorgsector.

Naast de inbreng van financiële expertise denkt PMV in die vier domeinen ook op strategisch niveau mee met de ondernemers. Bovendien kan het team in die domeinen een beroep doen op een netwerk van experts en andere risicokapitaalverschaffers. Eind april 2011 werd voor een investeringsbedrag van 17,860 miljoen euro toegezegd aan 36 nieuwe ondernemingen.

Innovatiemezzanine

Innovatiemezzanine investeert in projecten van startende bedrijven die een subsidie hebben gekregen van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT), via een KMO-innovatieproject of een O&O-bedrijfsproject. (Zie ook deel 4, waarin laatstgenoemde steunmaatregelen aan een NACE-sectoranalyse werden onderworpen). Innovatiemezzanine bestaat uit een achtergestelde lening tot maximaal 500.000 euro. De lening kan worden geconverteerd in aandelen als men tijdens de looptijd een kapitaalverhoging doorvoert. Na 1 jaar en 9 maanden PMV-innovatiemezzanine werden er 94 dossiers aangemeld om een achtergestelde lening te verkrijgen van PMV-innovatiemezzanine. Eind april 2011 was de status: PMV-portefeuille: voor 3,395 miljoen toegezegde investeringen aan 29 nieuwe ondernemingen; Vinnof-portefeuille: 8,593 miljoen aan 69 ondernemingen in de huidige portefeuille.

Subsidies Design

Design Vlaanderen promoot eigentijds en kwaliteitsvol Vlaams design en is uitgegroeid tot een economische succesfactor voor kwaliteitsverbetering, innovatie en winstgevendheid. Daarom wil Design Vlaanderen ontwerpers ondersteunen en ondernemingen aanzetten tot het integreren van design in hun bedrijfscultuur en productieproces. Tevens ondersteunt het Agentschap Ondernemen Flanders Fashion Institute en verschillende projecten.

Het totaal budget voor Design Vlaanderen wordt geraamd op 770.000 euro, bestaande uit 670.000 werkingsmiddelen en 100.000 euro projectuitgaven.

Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg

Het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg (VCK) speelt een rol inzake kennisdiffusie, in het bijzonder met betrekking tot de vernieuwde invulling van het begrip kwaliteitszorg. Het VCK draagt bij tot transformatie en organisatorische innovatie in Vlaanderen. Zij doen dit door de organisatie van netwerk-bijeenkomsten en kwaliteitsclubs en de verspreiding van informatie op maat en een jaarlijks “doorbraak” congres. In 2011 is er een subsidie ten bedrage van 0,334 miljoen euro in de begroting ingeschreven.

Hoofdstuk 1.6

Een sterkere internationalisering van de Vlaamse Economie

De Vlaamse Regering streeft naar een sterkere internationalisering van de Vlaamse economie. Ze streeft naar méér exporterende KMO's, een groter marktaandeel van Vlaamse bedrijven in groeilanden en méér buitenlandse investeringen in Vlaanderen. Daarom worden heel wat middelen besteed aan begeleiding, ondersteuning en stimuleren van

Vlaamse ondernemers bij hun internationaliseringsprojecten, gaande van export van goederen en diensten, tot investeren in het buitenland. Daarnaast worden sterke inspanningen geleverd om buitenlandse ondernemingen over de streep te halen om in Vlaanderen te investeren of hun bestaande investering uit te breiden.

Beleidskredieten

Voor beleidskredieten die aan bovenstaande doelstellingen gekoppeld zijn, kunnen Vlaamse ondernemers voornamelijk aankloppen bij Flanders Investment & Trade (FIT), het Vlaamse Agentschap voor Internationaal Ondernemen. Er zijn vier types van financiële steun aan KMO's die willen internationaliseren.

In 2011 bedraagt het totaal beschikbare budget 14,7 miljoen euro.

Ter bevordering van internationaal ondernemen

De financiële steun ter bevordering van internationaal ondernemen kan naar 8 types van projecten gaan:

- prospectie- en zakenreizen
- deelname aan buitenlandse beurzen of niche – evenementen
- oprichting van een prospectiekantoor
- reizen naar zetels van multilaterale instellingen
- aanmaak van productdocumentatie, commerciële vertalingen en publicaties in vakmedia
- registratie-, homologatie- en certificatiekosten
- uitnodiging naar Vlaanderen van buitenlandse aankopers en *decision makers*
- intrek in een door FIT erkend dienstencentrum.

Alle subsidies kunnen online aangevraagd en opgevolgd worden.

KMO-Portefeuille voor opleiding en advies

Sinds 1 januari 2009 kunnen bedrijven binnen de KMO-Portefeuille nu ook subsidies aanvragen voor opleidingen en advies bij internationaal ondernemen. Voor de pijler “internationaal ondernemen” werden er bij FIT reeds 239 dossiers ingediend (in 2009 ging het om 113 dossiers, in 2010 waren er 86 adviesprojecten, en in 2011 zijn er eind juni 40 aanvragen).

Voor uitvoer van uitrustingsgoederen

De eindklant in een ontwikkelingsland (volgens de OESO consensus) geniet zo een rechtstreekse korting op de aankoop van uitrustingsgoederen, en Vlaamse leveranciers blijven concurrentieel.

Voor haalbaarheidsstudies

Deze steun geldt voor de aanmaak van haalbaarheidsstudies voor bouw- en milieuprojecten in ontwikkelingslanden.

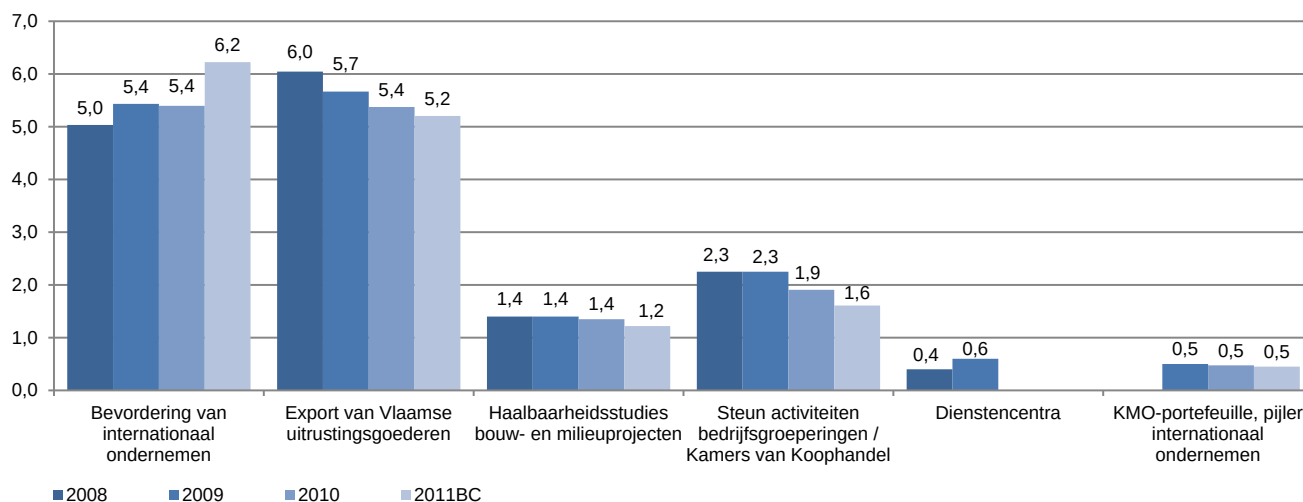
Bedrijfsgroeperingen en gemengde Kamers van Koophandel

Daarnaast ondersteunt FIT collectieve projecten van bedrijfs-groeperingen en gemengde Kamers van Koophandel. Jaarlijks wordt er een oproep gelanceerd voor projecten waarin zoveel mogelijk internationale businessopportuniteiten voor de individuele bedrijven worden gecreëerd. Het moet om projecten gaan die zowel qua aanpak als inhoudelijk innovatief zijn en duurzaam/ethisch ondernemen stimuleren. Zowel bedrijfs-groeperingen in Vlaanderen als gemengde Belgisch-buitenlandse Kamers van Koophandel kunnen projecten indienen.

Budgetten

Figuur 1.3 toont de budgetten die de Vlaamse Overheid ter beschikking stelt voor de verschillende subsidiesystemen voor internationaal ondernemen. Op te merken valt dat het budget van de dienstencentra vanaf 2010 bij het budget ter bevordering van internationaal ondernemen gevoegd werd. Voor 2011 gaat het om de kredieten na begrotingscontrole.

Figuur 1.3. Overzicht budgetbeslissingen nieuwe dossiers 2008-2011 (miljoen euro)

2011BC: kredieten 2011, na begrotingscontrole

Andere instrumenten van FIT

Verder kunnen internationaal ondernemende bedrijven en buitenlandse investeerders rechtstreeks een beroep doen op dienstverlening van FIT, dat voor deze dienstverlening en voor prospectie in binnen- en buitenland een budget van 38,132 miljoen euro (begrotingscontrole 2011) aan werkingsmiddelen ter beschikking heeft.

Voor het aantrekken van buitenlandse directe investeringen

Er wordt zeer gericht gezocht naar potentiële investeerders in het buitenland, zowel in de klassieke landen van herkomst van buitenlandse investeerders als in nieuwe groeilanden. De prospectie naar investeerders is gericht op bedrijven die met hun activiteit het Vlaamse economische weefsel kunnen versterken.

FIT begeleidt nieuwe buitenlandse investeerders en geeft in samenwerking met het Agentschap Ondernemen advies op maat over alle aspecten van een nieuwe of uitbreidings-investering.

Voor het stimuleren van internationaal ondernemen vanuit Vlaanderen

Een uitgebalanceerd programma van acties en prospectieactiviteiten is gericht op enerzijds marktaandeel veroveren in groeilanden en anderzijds marktaandeel consolideren in mature exportmarkten. Er wordt doelgericht gewerkt en een aantal in een aantal focuslanden en -sectoren. FIT geeft Vlaamse ondernemers via informatie en advies over internationale markten, en begeleidt hen in de zoektocht naar goede partners. Het agentschap versterkt Vlaamse KMO's in hun internationale groei met aandacht voor de exportvaardigheid van het bedrijf. Om deze opdracht te realiseren, beschikt het agentschap over een reeks instrumenten.

Een netwerk in het buitenland

Een netwerk van 65 kantoren wereldwijd met personeelsleden die proactief opportuniteiten voor Vlaamse ondernemers signaleren, buitenlandse potentiële investeerders opsporen, en informatie en advies verstrekken aan Vlaamse bedrijven.

Binnen dat buitenlandse netwerk zijn 5 technologieattachés aan de slag in enkel hoogtechnologische sectoren. De werking van deze technologieattachés wordt versterkt door het EFRO-project 'Internationalisering van de Vlaamse Kenniseconomie'.

Een netwerk in het binnenland

Een netwerk van 5 kantoren in de Vlaamse provincies en 15 Adviseurs Internationaal Ondernemen, die bedrijven uit hun regio ondersteunen in de opmaak van hun strategische plannen, hun prospectievragen en hen de weg wijzen naar informatie die voor het bedrijf relevant is.

Advies en Begeleiding op maat van Vlaamse bedrijven

Beide netwerken werken samen om individuele bedrijven antwoord te bieden op vele vragen, en hen met de juiste partners in contact te brengen. Jaarlijks worden duizenden individuele dossiers behandeld en B2B-afsprakenprogramma's opgezet in het buitenland.

Een actieprogramma voor Vlaamse bedrijven

Een programma van groepsacties verlaagt (organisatorische en financiële) drempels voor Vlaamse bedrijven die stappen willen zetten op internationale markten. Bedrijven kunnen deelnemen aan groepszakenreizen, internationale beurzen en conferenties, seminars met buitenlandse sprekers, contactdagen met aankopers en *decision makers*, contactdagen in Vlaanderen met de buitenlandse vertegenwoordigers van FIT, ...

Kennisdatabase buitenlandse markten

Via de website en de nieuwsbrieven van FIT krijgen bedrijven toegang tot marktinformatie over landen, sectoren, reglementering, zakelijke opportuniteiten, financiering van projecten door internationale financiële instellingen, enz. Deze informatie wordt hoofdzakelijk aangeleverd door de buitenlandse kantoren.

Ondernemingswedstrijd 'Leeuw van de Export'

Jaarlijks wordt de wedstrijd voor de beste exporteur uitgereikt.

Exportmeter

Bedrijven kunnen een analyse laten maken van de exportvaardigheid en -maturiteit van hun bedrijf.

Club Diaspora

Via dit netwerk kunnen Vlaamse bedrijven in contact treden met Vlamingen in het buitenland.

Fonds Vlaanderen Internationaal – PMV

Het Fonds Vlaanderen-Internationaal bevordert de internationale groei van Vlaamse KMO's door deel te nemen aan hun investeringsprojecten in het buitenland. Dat kan door middel van een kapitaalparticipatie (steeds minderheidsparticipaties) of door een lening met kapitaalkarakter (achtergestelde en/of deelnemende leningen die al dan niet converteerbaar zijn). De tussenkomsten van het fonds hebben een tijdelijk karakter. Leningen hebben een gemiddelde gratieperiode van twee tot drie jaar met vervolgens een in de tijd gespreide terugbetaling van vier tot vijf jaar. Kapitaalparticipaties voorzien een uitstap tijdens de maturiteits fase van het project. Dat is gemiddeld na zo'n vijf tot tien jaar. Het Fonds Vlaanderen-Internationaal investeert altijd aan de zijde van een andere investeringsmaatschappij of financiële instelling. Hiervoor bestaat een structureel samenwerkingsverband met de Belgische Maatschappij voor Internationale Investering (BMI).

Eind april werd een totaal investeringsbedrag van 11,301 miljoen euro toegezegd aan 10 nieuwe ondernemingen.

Investeringssteun voor internationale groei

Het Agentschap Ondernemen beschikt binnen de portefeuille van het Fonds voor Flankerend Beleid (Hermesfonds) ook over investeringssteun voor internationale groei. In 2011 is er een bedrag van 2 miljoen euro voorzien. De concrete modaliteiten van de steunmaatregel zullen nog nader worden gespecificeerd.

Ter stimulering van internationaal ondernemen zijn er zes projecten voor een totaal bedrag van 1,445 miljoen euro (periode 2008-2010), met EFRO-steun ten bedrage van 578.000 euro.

Actieve Prospectie naar potentiële buitenlandse investeerders

De strategie en aanpak voor het aantrekken van buitenlandse investeerders is gericht op die sectoren en activiteiten die het economisch weefsel van Vlaanderen duurzaam versterken, en is dus afgestemd op de ViA-doelstellingen en -projecten. In een aantal focuslanden worden targetbedrijven geïdentificeerd en actief benaderd met het oog op een investering in Vlaanderen.

Trajectbegeleiding van buitenlandse investeerders

Buitenlandse investeerders kunnen rekenen op advies en begeleiding op maat van hun noden, over locaties, fiscale en juridische aspecten, buitenlandse werknemers, incentives, partnerships met Vlaamse bedrijven, kenniscentra, ...

Samenwerkingsakkoorden

FIT werkt samen met haar strategische partners aan de doelstellingen van de Vlaamse Regering en vervult hierin een coördinerende rol.

Enterprise Europe Network (EEN)

Het Enterprise Europe Network is een initiatief van de Europese Commissie (DG Ondernemingen en Industrie) dat de Europese KMO's wil ondersteunen en adviseren. De netwerkpartners zijn stevig verankerd in de diverse Europese regio's en goed geplaatst voor het verlenen van informatie omtrent Europese regelgeving en financiering, voor het faciliteren van bedrijvencontacten en het helpen opstarten van transnationale innovatieve projecten.

In Vlaanderen is het Enterprise Europe Network een samenwerkingsverband tussen het Agentschap Ondernemen en het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT). Deze organisaties slaan de handen in elkaar om elk vanuit hun expertise in ondernemen en innoveren KMO's wegwijs te maken in Europa. Uiteraard werken ze hiervoor nauw samen met FIT (Flanders Investment & Trade).

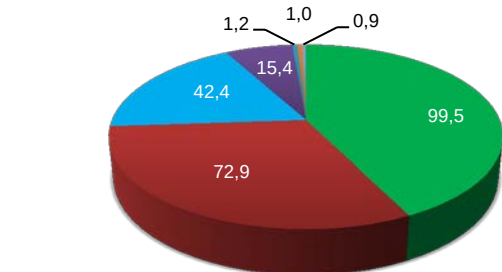
Enterprise Europe Network Vlaanderen behoort tot een netwerk van meer dan 600 partnerorganisaties in de EU, met 4.000 ervaren medewerkers. Dankzij dit netwerk kan men snel betrouwbare informatie leveren over de Europese wetgeving en de regelgeving in andere lidstaten. Daarnaast kan men via dit netwerk contacten leggen met bedrijven uit andere landen die op zoek zijn naar samenwerking op economisch of technologisch vlak. Het netwerk heeft bovendien enkele antennes buiten Europa.

Hoofdstuk 1.7

Samenvattend financieel overzicht

De middelen in beheer van het Agentschap Ondernemen zitten quasi volledig vervat in het Fonds voor Flankerend Beleid, het zogenaamde Hermesfonds. Figuur 1.4 toont de verdeling van die middelen per strategische doelstelling voor 2011 (na

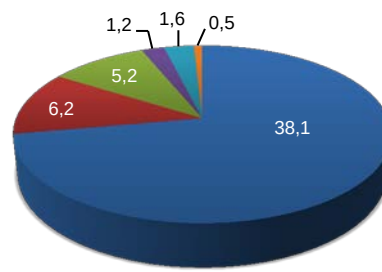
Figuur 1.4 Initiatieven Fonds voor Flankerend beleid (Hermesfonds) 2011 na begrotingscontrole (miljoen euro)

- 42,6% Een meer groene economie
- 31,3% Meer en sterker ondernemerschap
- 18,2% Meer groeiende ondernemingen
- 6,6% Beheer van strategische projecten
- 0,5% Andere uitgaven beleid van de Vlaamse Regering
- 0,4% Bedrijven door de crisis helpen
- 0,4% Beheer van bijzondere opdrachten

begrotingscontrole). Voor FIT geeft figuur 1.5 de budgetten 2011 weer. Voor PMV geeft tabel 1.2 een algemeen overzicht van de bedrijfsfinanciering (status 30 april 2011).

Figuur 1.5 Overzicht instrumenten FIT 2011, na begrotingscontrole (miljoen euro)

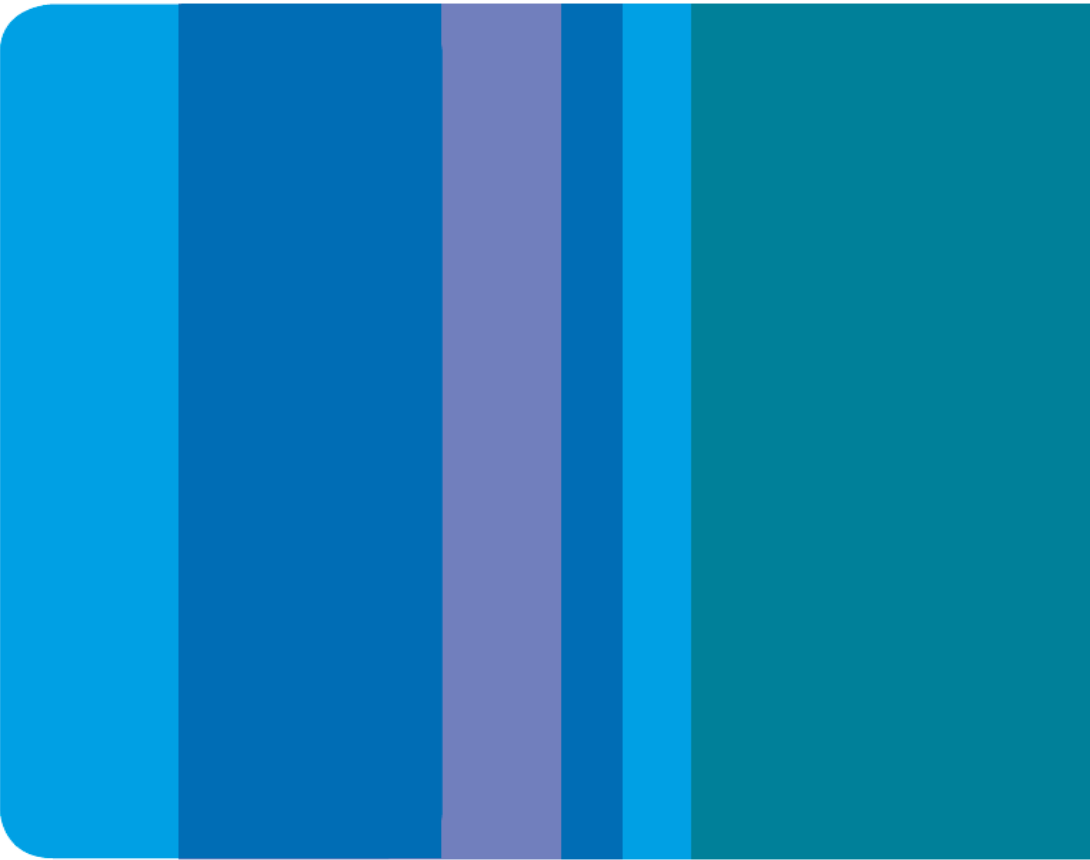
- 72,2% Werkingsmiddelen FIT voor andere instrumenten
- 11,8% Bevordering van internationaal ondernemen
- 9,8% Export van Vlaamse uitrustingsgoederen
- 2,3% Haalbaarheidsstudies bouw- en milieuprojecten
- 3,0% Steun activiteiten bedrijfspgroeperingen / Kamers van Koophandel
- 0,9% KMO-portefeuille, pijler internationaal ondernemen

Tabel 1.2 Overzicht bedrijfsfinanciering PMV-instrumenten, vanaf opstart, status 30 april 2011 (bedragen in miljoen euro)

RISICOKAPITAAL		BEDRAG
Vinnof	36 nieuwe ondernemingen	17,860
Fonds Vlaanderen Internationaal	10 nieuwe ondernemingen	11,301
Groeimezzanine	9 nieuwe ondernemingen	27,328
WAARBORGEN		
Waarborgregeling	6.153 gewaarborgde verbintenissen	739,062
Gigarant	12 toegekende waarborgen	293,882
VOORDELIGE LENINGEN / DOELGROEPFINANCIERING		
CultuurInvest	51 nieuwe ondernemingen	7,044
Innovatiemezzanine:		
• PMV-portefeuille	29 nieuwe ondernemingen	3,395
• Vinnof-portefeuille	69 ondernemingen in huidige portefeuille	8,593
KidsInvest	46 nieuwe ondernemingen	1,510
Winwinlening	1.647 geregistreerde leningen	1,647
INVESTERINGEN VIA FONDSEN		
ARKimedes-Fonds	143 initiële investeringen voor 12 ARKIV's	104,701

Wetenschaps- en innovatiebeleid

Deel 2

Internationale definities

Deel 2 geeft een overzicht van wat het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid precies inhoudt. Daartoe doen we beroep op de internationaal gehanteerde definities. Immers, om internationale vergelijking mogelijk te maken, dient men zich te houden aan de internationale afspraken.

De term “**wetenschappelijke activiteiten**”, zoals gedefinieerd in de “Recommendation concerning the International Standardisation of Statistics on Science and Technology” – UNESCO, 1978 (Canberra- Manual – OESO, Parijs, 1995, p. 67) omvat:

Onderzoek en Ontwikkeling (O&O): “Op stelselmatige wijze uitvoeren van creatieve werkzaamheden met het doel het kennisbestand, met inbegrip van kennis van mens, cultuur en maatschappij, te vergroten en deze kennis te gebruiken om nieuwe toepassingen te ontwerpen” (Frascati-Manual, OESO, 2002, p. 30). Het is m.a.w. elke wetenschappelijke activiteit die tot doel heeft wetenschappelijke kennis te ontwikkelen (fundamenteel onderzoek), toepasbaar te maken (toepassingsgericht onderzoek) en ze toe te passen (ontwikkeling).

Onderwijs en Vorming (O&V): “Alle activiteiten in het kader van het gespecialiseerd niet-universitair hoger onderwijs, het universitair onderwijs, het post-universitair onderwijs en verdere bijscholing en het georganiseerd, continu onderwijs ten behoeve van wetenschappers en ingenieurs” (Canberra Manual, OESO, Parijs, 1995, p. 67). Het betreft dus de financiering van de wetenschappelijke opleiding, bijvoorbeeld het deel van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten, dat wordt aangewend voor universitair onderwijs.

Wetenschappelijke en Technologische Dienstverlening (W&T): “activiteiten met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling, die bijdragen tot het genereren, verspreiden en toepassen van wetenschappelijke en technische kennis” (Canberra-Manual, OESO, Parijs, 1995, p. 68). Dit gaat om elke vorm van dienstverlening, zoals het uitvoeren van routinemetingen (zoals medische routineanalyses), wetenschappelijke en technologische informatieverstrekking (bijv. door bibliotheken of informatiecentra) en gegevensverzameling van algemeen belang (o.a. verzamelen van gegevens over sociaal-economische fenomenen). Beleidsgerelateerde studies en de werkzaamheden van administratieve entiteiten rond de analyse, evaluatie en monitoring van externe fenomenen zijn hierin begrepen.

Het begrip O&O moet zeer eng geïnterpreteerd worden: de uitwerking van een idee tot een praktische toepassing met eventuele prototypes (ontwikkeling) wordt wel nog beschouwd als O&O; de fasen die daarop volgen (design, testproductie, commercialisering, ...) niet meer.

Administratieve structuren van het Vlaamse wetenschapsbeleid

Hier wordt een bondig beeld geschetst van de administratieve overheidsstructuur voor het beheer van het wetenschaps- en innovatiebeleid.

HET BELEIDSDOMEIN EWI

Het departement EWI is verantwoordelijk voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie voor het volledige beleidsdomein.

De agentschappen

IWT: voert het beleid uit naar de industrie toe. Het is een intermediair organisme dat de financiële middelen verdeelt naar de bedrijven en onderzoeksinstellingen, volgens vastgelegde selectiecriteria en evaluatie- en beslissingsprocedures.

FWO: voert het beleid uit inzake het fundamenteel onderzoek aan de universiteiten. Het is een intermediair organisme dat de financiële middelen verdeelt onder de universiteiten en onderzoeksinstellingen. Dit gebeurt volgens vastgelegde selectiecriteria en procedures voor evaluatie- en besluitvorming.

Herculesstichting: financiert middelzware en zware infrastructuur voor fundamenteel en strategisch basisonderzoek in alle wetenschappelijke disciplines.

Daarnaast maken ook de extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's) ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), LRM en Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) en het intern verzelfstandigd agentschap (IVA) Agentschap Ondernemen deel uit van het beleidsdomein EWI. Ofschoon deze agentschappen raakvlakken hebben met het wetenschaps- en innovatiebeleid, behoort de uitvoering ervan niet tot hun kerntaken.

Het adviesorgaan

De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) werd opgericht bij decreet van 30 april 2009 als de strategische adviesraad (SAR) voor de beleidsvelden wetenschap en innovatie. De VRWI is de opvolger van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) en formuleert aanbevelingen over het wetenschaps- en innovatiebeleid aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement. De raad doet dit op verzoek of op eigen initiatief.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) is het andere adviesorgaan uit het beleidsdomein EWI en formuleert adviezen en aanbevelingen over de brede economische aspecten van het Vlaamse beleid. Ook hier zijn aanknopingspunten met het wetenschaps- en innovatiebeleid.

ANDERE BELEIDSDOMEINEN

Het wetenschapsbeleid is een horizontaal beleid en situeert zich binnen alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. De beleidsdomeinen zijn bevoegd voor de wetenschapspolitieke initiatieven die hun beleid ondersteunen en gestalte geven. Naast EWI zijn deze beleidsdomeinen:

- Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR)
- Bestuurszaken (BZ)
- Financiën en Begroting (FB)
- Internationaal Vlaanderen (IV)
- Onderwijs en Vorming (OV)
- Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)
- Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)
- Werk en Sociale Economie (WSE)
- Landbouw en Visserij (LV)
- Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)
- Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)
- Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO)

De vier Vlaamse wetenschappelijke instellingen

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO - beleidsdomein LNE)

- verricht beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek inzake behoud, ontwikkeling, beheer en duurzaam gebruik van biodiversiteit en haar milieu,
- verleent wetenschappelijke diensten ter ondersteuning van het beleid en van de doelgroepen, onder andere door advisering, experimentele analyses, het aanreiken van producten, technieken, concepten en documentatie,
- rapporteert periodiek over de toestand van de natuur en het natuurlijke milieu, en over de effecten van het milieubeleid en de mate waarin de vooropgestelde milieubeleidsdoelstellingen werden bereikt, maakt toekomstverkenningen en evalueert de kennis en de monitoring ervan.

Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE – beleidsdomein RWO)

- streeft naar toonaangevend wetenschappelijk onderzoek van monumenten, landschappen en archeologisch erfgoed,
- formuleert wetenschappelijk onderbouwde adviezen die bijdragen tot verantwoorde beleidskeuzes,
- ontwikkelt een maatschappelijk perspectief voor een integer omgaan met het erfgoed door kwalitatieve kennisverspreiding,
- toetst zijn onderzoek en expertise aan een internationale context,
- wil met een hart voor erfgoed samen met anderen de zorg ervoor vanzelfsprekend maken.

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten – Antwerpen (KMSKA – beleidsdomein CJSM)

- verwerft, conserveert, restaureert en exposeert eigen kunstbezit,
- verricht wetenschappelijk onderzoek,
- publiceert fondscatalogi en jaarboeken,
- organiseert tentoonstellingen in het KMSK zelf en in het buitenland,
- organiseert educatieve activiteiten: vorming van educatieve assistenten, cursussen voor volwassenen, lessen voor leerkrachten en scholen, rondleidingen, voordrachten en jeugdateliers, publicaties,
- organiseert documentaire activiteiten: vakbibliotheek, archief en collectieregister.

Instituut voor Landbouw- en visserijonderzoek (ILVO – beleidsdomein LV)

- coördineert en voert beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek uit en de daaraan verbonden dienstverlening met het oog op een duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief,
- bouwt de nodige kennis op voor de verbetering van producten en productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van de eindproducten en ter verbetering van beleidsinstrumenten als basis van sectorontwikkeling en agrarisch plattelandsbeleid,
- informeert het beleid, de sectoren en de maatschappij daarvoor regelmatig.

Hoofdstuk 2.1

'Eigenlijk Wetenschapsbeleid'

Het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' betreft enerzijds het wetenschapsbeleid van het beleidsdomein EWI dat rechtstreeks ressorteert onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid, en anderzijds de middelen voor de financiering van het wetenschapsbeleid aan de universiteiten en hogescholen (uit het programma 'Hoger Onderwijs' van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming).

Het fundamentele, grensverleggende onderzoek aan de universiteiten, als noodzakelijke basis voor alle verdere

maatschappelijk en industrieel gericht onderzoek, evenals het onderzoek aan de hogescholen, maakt immers deel uit van een dergelijk coherent beleid. Ook het strategische basisonderzoek gebeurt grotendeels in de universiteiten en hogescholen, met daarnaast de strategische onderzoekscentra IMEC, VITO, VIB en IBBT. Verder is er ook het brede en gevarieerde domein van het industrieel onderzoek ter ondersteuning van de Vlaamse industrie.

2.1.1. 'Eigenlijk wetenschapsbeleid' EWI

De beleidskredieten voor wetenschap en innovatie die rechtstreeks ressorteren onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid bedragen 774,570 miljoen euro in 2011 na begrotingscontrole, waarvan 748,032 miljoen voor onderzoek en ontwikkeling. Nieuw bij de begrotingsopmaak 2011 is de kredietlijn 'deelnemingen in de spin-offs van de strategische onderzoekscentra', ten bedrage van 10 miljoen euro (zie verder, programma Valorisatie en Industrieel Beleid).

Naar aanleiding van de begrotingscontrole (BC) 2011 nam de Vlaamse Regering de beslissing meer te investeren in wetenschap en innovatie. De beleidskredieten voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) die rechtstreeks ressorteren onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid werden verhoogd met 65 miljoen euro. Het bijkomende budget dient onder andere om te investeren in onderzoekers en basisonderzoek, onderzoekscentra, onderzoeksprojecten van bedrijven en maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten.

Onderzoekers en basisonderzoek

Het FWO-budget verhoogde met 10,3 miljoen euro en het budget voor Odysseus (het uit het buitenland terug naar Vlaanderen halen van Vlaamse toponderzoekers) steeg met 2,1 miljoen euro. Voor de uitbreiding van het 'tenure track' stelsel aan de universiteiten waarbij onderzoekers voorbereid worden op een vaste aanstelling binnen de universiteiten werd 3,5 miljoen euro voorzien. Verder zal 4 miljoen euro geïnvesteerd worden voor de werking en uitbreiding van de

doctoraatsscholen. Tot slot is er 2 miljoen euro meer voor het Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) aan de hogescholen, om hen toe te laten hun wetenschappelijk onderzoek verder uit te bouwen.

Onderzoekscentra

Daarnaast krijgen de vier strategische onderzoekscentra (VIB, IMEC, VITO en IBBT) bijna 10 miljoen euro voor nieuwe projecten die specifiek inspelen op de grote maatschappelijke uitdagingen.

Onderzoeksprojecten van bedrijven

Ook innovatie in het bedrijfsleven wordt gestimuleerd: het IWT-budget voor onderzoeksprojecten van bedrijven verhoogde met 10 miljoen euro, om de bedrijven aan te moedigen ook zelf meer te investeren in innovatie.

Maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten

Er gaat tot slot 17,3 miljoen euro naar maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten rond eco-innovatie, groene energie, zorginnovatie, sociale innovatie, groene mobiliteit en transformatie van onze industrie. Dit geld dient ook voor projecten die kaderen in het Nieuw Industrieel Beleid waaronder bijvoorbeeld de Duurzame Chemie. De projectvoorstellen worden ingediend bij en geëvalueerd door IWT.

Hieronder staan alle kredietlijnen met het budget 2011, na begrotingscontrole, opgesomd in de inhoudelijke begrotingsprogramma's die het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' uit het beleidsdomein EWI financieren.

Beleidsondersteuning en Academisch Beleid

Het versterken van het algemeen kennisverruimend fundamenteel onderzoek enerzijds en van het strategisch basisonderzoek, dat kennis genereert ten dienste van het bedrijfsleven, de non-profit sector en de overheid anderzijds, zijn de algemene beleidslijnen van dit programma. De doelgroepen zijn (de onderzoekers van) hogescholen, universiteiten, onderzoeksinstituten en bedrijven.

Tabel 2.1 geeft het budget 2011, na begrotingscontrole per kredietlijn weer en het verschil ten opzichte van het definitieve krediet 2010.

De basissubsidie voor het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) is de grootste begrotingspost in dit programma, met een krediet van 130,939 miljoen euro in 2011. Naast deze basistoelage zijn er nog volgende FWO-kredietlijnen:

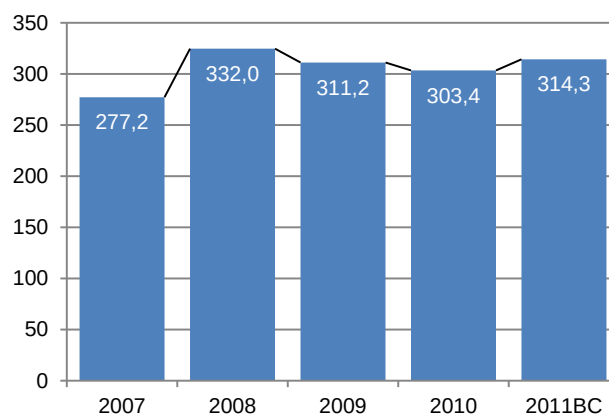
- Het **Odysseus-programma** is een 'brain-gainprogramma' om Vlaamse en andere topwetenschappers naar Vlaanderen te brengen: zij die internationaal erkend worden als toonaangevende onderzoekers of postdoctoraal onderzoekers die al bewezen dat zij het potentieel hebben om tot een toonaangevende status door te groeien. In 2011 is er hiervoor 9,684 miljoen euro voorzien. Ondanks de verhoging bij de begrotingscontrole 2011 betekent dit toch nog een vermindering van 2,916 miljoen ten opzichte van 2010.
- Een deel van de **opbrengst van de winst van de Nationale Loterij** vloeit naar FWO. In tegenstelling tot de vorige jaren, werd bij de begrotingsopmaak 2011 reeds het volledige bedrag gealloceerd en ongewijzigd gehouden bij de begrotingscontrole: 11,463 miljoen euro.
- Voor projecten in het kader van **internationale onderzoeksfaciliteiten** is 2,124 miljoen euro ingeschreven. In het kader van de toegang tot deze onderzoeksfaciliteiten wordt er door de instellingen die deze faciliteiten beheren (bv. CERN, ESRF, EMBO, ESO, ...), naast de bijdrage vanuit de lidstaten en de specifieke onderzoeksprojecten, een steeds toenemende institutionele ondersteuning gevraagd aan de leden uit de betrokken lidstaten. Ten opzichte van 2010 is er hier een lichte daling met 0,077 miljoen euro.
- Voor **internationale wetenschappelijke samenwerking** is een subsidie van 1,976 miljoen euro aan FWO voorzien in 2011. Hiermee is de internationale werking van FWO versterkt en wordt de financiering aan internationale coördinatie-acties en bilaterale onderzoekssamenwerking geregeld. Ten opzichte van 2010 is er hier een daling met 0,112 miljoen euro.

De basissubsidie voor de **Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF)** staat ingeschreven in de begroting van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en bedraagt in 2011 105,092 miljoen euro. Vanuit de EWI-begroting zijn er voor BOF nog volgende kredietlijnen:

- Het **Methusalem-programma** richt zich op het behoud van wetenschappelijk talent door het toekennen van langetermijnfinanciering aan excellente Vlaamse onderzoekers. Het gaat hier om *ad personam* toegekende excellentiefinanciering. Voor 2011 is er 19,402 miljoen euro, een vermindering met 0,674 miljoen ten opzichte van 2010.
- Door de invoering van het **tenure track-stelsel** krijgen een beperkt aantal uitstekende post-doctorale onderzoekers de mogelijkheid om op het niveau van docent gedurende vijf jaar zelfstandig onderzoek te verrichten. Na een positieve evaluatie kunnen deze personen zonder vacature onmiddellijk worden aangesteld als ZAP-kader. In 2011 is hiervoor 8,961 miljoen euro ingeschreven, een verhoging met 3,316 miljoen ten opzichte van 2010.
- Ter **versterking van de basissubsidie** is er 6,585 miljoen euro beschikbaar, 4,045 miljoen meer dan in 2010.
- In 2011 is er voor de aanstelling van **bijkomende ZAP-mandaten** 4,196 miljoen euro voorzien. Dit is 0,152 miljoen minder dan in 2010.

Ten opzichte van 2010 is er in 2011, na begrotingscontrole, globaal 10,876 miljoen extra. Figuur 2.1 toont de evolutie van de kredieten voor het wetenschaps- en innovatiebeleid uit het begrotingsprogramma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid 2007-2011.

Figuur 2.1. Middelen voor het wetenschapsbeleid uit het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid 2007-2011 (miljoen euro)

Tabel 2.1. Kredietlijnen 2011 (na begrotingscontrole) van het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Krediet	T.o.v. 2010	Omschrijving
EB0 EE134 4170	130,939	+10,876	FWO: basissubsidie
EB0 EE132 4170	9,684	-2,916	FWO: Odysseus-programma
EB0 EE137 4170	11,463	0,000	FWO: netto opbrengst van de winst van de Nationale Loterij
EB0 EE135 4170	2,124	-0,077	FWO: projecten in het kader van internationale onderzoeksfaciliteiten
EB0 EE136 4170	1,976	-0,112	FWO: internationale wetenschappelijke samenwerking
EB0 EE128 4150	19,402	-0,674	BOF: Methusalem-programma
EB0 EE146 4100	8,961	+3,316	BOF: tenure track-stelsel aan de universiteiten
EB0 EE138 4410	6,585	+4,045	BOF: subsidie voor de universiteiten
EB0 EE129 4150	4,196	-0,152	BOF: aanstelling van bijkomende ZAP-mandaten
EB0 EE121 4141	36,674	0,000	IWT: Strategisch basisonderzoek
EB0 EE123 4141	10,122	+1,000	IWT: wetenschappelijk en technisch onderzoek met landbouwkundig doel (IWT)
EB0 EE120 4141	8,454	0,000	IWT: bevordering van technologietransfer en onderzoek door instellingen van hoger onderwijs
EB0 EE118 4141	5,700	0,000	IWT: steun aan toegepast biomedisch onderzoek met een primair maatschappelijke finaliteit
EB0 EE140 6142	10,000	-4,250	Herculesstichting: financiering van (middel)zware onderzoeksapparatuur
EB0 EE116 4140	0,500	-0,085	Herculesstichting: beheersvergoeding
EB0 EE130 4150	16,722	-0,300	Industrieel Onderzoeksfonds Vlaanderen (IOF)
EB0 EE147 4100	10,708	+1,683	Subsidies Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO)
EB0 EE127 4150	7,500	0,000	Versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen
EB0 EE126 4150	2,869	+0,050	Subsidie aan de universitaire interfacediensten
EB0 EE105 3300 en EB0 EE145 4100	2,560	+0,175	Subsidies voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek door de instellingen van postinitieel onderwijs en hogere instituten voor schone kunsten
EB0 EE108 3300	1,881	+0,726	Subsidie aan het Vlaams Instituut voor de Zee
EB0 EE139 5220	1,100	0,000	Subsidie aan het Vlaams Instituut voor de Zee voor investeringsuitgaven
EB0 EE112 3540	1,385	+0,000	Subsidie aan UNESCO voor de ondersteuning van het Vlaams UNESCO-Trustfonds wetenschappen
EB0 EE133 4170	1,000	-0,137	Subsidie aan de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten
EB0 EE148 4430	0,915	-0,052	Subsidie aan het Europacollege voor United Nations University (UNU) in het kader van het programma Regionale Integratiestudies
EB0 EE107 3300	0,774	-0,028	Subsidie aan de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde in Antwerpen (KMDA)
EB0 EE143 4100	0,060	-0,011	Subsidie aan het Instituut voor Plantenbiotechnologie voor Ontwikkelingslanden (IPBO)
EB0 EE144 4100	0,045	-0,013	Subsidie aan het Internationaal Centrum voor Reproductieve Gezondheid (ICRH)
TOTAAL	314,299		

Valorisatie en Industrieel Beleid

Met het programma Valorisatie en Industrieel Beleid wil men vooreerst het technologisch basisonderzoek versterken. Dit type onderzoek genereert kennis ten dienste van het bedrijfsleven. Daarnaast beoogt men meer technologische innovatie in de Vlaamse bedrijven. Om stand te houden in de huidige competitieve globale economie moeten bedrijven voortdurend streven naar verbeterde of nieuwe diensten, producten en processen. De ontwikkeling en verwerving van technologie speelt hierbij een cruciale rol.

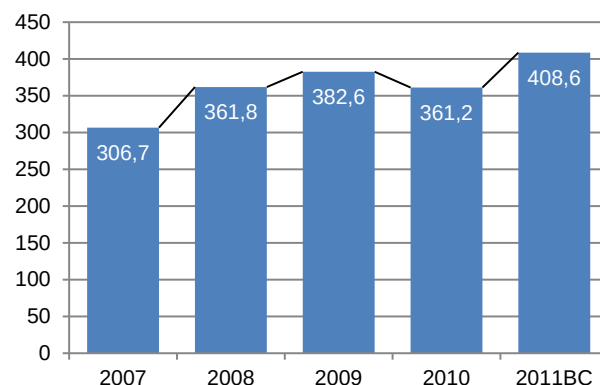
Tabel 2.2 toont de kredietlijnen van dit programma. Naast de klassieke vastleggingsmachtigingen in beheer van IWT, staan hier ook de middelen voor de vier strategische onderzoekscentra (SOC's) IMEC, VITO, VIB en IBBT. Voor de vier SOC's samen is er in 2011 8,533 miljoen euro meer ten opzichte van 2010.

In 2011 is er een budget van 10 miljoen euro voor een nieuw initiatief: deelnemingen in de spin-offs van de vier SOC's. VIB, IMEC, IBBT en VITO hebben een belangrijke rol in het toekomstgericht maken van de Vlaamse economie. De kennis en innovaties die daar ontwikkeld worden, moeten dan wel de weg vinden van het laboratorium naar de economie. Er moeten dus spin-offs opgericht worden die de meest interessante uitvindingen op grote schaal op de markt brengen. Omdat SOC's echter vaak op de moeilijkheid stuiten om kapitaal te vinden voor de opstart van die spin-offs, werd 10 miljoen euro vrijgemaakt. Hierdoor kan meer dan voorheen de specifieke kennis binnen de SOC's inzake structurering, financiering en beheer van spin-offs samen op gewestniveau georganiseerd worden met evidente schaalvoordelen als gevolg. PMV zal het praktische beheer van dit financieringsinstrument op zich nemen.

Ten opzichte van 2010 is er in 2011, na begrotingscontrole, globaal 47,438 miljoen extra. Voor IWT is er 15,552 miljoen meer voor acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering, 10 miljoen meer voor projecten op initiatief van de bedrijven en innovatie samenwerkingsverbanden en 2,977 miljoen meer voor specialisatiebeurzen en doctoraatsbeurzen in het kader van het Baekeland-programma.

Figuur 2.2 toont de evolutie van de kredieten voor het wetenschaps- en innovatiebeleid uit het begrotingsprogramma Valorisatie en Industrieel Beleid 2007-2011.

Figuur 2.2. Middelen voor het wetenschapsbeleid uit het programma Valorisatie en Industrieel Beleid 2007-2011 (miljoen euro)

Tabel 2.2. Kredietlijnen 2011 (na begrotingscontrole) van het programma Valorisatie en Industrieel Beleid (kredieten in miljoen euro)

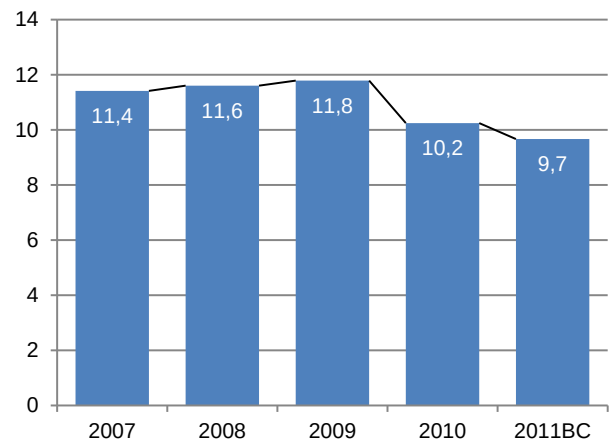
ENT PR ESR	Krediet	T.o.v. 2010	Omschrijving
EB0 EF100 3300	45,721	+3,105	Subsidie aan IMEC
EB0 EF101 3300	40,778	+3,180	Subsidie aan VIB
EB0 EF102 3300	24,767	+2,000	Subsidie aan IBBT
EB0 EF110 4141	34,341	+0,932	Dotatie aan VITO
EB0 EF111 4141	7,284	-0,684	Dotatie aan VITO voor de financiering van de referentietaken
EB0 EF113 6141	2,114	0,000	Dotatie aan VITO voor investeringen
EB0 EF103 3300	0,938	+0,012	Subsidie aan IMEC en VIB in het kader van de NERF-activiteiten
EB0 EF115 8142	10,000	nieuw	Deelnemingen in de spin-offs van de strategische onderzoekscentra
EB0 EF107 4141	11,474	+0,364	IWT: werking
EB0 EF112 4141	33,160	+2,977	IWT: toekennen van specialisatiebeurzen en doctoraatsbeurzen in het kader van het Baekeland-programma
EB0 EF100 9999	50,630	+15,552	IWT: Vastleggingsmachtiging ter ondersteuning van acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering
EB0 EF101 9999	136,423	+10,000	IWT: Vastleggingsmachtiging voor projecten op initiatief van de bedrijven en innovatie samenwerkingsverbanden
EB0 EF102 9999	10,319	0,000	IWT: Vastleggingsmachtiging voor beleidsdomeinoverschrijdende innovatieprojecten
EB0 EF103 9999	0,673	0,000	IWT: Vastleggingsmachtiging voor studie- en expertisep opdrachten t.b.v. het VIN (Vlaams Innovatie Netwerk)
TOTAAL	408,622		

Sensibilisatie en Samenleving

De algemene beleidslijnen voor het programma Sensibilisatie en Samenleving zijn het stimuleren van de ondernemerscreativiteit en Wetenschapsvoorlichting. Men wil met name de ontwikkeling van het Vlaams economisch weefsel aanzwengelen en het ondernemen stimuleren en aantrekkelijker maken voor bestaande en nieuwe doelgroepen. Via wetenschapsvoorlichting wil men het maatschappelijk draagvlak van het wetenschappelijk en technologisch innovatiebeleid in Vlaanderen versterken.

Tabel 2.3 toont de kredietlijnen van dit programma. Verspreid over vijf basisallocaties is het budget voor 2011 voor het wetenschaps- en innovatiebeleid 9,667 miljoen euro.

Figuur 2.3. Middelen voor het wetenschapsbeleid uit het programma Sensibilisatie en Samenleving 2007-2011 (miljoen euro)

Tabel 2.3. Kredietlijnen 2011 (na begrotingscontrole) van het programma Sensibilisatie en Samenleving (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Krediet	T.o.v. 2010	Omschrijving
EB0 EG102 3300	3,381	-0,408	Subsidie aan de stichting Flanders Technology International (FTI)
EB0 EG103 3300	2,675	+0,377	Subsidie aan Flanders DC
EB0 EG101 3300	1,878	-0,280	Subsidies allerhande met betrekking tot de bekendmaking van het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek aan structurele partners
EB0 EG106 4150	1,718	-0,282	Subsidies voor de expertisecellen voor de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie in de schoot van de associaties
EB0 EG100 1211	0,015	+0,015	Popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie
TOTAAL	9,667		

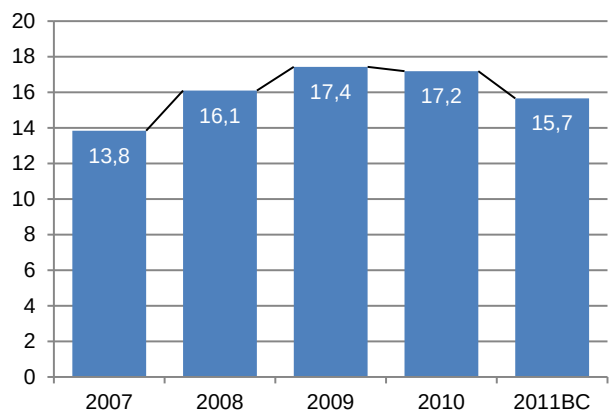
Algemeen Beleid

Met de middelen ter financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid beoogt men via dit programma de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het beleid op het vlak van wetenschap, technologie en innovatie, de versterking van het fundamenteel en toepassingsgericht wetenschappelijk onderzoek en van het beleidsvoorbereidend onderzoek.

Tabel 2.4 toont de kredietlijnen van dit programma. De grootste kredietlijn is de subsidie voor de steunpunten beleidsrelevant onderzoek.

Voor de uitgaven ter bevordering van de Vlaamse informatiemaatschappij in het kader van de Lissabonstrategie werd bij de begrotingscontrole 2011, naast de reeds bestaande, een nieuwe kredietlijn toegevoegd. De budgetten op beide kredietlijnen worden aangewend in het kader van de Lissabonstrategie, waarin de Vlaamse overheid onder meer resoluut kiest voor e-onderzoek en waarbij ze de digitale infrastructuur verder wil uitbouwen. Voor informatici en bijhorende werkingskosten die het Vlaams Supercomputer Centrum verder moeten uitbouwen, werd 0,500 miljoen euro extra voorzien.

Figuur 2.4. Middelen voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' uit het programma Algemeen Beleid 2007-2011 (miljoen euro)

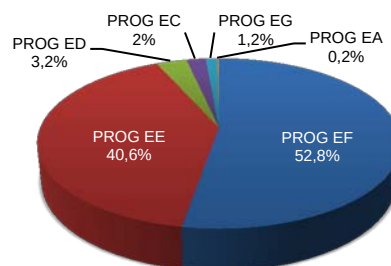

Tabel 2.4. Kredietlijnen 2011 (na begrotingscontrole) voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' van het programma Algemeen Beleid (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Krediet	T.o.v. 2010	Omschrijving
EB0 EC109 3300	8,500	+0,643	Subsidie aan de steunpunten beleidsrelevant onderzoek
EB0 EC102 1211	1,914	-0,267	Uitgaven ter bevordering van de Vlaamse Informatiemaatschappij in het kader van de Lissabon-Strategie
EB0 EC108 3300	0,500	nieuw	Subsidie ter bevordering van de Vlaamse Informatiemaatschappij in het kader van de Lissabon-Strategie
EB0 EC110 3300	1,990	+0,126	Subsidie aan het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOM)
EB0 EC111 3300 en EB0 EC117 3540	0,988	-0,939	Subsidies in het kader van internationale wetenschappelijke en innovatiesamenwerking
EB0 EC116 1211	0,750	-0,672	Uitgaven m.b.t. de conceptie, voorbereiding en uitvoering van acties met betrekking tot wetenschap en innovatie
EB0 EC100 0100	0,483	-0,365	Uitgaven m.b.t. de inventarisatie en valorisatie van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek
EB0 EC113 4141	0,338	-0,025	IWT: ondersteuning van de Vlaamse deelname aan de Europese programma's (VCP-werking)
EB0 EC103 1211	0,131	-0,019	Allerhande communicatie-initiatieven met betrekking tot economie, wetenschap en innovatie
EB0 EC105 1211	0,063	-0,001	Uitgaven in het kader van internationale wetenschappelijke samenwerking
TOTAAL	15,657		

Tabel 2.5 geeft de kredieten weer voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2011 van EWI, ressorterend onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid. De dotatie ten bedrage van 1,325 miljoen euro aan de strategische adviesraad VRWI, Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie, staat ingeschreven in het begrotingsprogramma EA, Apparaatkredieten. Van het totale budget maakt het programma Valorisatie en Industrieel Beleid meer dan de helft uit. Samen met het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid ligt dit aandeel boven de 90% (figuur 2.5).

Figuur 2.5. Procentuele verdeling van de middelen voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2011 (na begrotingscontrole) van het beleidsdomein EWI

Tabel 2.5. Verdeling van de middelen voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2011, na begrotingscontrole, in het beleidsdomein EWI (miljoen euro)

Begrotingsprogramma's EWI	WB	O&O	O&V	W&T
EF. Valorisatie en Industrieel Beleid	408,622	397,148	0,000	11,474
EE. Beleidsondersteuning en Academisch Beleid	314,299	310,830	0,000	3,469
ED. Economisch Ondersteuningsbeleid	25,000	25,000	0,000	0,000
EC. Algemeen	15,657	12,379	0,000	3,278
EG. Sensibilisatie en Samenleving	9,667	2,675	0,000	6,992
EA. Apparaatkredieten	1,325	0,000	0,000	1,325
TOTAAL	774,570	748,032	0,000	26,538

2.1.2. 'Eigenlijk wetenschapsbeleid' OV

Het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' uit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (OV) omvat in hoofdzaak de werkingsuitkeringen aan de universiteiten, de subsidie aan het Bijzonder Onderzoeksfonds voor de universiteiten, alsook de aanvullende werkingsmiddelen en andere toelagen aan de universiteiten en aan 'gelijkgestelde' instellingen. Deze kredietlijnen zitten alle vervat in het begrotingsprogramma Hoger Onderwijs.

Tabel 2.6 somt de basisallocaties op van het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' uit het beleidsdomein OV. In totaal gaat het om 892,965 miljoen euro middelen voor het wetenschapsbeleid. Hiervan is er 311,927 miljoen voorzien voor O&O, 578,076 miljoen voor O&V en 2,963 miljoen voor W&T.

Tabel 2.6. BA's 'eigenlijk wetenschapsbeleid' beleidsdomein Onderwijs en Vorming 2011, na begrotingscontrole (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Begrotings-krediet	Omschrijving	WB-krediet	T.o.v. 2010
FD0 FG201 4430	1.336,462	Werkingsuitkeringen Hoger Onderwijs	682,980	+14,176
FD0 FG223 4430	105,092	Subsidie aan het Bijzonder Onderzoeksfonds voor de universiteiten	105,092	+0,502
FB0 FG009 4430	1,060	Aanvullende werkingsmiddelen voor het versterken van het onderzoek in de humane wetenschappen aan de universiteiten	1,060	+0,021
FD0 FG218 4150	8,488	Toelagen sociale voorzieningen in het universitair onderwijs	8,488	+0,184
FD0 FG219 4150	2,119	Subsidie aan de Universiteit Antwerpen ten bate van het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -Beheer (IOB)	2,119	+0,044
FD0 FG220 4150	0,171	Subsidie aan de Universiteit Antwerpen ten behoeve van het Instituut voor Joodse Studies (IJS)	0,171	+0,004
FD0 FG205 4170	2,309	Werkingsuitkering aan de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO)	2,309	+0,022
FD0 FG222 4410	24,545	Bijdrage wettelijke en conventionele werkgeversbijdragen universiteiten	24,545	+0,529
FD0 FG203 4430	6,344	Aanvullende werkingsmiddelen in het kader van een aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten	6,344	+0,131
FD0 FG206 4430	0,632	Subsidiëring open hoger onderwijs	0,632	0,000
FD0 FG215 4430	8,401	Subsidies in het kader van de versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen	8,401	+0,172
FD0 FG217 4430	0,531	Toelage associaties	0,531	+0,011
FD0 FG221 4430	1,898	Subsidie aan de Vrije Universiteit Brussel ten behoeve van het Instituut voor Europese Studiën (IES)	1,898	+0,039
FD0 FG225 4430	0,521	Subsidie aan de Antwerp Management School	0,521	+0,011
FD0 FG227 4430	0,419	Subsidie aan de Evangelische Theologische Faculteit Leuven	0,419	0,000
FD0 FG228 4430	0,112	Subsidies aan de Faculteit der Protestantse Godgeleerdheid in Brussel	0,112	-0,103
FD0 FG229 4430	10,364	Subsidie verleend aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde "Prins Leopold" in Antwerpen	10,364	+0,213
FD0 FG230 4430	1,901	Subsidie aan de Vlerick Leuven Gent Management School	1,901	+0,039
FD0 FG245 4430	7,521	Toelagen sociale voorzieningen in het universitair onderwijs	7,521	+0,162
FD0 FG224 6152	26,921	Kapitaaloverdrachten voor onroerende investeringen universitair onderwijs	26,921	0,000
FD0 FG231 6410	0,636	Kapitaaloverdrachten voor onroerende investeringen ITG	0,636	0,000
TOTAAL			892,965	+16,157

2.1.3. Evolutie van het 'eigenlijk wetenschapsbeleid'

Tabel 2.7 vergelijkt de kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2011 na begrotingscontrole met zowel de definitieve als de initiële kredieten 2010. In de loop van 2010 verhoogde het budget voor wetenschaps- en innovatiebeleid aanzienlijk, dank zij extra, niet-recurrente middelen: 100 miljoen euro voor het TINA-Fonds (Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds) en Vinnof (20 miljoen), voor de opstart van een zaai kapitaalfonds in het kader van Flanders' Care (20 miljoen euro) en middelen vanuit het FFEU (20 miljoen euro) voor de Proeftuin Elektrische Voertuigen, de archivering van audiovisueel materiaal, bodemsanering en het Vlaams Supercomputer Centrum.

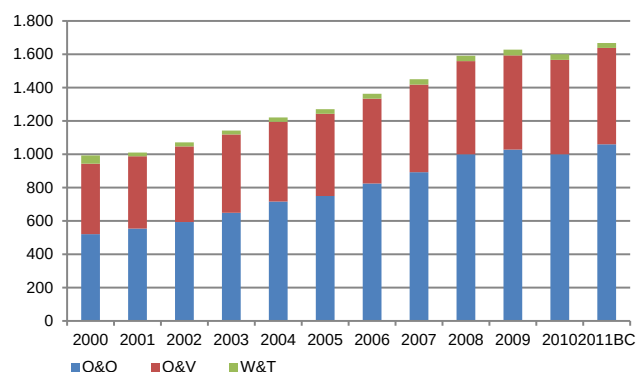
Naar aanleiding van de begrotingscontrole (BC) 2011 nam de Vlaamse Regering de beslissing meer te investeren in wetenschap en innovatie. De beleidskredieten voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) die rechtstreeks ressorteren onder de

minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid werden verhoogd met 65 miljoen euro. Het bijkomende budget dient onder andere om te investeren in onderzoekers en basisonderzoek, onderzoekscentra, projecten van bedrijven en maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten.

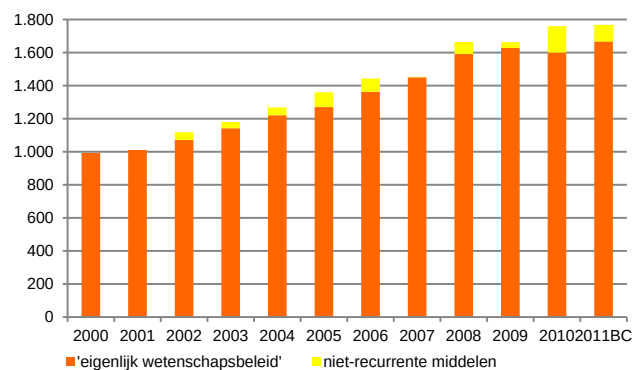
Bij vergelijking van de kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' in de tijd, is het belangrijk ook de evolutie te zien zonder de niet-recurrente middelen. Beschouwt men enkel de recurrente middelen, dan zijn er voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' in 2011, na begrotingscontrole, voor 67,627 miljoen euro meer middelen beschikbaar, waarvan 60,081 miljoen meer voor O&O. In 2011 is er een tweede maal een investering van 100 miljoen euro voor het TINA-Fonds (zie tabel 2.7).

De figuren 2.6 en 2.7 tonen de evolutie van de kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid', respectievelijk zonder en met de niet-recurrente middelen.

Figuur 2.6. Evolutie kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid', enkel de recurrente middelen (miljoen euro)

Figuur 2.7. Evolutie kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid', inclusief de niet-recurrente middelen (miljoen euro)

Tabel 2.7. Vergelijking kredieten 2011 met initiële en definitieve kredieten 2010 voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' (miljoen euro)

'Eigenlijk WB'	2011BC	2010i	2010d	2011BC t.o.v. 2010i	2011BC t.o.v. 2010d
Beleidsdomein EWI (incl. WB Hermesfonds)	774,570	722,029	723,100	52,541	51,470
Provisioneel krediet Nationale Loterij	0,000	2,343	0,000	-2,342	-2,343
FFEU	0,000	0,000	20,000	0,000	-20,000
TINA-Fonds	100,000	0,000	100,000	100,000	0,000
Vinnof	0,000	0,000	20,000	0,000	-20,000
Zaai kapitaalfonds Flanders' Care	0,000	0,000	20,000	0,000	-20,000
Beleidsdomein OV	892,965	876,641	876,808	16,324	16,157
TOTAAL 'eigenlijk WB'	1.767,535	1.601,013	1.759,908	166,522	7,627

'Eigenlijk O&O'	2011BC	2010i	2010d	2011BC t.o.v. 2010i	2011BC t.o.v. 2010d
Beleidsdomein EWI (incl. O&O Hermesfonds)	748,032	692,429	692,578	55,603	55,454
Provisioneel krediet Nationale Loterij	0,000	2,343	0,000	-2,342	-2,343
FFEU	0,000	0,000	20,000	0,000	-20,000
TINA-Fonds	100,000	0,000	100,000	100,000	0,000
Vinnof	0,000	0,000	20,000	0,000	-20,000
Zaai kapitaalfonds Flanders' Care	0,000	0,000	20,000	0,000	-20,000
Beleidsdomein OV	311,927	307,259	307,300	4,668	4,627
TOTAAL 'eigenlijk O&O'	1.159,959	1.002,031	1.159,878	157,930	0,081

2011BC: kredieten begrotingscontrole 2011; 2010i: initiële kredieten 2010 (cf. EWI-Speurgids 2010); 2010d: definitieve kredieten 2010.

Hoofdstuk 2.2

Wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen

Het wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen omvat de wetenschappelijke beleidsinitiatieven die niet tot het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' behoren. Het is het wetenschapsbeleid waarvoor de bevoegdheid bij de beleidsdomeinen zelf ligt en dat er op gericht is het eigen beleid wetenschappelijk te ondersteunen en gestalte te geven.

Dit beleid situeert zich binnen alle beleidsdomeinen, die hieronder een voor een summier aan bod komen. Het

vertegenwoordigt in 2011, na begrotingscontrole, 112,633 miljoen euro of 6 % van het totale wetenschaps- en innovatiebeleid, waarvan 71,349 miljoen euro voor O&O of 5,8 % van het totale kredietvolume voor O&O van het HBPWB.

Het is hier uiteraard niet mogelijk iedere kredietlijn toe te lichten. Hiervoor verwijzen we naar de website www.speurgids.be, waar men per kredietlijn alle detailgegevens kan consulteren.

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR)

DAR heeft voor 2011 een budget voor het wetenschapsbeleid beschikbaar van 2,794 miljoen euro. De middelen voor de Stichting Innovatie en Arbeid zijn als onderdeel van de dotatie aan SERV in de begroting ingeschreven. In het beleidsdomein DAR wordt ook onderzoek gefinancierd ten behoeve van de steunpunten Duurzame Ontwikkeling, Gelijke Kansenbeleid en Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen en zijn er onderzoeksmiddelen voor de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Bestuurszaken (BZ)

In het beleidsdomein BZ zijn er voor 1,356 miljoen euro aan middelen voor onderzoek voorzien. Het gaat om subsidies aan de steunpunten Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen en Gelijkekansenbeleid, naast onderzoeksopdrachten in het kader van het stedenbeleid en bestuurlijke organisatie.

Financiën en Begroting (FB)

In het beleidsdomein FB is er de subsidie aan het steunpunt Fiscaliteit en Begroting en aan de Antwerp Management School (AMS) en de tussenkomst in rentelast door het Vlaamse Gewest voor leningen aangegaan door de universiteiten en het UZ Gent voor de financiering van onroerende investeringen. Zo is er voor dit beleidsdomein in een wetenschapsbudget van 1,120 miljoen euro voorzien, waarvan 0,465 miljoen voor O&O. De middelen voor het TINA-Fonds (100 miljoen euro) staan weliswaar bij FB ingeschreven in de begroting, maar ze worden bij het eigenlijk wetenschapsbeleid gerekend (zie hoofdstuk 2.1).

Internationaal Vlaanderen (IV)

Het programma Toerisme reserveert een deel van de middelen voor wetenschapsbeleid, zowel uit de subsidie aan de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen (KMDA) als uit de dotatie aan Toerisme Vlaanderen. Verder is er cofinanciering voor het steunpunt Buitenlands Beleid, Toerisme en Recreatie. Globaal gaat het in 2011 om 2,290 miljoen euro.

Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI)

De subsidie voor co-financiering van het steunpunt Ondernemen en Internationaal Ondernemen, ten bedrage van 0,258 miljoen euro, is de enige kredietlijn vanuit het beleidsdomein EWI die niet tot het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' gerekend wordt, omdat het financiering van beleidsrelevant onderzoek betreft om het economische beleid mee gestalte te geven.

Onderwijs en Vorming (OV)

De middelen uit het programma Hoger Onderwijs behoren tot het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' (zie hoofdstuk 2.1). Daarnaast is er binnen het beleidsdomein OV nog voor 5,418 miljoen euro aan middelen voorzien, onder meer voor initiatieven inzake beleidsvoorbereiding, –ondersteuning en –evaluatie. De subsidie aan het Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (OBPWO) Het OBPWO vormt een essentiële bron voor de kennisontwikkeling van het beleidsdomein en de planning, opvolging en evaluatie van de beleidsprojecten. Ten slotte is er de subsidie aan het steunpunt Studie- en Schoolloopbanen.

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)

De steunpunten Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en Milieu en Gezondheid worden onder meer gefinancierd vanuit het beleidsdomein WVG. Er is de dotatie aan het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid Louis Pasteur en de subsidies voor de erkende centra voor menselijke erfelijkheid, de Koninklijke Academie voor Geneeskunde en subsidies voor epidemiologisch onderzoek en indicatorenverzameling. Ook Kind en Gezin en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap voorzien een luik wetenschappelijk onderzoek binnen de eigen begroting. Voor WVG gaat het in 2011 om een budget voor wetenschapsbeleid van 7,116 miljoen euro, waarvan 5,088 miljoen voor onderzoek.

Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)

In totaal voorziet het beleidsdomein CJSM in 2011 voor 12,566 miljoen euro aan middelen voor het wetenschapsbeleid, waarvan 4,177 miljoen voor O&O. Het grootste krediet is voor het Vlaams Wetenschappelijk Instituut KMSKA: 6,219 miljoen euro (dotatie en wedden en toelagen). Vanuit het beleidsdomein CJSM is er cofinanciering voor het steunpunt Cultuur, Jeugd en Sport. Ook zijn er middelen voorzien uit het programma Media: uitgaven voor media-innovatie, -educatie en -wijsheid en ook een gedeelte van de dotatie aan de VRT.

Werk en Sociale Economie (WSE)

In 2011 voorziet het beleidsdomein WSE voor studies en onderzoek 0,348 miljoen euro. Het Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwork Arbeidsmarktrapportering, kortweg VIONA, bevordert sinds 1994 het strategisch arbeidsmarktonderzoek in Vlaanderen. Dit onderzoeksnetwork is een initiatief van de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners. De focus van VIONA ligt op concrete vraagstukken met betrekking tot het actuele werkgelegenheidsbeleid.

Landbouw en Visserij (LV)

Het beleidsdomein LV voorziet in 2011 globaal voor 25,364 miljoen euro aan middelen voor het wetenschapsbeleid, waarvan 20,368 miljoen voor onderzoek.

Voor het Vlaams Wetenschappelijk Instituut ILVO is er in 2011 een budget voorzien van 18,853 miljoen euro (dotatie, wedden en toelagen). ILVO heeft als missie het uitvoeren en coördineren van beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek en de daaraan verbonden dienstverlening met het oog op een duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief. De onderzoeksthema's zijn heel gevarieerd, kennisopbouwend en beleidsonderbouwend. Het onderzoek wordt verricht voor verschillende stakeholders o.a. overheden, producenten en de keten/sector. De thema's dragen bij tot versterking van de sector en de regio met economische, ecologische en sociale finaliteit en zijn toekomstgericht. Daarnaast geeft ILVO advies en kan men op het instituut beroep doen voor technologische dienstverlening.

Ook op het programma Landbouw-, Visserij- en Plattelandsbeleid staan verscheidene kredietlijnen geïmputeerd waarmee wetenschapsbeleid wordt gefinancierd, zoals de subsidies aan praktijkcentra land- en tuinbouw, landbouwkamers, landbouwcomices, tuinbouwverenigingen, waarschuwingdiensten en subsidies in het belang van land- en tuinbouw. Binnen LV is er nog de subsidie aan VLAM, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing.

Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

In het beleidsdomein LNE staan in 2011 in totaal voor 38,684 miljoen euro aan wetenschapskredieten geprogrammeerd, waarvan 19,088 miljoen voor O&O. LNE financiert onderzoek en andere wetenschappelijke activiteiten vanuit de algemene begroting (programma's Algemeen, Natuur, Bos en Groen), het MINA-fonds (Fonds voor Preventie en Sanering inzake Milieu en Natuur) en het Vlaams Infrastructuur Fonds (VIF).

Om samenhang te brengen in de veelheid aan onderzoeksonderwerpen, kredieten en opdrachtgevers, is er het programma Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu – TWOL). Het TWOL-programma beoogt afstemming tussen de onderzoeksprojecten van de diverse afdelingen van Leefmilieu, Natuur en Energie, de Vlaamse openbare instellingen VLM, VMM en OVAM en het Vlaams Wetenschappelijk Instituut INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek). Voor INBO is in 2011 een budget van 14,035 miljoen euro voorzien.

Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)

Mobiliteitsstudies, mobiliteitsconvenants, onderzoek over havenmateries en uitgaven voor het Waterbouwkundig Laboratorium en Hydrologisch onderzoek staan in het beleidsdomein MOW ondergebracht. Een totaal van 4,440 miljoen euro is in 2011 voorzien voor financiering van het wetenschapsbeleid, waarvan 4,123 miljoen voor onderzoek.

Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed (RWO)

Het totaal aan wetenschapskredieten bedraagt in 2011 9,738 miljoen euro, waarvan 6,078 miljoen voor O&O. De dotatie aan VIOE (Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed) is de grootste wetenschapskredietlijn uit het beleidsdomein: 7,911 miljoen euro in 2011. VIOE is de wetenschappelijke instelling van de Vlaamse overheid die ons onroerend erfgoed onderzoekt en inventariseert. Het onderzoek van het VIOE vormt de wetenschappelijke basis voor het erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid. Voorbeelden van 'onroerend erfgoed' zijn archeologische vindplaatsen, historische gebouwen, het landschap waar mensen hun stempel op gedrukt hebben, scheepswrakken, enz. De VIOE-wetenschappers publiceren de resultaten van hun onderzoek in wetenschappelijke tijdschriften en boeken. Het publiek wordt geïnformeerd via lezingen, brochures, tentoonstellingen, educatieve projecten en andere initiatieven. RWO financiert ook het steunpunt Ruimte en Wonen.

Hogere Entiteiten

Het betreft hier het gedeelte van de dotatie aan het Vlaams Parlement bestemd voor het wetenschapsbeleid beheerd door het Instituut Samenleving en Technologie (IST), ten bedrage van 1,141 miljoen euro. Het Instituut Samenleving en Technologie is een onafhankelijke en autonome instelling verbonden aan het Vlaams Parlement en onderzoekt de maatschappelijke aspecten van wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen. Dit gebeurt op basis van studie en analyse, het structureren en

stimuleren van het maatschappelijke debat, het observeren van wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen in binnen- en buitenland, het verrichten van prospectief onderzoek over deze ontwikkelingen, het informeren van doelgroepen en het verlenen van advies aan het Vlaams Parlement op basis van deze activiteiten. Door deze activiteiten wil het Instituut bijdragen tot het verhogen van de kwaliteit van het maatschappelijk debat en tot een beter onderbouwd besluitvormingsproces.'

Hoofdstuk 2.3

Analyse van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB)

2.3.1. Tijdreeks

In 2009 was er initieel een structurele toename van het Vlaamse overheidsbudget voor wetenschap, technologie en innovatie met 29 miljoen euro, naast een eenmalige kapitaalinjectie in IMEC via een herinvestering van de participatie in Finindus, ten bedrage van 35 miljoen euro. Ten gevolge van een eerste besparingsronde in 2009, daalden de middelen voor het wetenschapsbeleid met 1,5% (-27 miljoen) en die specifiek voor O&O met 1,5% (-17 miljoen euro) ten opzichte van de initiële kredieten 2009.

Grotere besparingen waren noodzakelijk bij de begrotingsopmaak 2010: ten opzichte van de definitieve kredieten 2009 was er een daling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid met 66 miljoen euro (-3,7%), in hoofdzaak te wijten aan de daling van de O&O-kredieten: -64 miljoen (-5,7%). In de loop van 2010 verhoogde het budget voor wetenschapsbeleid wel nog aanzienlijk, dank zij de middelen voor het TINA-Fonds (Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds: 100 miljoen) en Vinnof (20 miljoen), voor de opstart van een zaakkapitaalfonds in het kader van Flanders' Care (20 miljoen euro) en middelen vanuit het FFEU (20 miljoen euro) voor de Proeftuin Elektrische Voertuigen, de archivering van audiovisueel materiaal, bodemsanering en het Vlaams Supercomputer Centrum.

In 2011 was er bij de begrotingsopmaak een budget voor het wetenschaps- en innovatiebeleid voorzien van 1,807 miljard euro, waarvan 1,163 miljard voor O&O. N.a.v. de begrotingscontrole (BC) 2011 nam de Vlaamse Regering de beslissing meer te investeren in wetenschap en innovatie. De beleidskredieten voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) die rechtstreeks ressorteren onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid werden verhoogd met 65 miljoen euro. Het bijkomende budget dient onder andere om te investeren in onderzoekers en basisonderzoek, onderzoekscentra, onderzoeksprojecten van bedrijven en maatschappelijk belangrijke onderzoeksprojecten.

Zo is er na de begrotingscontrole in 2011 een totaal wetenschaps- en innovatiebudget van 1,880 miljard euro beschikbaar, waarvan 1,231 miljard euro voor O&O. Zoals in 2010, is er ook in 2011 een budget voor het TINA-Fonds, ten bedrage van 100 miljoen euro.

Na de begrotingscontrole 2011 is er ten opzichte van 2010 (definitieve kredieten) een toename met 10 miljoen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid, waarvan 7 miljoen euro voor O&O. Ten opzichte van het initiële budget 2009, de situatie vóór de besparingen, is er in 2011 een toename met 84 miljoen euro voor O&O. Vergelijkt men enkel de recurrente middelen, dan is er in 2011 67 miljoen euro meer beschikbaar voor O&O dan in 2010 en 19 miljoen euro meer dan vóór de besparingen.

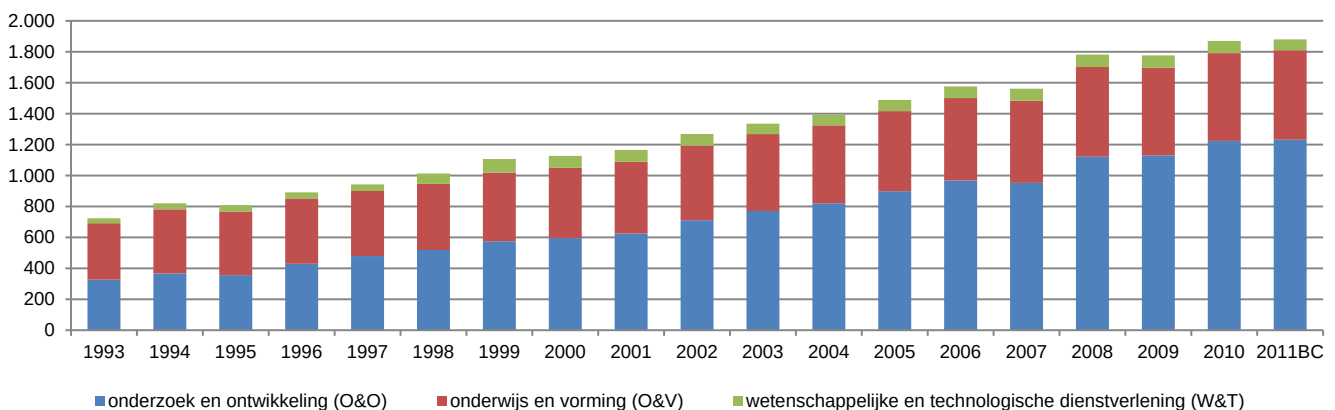
Wetenschappelijke en technologische dienstverlening (W&T) neemt slechts een klein aandeel in het HBWPB in. In 1993 was het aandeel Onderwijs en Vorming (O&V) nog groter dan dit voor O&O. Vanaf 1996 kwam hier een kentering in. In 1996 zijn het O&O- en het O&V-aandeel nagenoeg gelijk. Van dan af stijgen de O&O-kredieten. In 1996 was het procentueel aandeel van O&O, O&V en W&T respectievelijk 49%, 47% en 4%. In 2011 is het O&O-aandeel gestegen tot 65%. O&V maakt 31% uit van het HBPWB en W&T 4%.

Figuur 2.4 en tabel 2.8 geven de evolutie van de HBPWB's vanaf 1993 weer, samen met de verdeling naar het type activiteit: onderzoek en ontwikkeling (O&O), Onderwijs en Vorming (O&V) en Wetenschappelijke en technologische dienstverlening (W&T).

Tabel 2.8. Evolutie van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) (miljoen euro)

	1993	...	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011BC
O&O	326,78	...	770,69	820,67	898,64	967,95	952,67	1.121,43	1.130,07	1.224,02	1.231,31
O&V	365,13	...	497,54	504,05	517,91	532,92	531,17	580,39	566,59	567,39	578,81
W&T	31,88	...	66,97	68,16	72,28	75,10	77,52	80,17	80,26	78,75	70,05
WB	723,79	...	1.335,20	1.392,87	1.488,83	1.575,97	1.561,36	1.781,99	1.776,92	1.870,17	1.880,17

Figuur 2.8. Evolutie van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) (miljoen euro)

2.3.2. Volgens beleidsdomein

Na begrotingscontrole bedraagt het globale krediet 2011 voor het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) 1,880 miljard euro, waarvan 1,231 miljard onderzoekskredieten. Deze budgetten zitten verspreid over alle hiervoor besproken beleidsdomeinen.

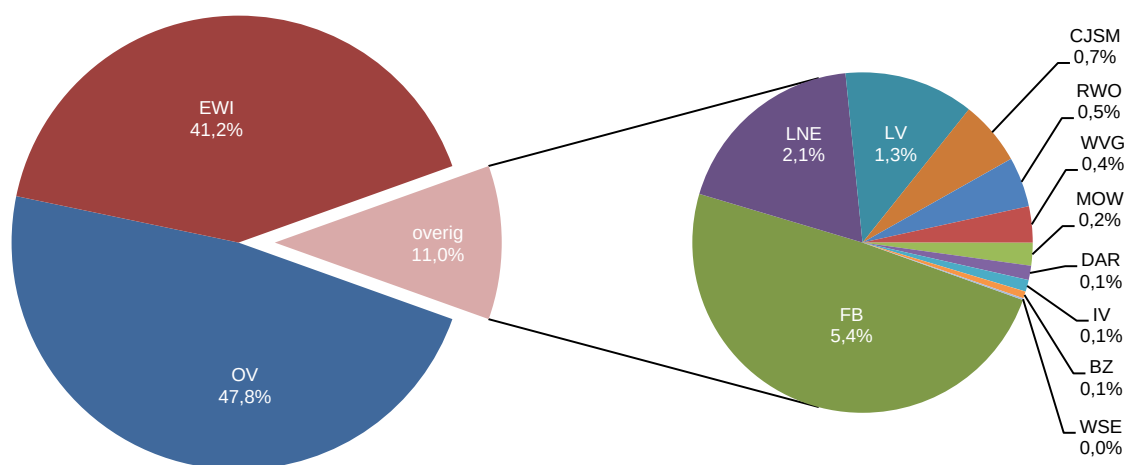
Figuren 2.9 en 2.10 tonen de procentuele verhoudingen van de middelen voor respectievelijk het wetenschaps- en innovatiebeleid en voor onderzoek en ontwikkeling tussen de verschillende beleidsdomeinen.

Zoals blijkt uit figuur 2.9 heeft het beleidsdomein Onderwijs en Vorming het grootste volume kredieten voor het wetenschaps-

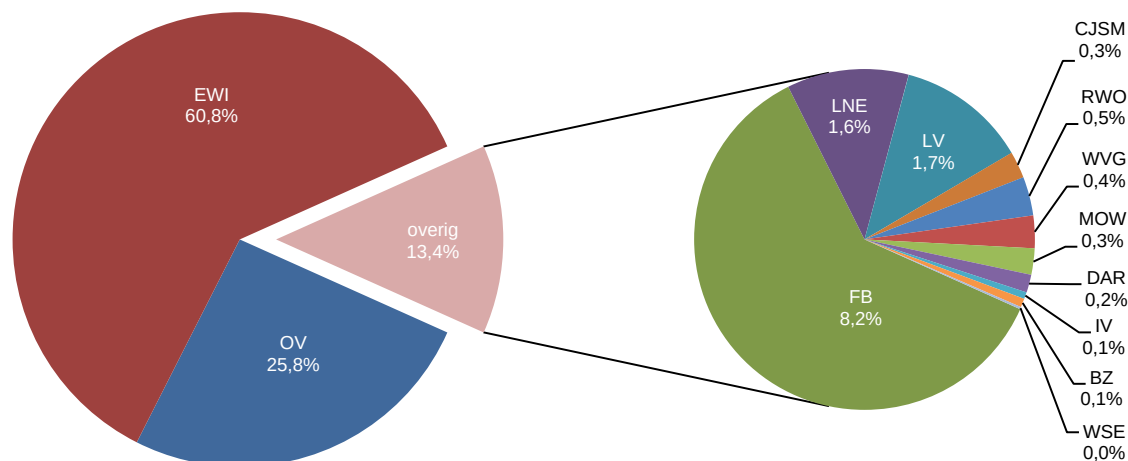
beleid. EWI en OV samen zijn goed voor 89% van het totaal budget voor wetenschap en innovatie. Daar de werkingsuitkeringen aan de universiteiten echter samengesteld zijn uit 25% O&O en 75% O&V, is EWI het beleidsdomein met het grootste O&O-budget (figuur 2.10).

Tabel 2.9 geeft per beleidsdomein het totale budget, opgesplitst in de drie wetenschappelijke activiteiten (definities zie vooraan deel 2): onderzoek en ontwikkeling (O&O), onderwijs en vorming (O&V) en wetenschappelijke en technologische dienstverlening (W&T). Onderstaande verdeling volgt strikt de indeling van de uitgavenbegroting.

Figuur 2.9. Verdeling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid 2011 over de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

Figuur 2.10. Verdeling van de middelen voor O&O 2011 over de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
BZ	Bestuurszaken
FB	Financiën en Begroting
IV	Internationaal Vlaanderen
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
OV	Onderwijs en Vorming
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WSE	Werk en Sociale Economie
LV	Landbouw en Visserij
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Tabel 2.9. Verdeling Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) 2011, na begrotingscontrole, over de beleidsdomeinen, gerangschikt volgens afnemend krediet voor het wetenschaps- en innovatiebeleid (miljoen euro)

Beleidsdomein	Budget voor het wetenschaps- en innovatiebeleid	O&O	O&V	W&T
OV	898,384	317,289	578,132	2,963
EWI	774,828	748,290	0,000	26,538
FB	101,120	100,465	0,655	0,000
LNE	38,684	19,088	0,020	19,576
LV	25,364	20,368	0,000	4,996
CJSM	12,566	4,177	0,000	8,389
RWO	9,738	6,078	0,000	3,660
WVG	7,116	5,088	0,003	2,024
MOW	4,440	4,123	0,000	0,317
DAR	2,794	2,794	0,000	0,000
IV	2,290	1,063	0,000	1,227
BZ	1,356	1,356	0,000	0,000
WSE	0,348	0,348	0,000	0,000
Hogere Entiteiten	1,141	0,781	0,000	0,360
TOTAAL	1.880,168	1.231,308	578,810	70,050

2.3.3. Volgens bevoegde minister

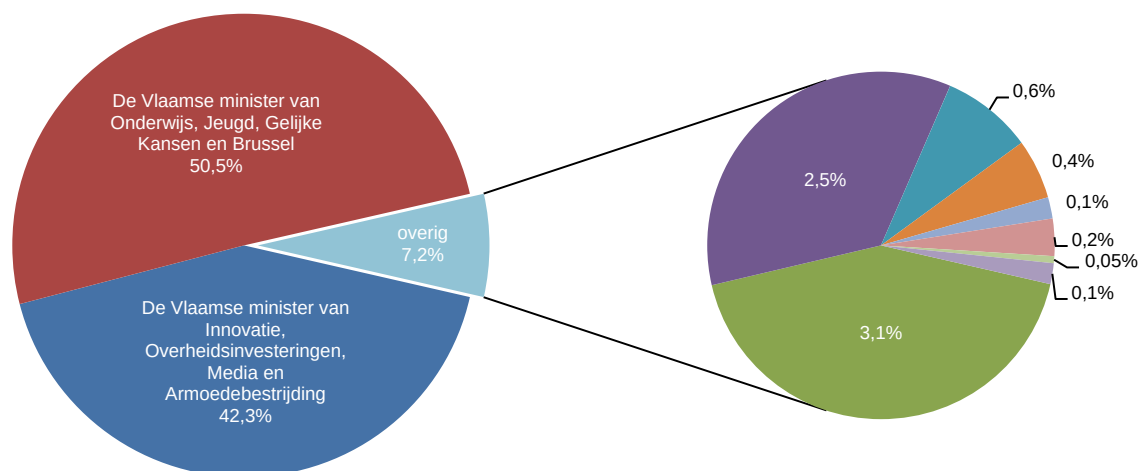
De Vlaamse Regering telt negen ministers die bevoegd zijn voor de beleidsvelden uit de dertien beleidsdomeinen die door de BBB-hervorming (Beter Bestuurlijk Beleid) van de Vlaamse overheid werden uitgetekend. Enkel voor twee ministers geldt een een-op-eenrelatie tussen bevoegdheid en beleidsdomein: de minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein WVG) en de minister voor Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein MOW). Alle negen ministers van de Vlaamse Regering hebben in de uitgavenbegroting middelen voor wetenschap en innovatie ingeschreven in de beleidsvelden waarvoor ze bevoegd zijn. Hetzelfde geldt voor de middelen specifiek voor onderzoek en ontwikkeling.

De verdeling, zoals weergegeven in de figuren 2.11 en 2.12, is opgemaakt op basis van de code 'ordonnancerend minister' bij de betreffende basisallocaties in de begrotingstabel.

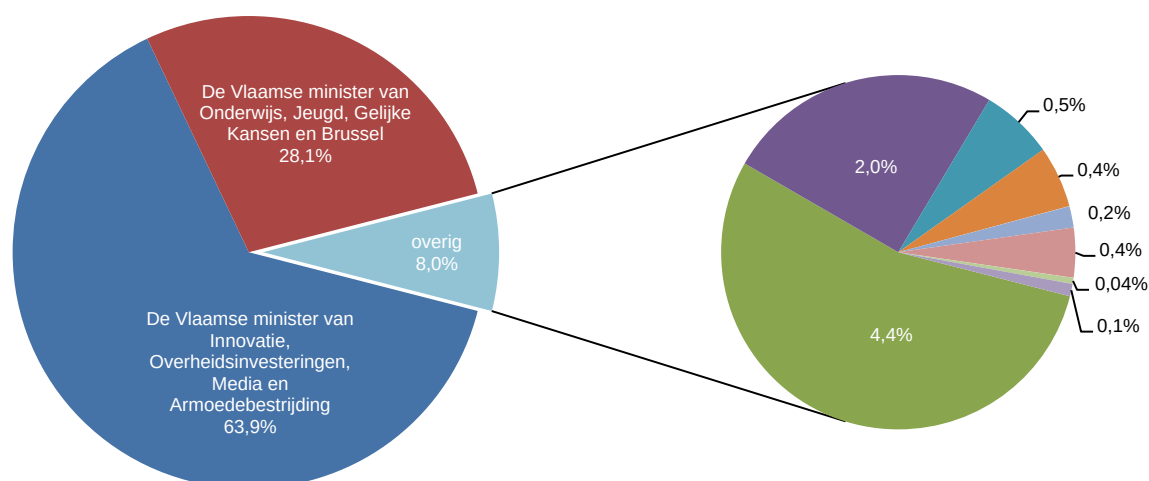
Net zoals bij de verdeling over de beleidsdomeinen (zie 2.3.2), is ook hier het verschil in aandeel tussen de minister bevoegd voor innovatie en de minister voor onderwijs in beide figuren uit te leggen door het feit dat de werkingsuitkeringen aan de universiteiten samengesteld zijn uit 25% O&O en 75% O&V. De minister van innovatie is bevoegd voor 63,9% van de O&O-middelen en de minister van onderwijs 28,1%. De overige 8% valt onder de bevoegdheid van de andere zeven ministers van de Vlaamse Regering.

De middelen voor het TINA-Fonds, ingeschreven bij BA CB0 CD006 8100 van het beleidsdomein Begroting en Financiën, ten bedrage van 100 miljoen euro, worden hier onder de bevoegdheid van de minister bevoegd voor innovatie gerekend. De andere BA's met bevoegdheid bij meerdere ministers werden niet verder toegewezen (zie 'meerdere ministers' in de figuren 2.11 en 2.12).

Figuur 2.11. Verdeling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid 2011 volgens de ministeriële bevoegdheden

Figuur 2.12. Verdeling van de middelen voor O&O 2011 volgens de ministeriële bevoegdheden

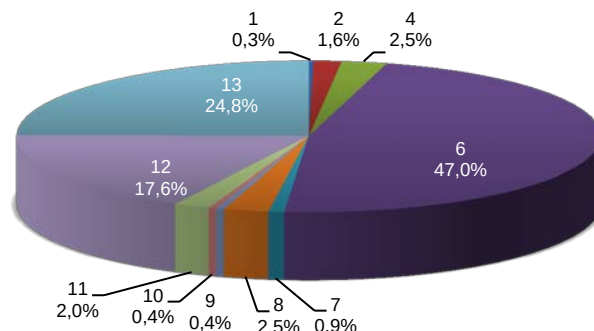
- De Vlaamse minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding
- De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel
- De minister-president en Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid
- De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur
- De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand
- De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport
- De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken
- De Vlaamse minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie
- Meerdere ministers

2.3.4. Volgens NABS-classificatie

Figuur 2.13 verdeelt het ganse O&O-budget 2011 volgens NABS-classificatie. NABS staat voor nomenclatuur voor de analyse en vergelijking van wetenschapsbegrotingen en – programma's en is een EU-classificatiesysteem dat de overheidskredieten voor O&O onderverdeelt naar sociaal-economische doelstellingen. Deze indeling van de O&O-kredieten biedt als belangrijk voordeel dat het internationale vergelijking mogelijk maakt - zie verder in hoofdstuk 3.1.

De NABS-indeling toegepast op de Vlaamse O&O-overheidskredieten houdt echter ook een belangrijke beperking in. Met de globale subsidies of dotaties voor de strategische onderzoekscentra, wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en Vlaamse openbare instellingen verricht men in vele gevallen onderzoek dat thuis hoort in meerdere NABS-domeinen (b.v. milieu, energie, industriële productie en technologie, ...). Omdat deze opsplitsing niet steeds eenduidig vast te stellen is, wordt aan één kredietlijn ook één NABS-code toegekend. Het ontbreken van middelen voor energieonderzoek (NABS 5) betekent met andere woorden geenszins dat er door de Vlaamse overheid geen onderzoek in dat domein wordt gefinancierd. De NABS-classificatie per basisallocatie is terug te vinden op www.speurgids.be.

Figuur 2.13. Verdeling O&O-budget 2011 volgens NABS-classificatie

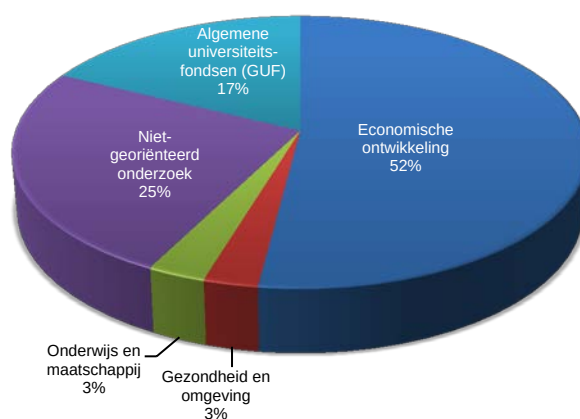

1. Exploratie en exploitatie van het aardse milieu
2. Milieu
3. Exploratie en exploitatie van de ruimte
4. Transport, telecommunicatie en andere infrastructuur
5. Productie, distributie en rationeel gebruik van energie
6. Industriële productie en technologie
7. Gezondheid
8. Landbouw
9. Onderwijs
10. Cultuur, recreatie, religie en media
11. Overheids- en maatschappelijke systemen, structuren en processen
12. Algemene kennisopbouw: O&O gefinancierd uit algemene universiteitsfondsen
13. Algemene kennisopbouw: O&O gefinancierd uit andere bronnen

De NABS-klassen kunnen geaggregeerd worden in grotere indelingen: economische ontwikkeling, gezondheid en omgeving (sociale structuren, bescherming van het milieu en exploitatie en exploitatie van het aardse milieu), onderwijs en maatschappij, ruimtevaartprogramma's, niet-georiënteerd onderzoek en algemene universiteitsfondsen. Figuur 2.14 laat de verdeling van het O&O-budget 2011 over deze klassen zien.

Ten opzichte van het totale O&O-budget, nemen de kredieten voor het onderzoek ten behoeve van de economische ontwikkeling toe: in 1997 vertegenwoordigde dit type onderzoek 35%, in 2011 maar liefst 51%. Het relatieve aandeel van het onderzoek gefinancierd uit algemene universiteitsfondsen nam af, van 28% in 1997 naar 19% nu. Het O&O-aandeel (25%) van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten is hierin ondergebracht. Ook het aandeel van het onderzoek rond gezondheid en omgeving verminderde, terwijl het aandeel van het niet-georiënteerd onderzoek in de tijd grosso modo een constante verhouding aanhoudt. In deel 3 worden deze Vlaamse cijfers internationaal vergeleken.

Figuur 2.14. Verdeling O&O-budget 2011 volgens geaggregeerde NABS-klassen

2.3.5. Gericht versus niet-gericht onderzoek

In 2011 (na begrotingscontrole) is er een budget voor wetenschappelijk onderzoek van 1,231 miljard euro, waarvan 519 miljoen voor het niet-gericht onderzoek en 712 miljoen voor het gericht onderzoek, m.a.w. een verhouding gericht ten opzichte van niet-gericht van 58/42.

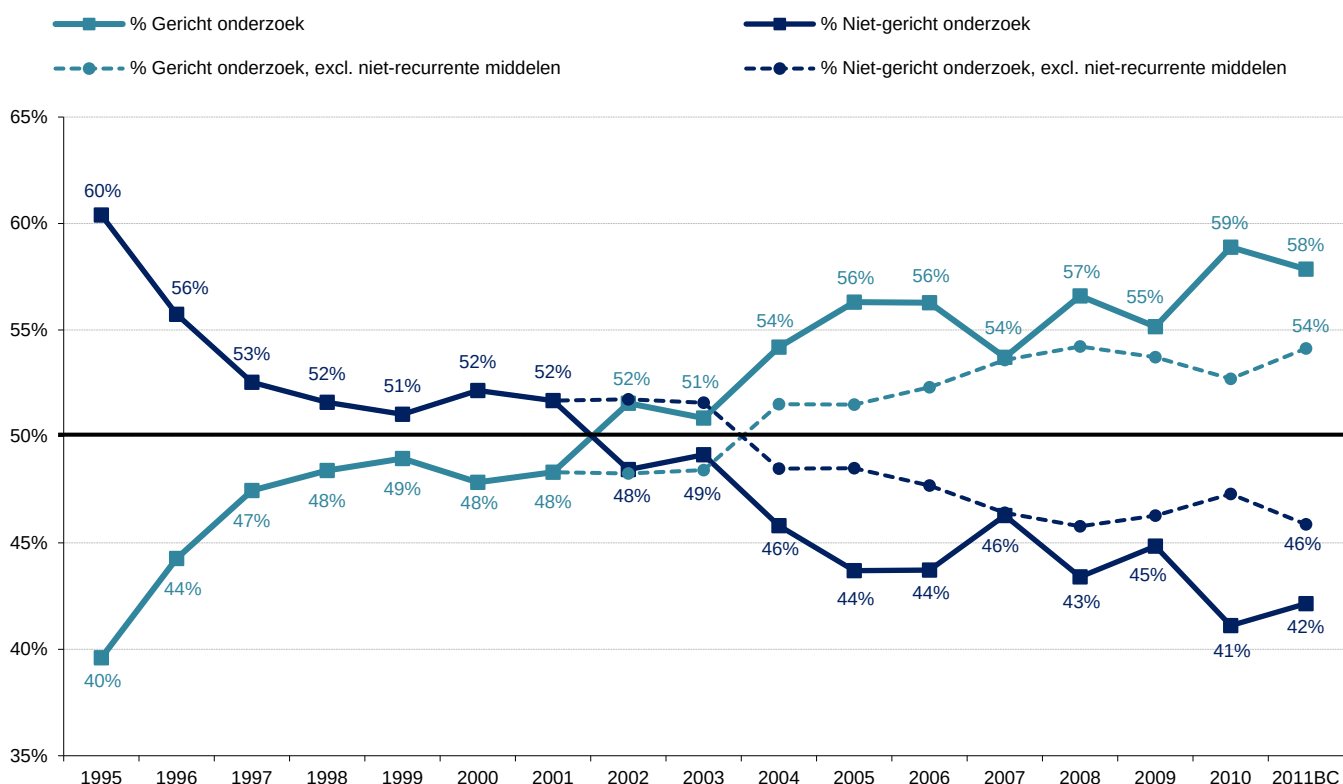
Het budget voor het niet-gericht onderzoek is samengesteld uit de middelen voor FWO, BOF, 50% van de middelen voor (middel)zware onderzoeksinfrastructuur (Hercules), 25% van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten en hogescholen en van de aanvullende werkingsmiddelen, het O&O-aandeel van de andere toelagen aan de universiteiten en ten slotte de middelen voor internationale wetenschappelijke samenwerking. Het gericht onderzoek omvat de middelen onder beheer van IWT (uitgezonderd de werkingsmiddelen), de subsidies aan de strategische onderzoekscentra IMEC, VITO, VIB en IBBT, 50% van de Herculesmiddelen en andere middelen uit het gericht industrieel onderzoek, subsidie aan b.v. ITG en andere

gelijkgestelde instellingen, de subsidies aan de wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's, het O&O-aandeel van de horizontale initiatieven in de verschillende beleidsdomeinen en ook allerhande uitgaven i.v.m. het globale wetenschapsbeleid.

Figuur 2.15 toont de evolutie van deze verhouding vanaf 1995. In 1995 was de verhouding niet-gericht/gericht 60/40. Vanaf 2002 is het aandeel gericht onderzoek iets groter dan het aandeel niet-gericht. In de loop van 2010 is het aandeel gericht onderzoek terug groter geworden ten opzichte van de initiële kredieten (EWI-Speurgids 2010), door de extra middelen voor Vinnof, TINA-Fonds, Zaaikapitaalfonds Flanders' Care en de eenmalige middelen vanuit FFEU, samen goed voor 160 miljoen euro.

Beschouwt men enkel de recurrente middelen voor O&O (stippellijnen in grafiek), dan zijn de verschillen tussen beide types onderzoek minder groot: in 2011 zou de verhouding gericht/niet-gericht dan 54/46 zijn.

Figuur 2.15. Evolutie aandeel gericht versus niet-gericht onderzoek 1995-2011

2.3.6. Volgens de zes grote indelingen

Tabel 2.10 toont de verdeling van het totale budget van het HBPWB over zes grote categorieën in de periode 1993-2011. Het is een opsplitsing naar de aard van het wetenschappelijk

onderzoek (O&O) en van de andere wetenschappelijke activiteiten (O&V en W&T), die ook in de vorige edities van EWI-Speurgids en Speurgids WTI steeds werd gemaakt.

Tabel 2.10. Verdeling van het totale budget van het HBPWB (miljoen euro)

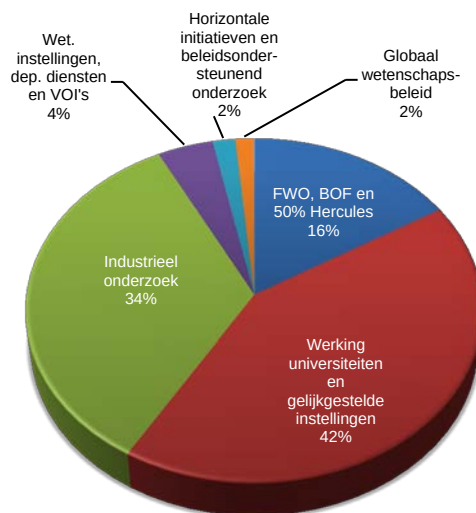
Jaar	Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%)	Werkende universiteiten en gelijkgestelde instellingen	Industrieel onderzoek	Wet. instellingen, dep. diensten en VOI's	Horizontale initiatieven – beleidsondersteunend onderzoek	Globaal wetenschapsbeleid	Totaal
1993	70,736	486,821	127,003	15,113	18,927	6,780	725,380
1994	73,887	547,837	141,343	19,246	27,092	11,140	820,545
1995	78,551	544,767	132,552	19,217	25,419	7,350	807,855
1996	94,994	551,373	158,485	40,183	28,333	17,921	891,288
1997	112,179	547,649	191,189	39,890	29,850	22,099	942,855
1998	125,258	553,162	220,048	40,380	41,704	32,704	1.013,256
1999	139,936	584,855	235,237	45,813	39,338	61,800	1.106,979
2000	156,420	600,460	231,685	54,372	43,771	40,348	1.127,056
2001	164,279	612,778	243,410	52,917	68,867	23,417	1.165,667
2002	172,699	641,860	311,011	48,983	67,338	26,911	1.268,801
2003	177,768	664,778	347,891	71,795	50,500	22,465	1.335,196
2004	200,235	676,164	396,659	65,300	31,201	23,314	1.392,873
2005	213,090	694,729	453,760	69,029	33,857	24,365	1.488,829
2006	234,783	718,485	487,204	72,741	36,434	26,325	1.575,972
2007	253,336	716,167	450,310	74,491	37,070	29,982	1.561,357
2008	280,518	770,610	572,556	86,489	41,774	30,040	1.781,988
2009	296,844	778,974	555,443	80,175	34,212	31,276	1.776,925
2010	293,032	780,153	654,703	79,992	32,528	29,760	1.870,168
2011BC	305,672	795,865	637,380	80,880	32,992	27,379	1.880,168

Figuur 2.16 toont voor 2011 (na begrotingscontrole) de verdeling van het ganse overheidsbudget voor het wetenschapsbeleid (HBPWB) over de zes categorieën. De middelen voor de 'werkende universiteiten en gelijkgestelde instellingen' vormen het grootste aandeel, in 2011 goed voor 42% van het totale wetenschapsbudget, een ongewijzigd aandeel ten opzichte van 2010 (definitieve kredieten).

Het aandeel van het niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Herculesstichting (50%) is in 2011 iets hoger dan in 2010: 16,3% tegenover 15,7%.

Hieronder worden de zes grote indelingen van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid 2011 in meer detail besproken.

Figuur 2.16. Verdeling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid (HBPWB) 2011

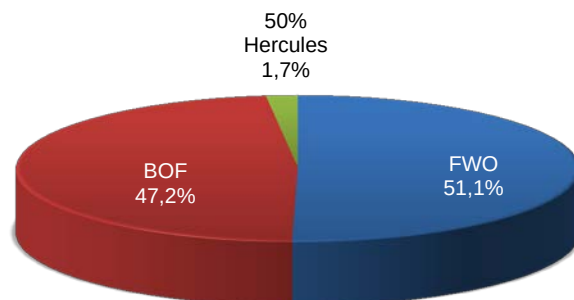
1. Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%)

Tabel 2.13 somt de middelen op voor het niet-gericht, grensverleggend onderzoek dat verdeeld wordt via FWO, BOF en Hercules (50%).

Het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) en het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) zijn de twee financieringskanalen voor het niet-gericht kennisverruimend onderzoek aan de Vlaamse universiteiten: terwijl FWO de budgetten toekent op basis van wetenschappelijke interuniversitaire competitie, is dit bij BOF op basis van een intrauniversitaire competitie. FWO is het financieringskanaal voor het stimuleren en ondersteunen van het grensverleggend fundamenteel wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de onderzoeker (bottom up) in alle wetenschapsgebieden aan de Vlaamse universiteiten. De BOF-middelen worden tussen de universiteiten verdeeld op basis van een verdeelsleutel waarin onder meer prestatiegerichte parameters zijn opgenomen: de BOF-sleutel. FWO en BOF werken complementair en versterken elkaar.

De Hercules-middelen, voor de financiering van middelzware en zware infrastructuur, worden voor 50% bij het niet-gericht onderzoek gerekend, terwijl de andere helft bij het gericht industrieel onderzoek ondergebracht wordt.

Figuur 2.17. Verdeling van het niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%) 2011

Tabel 2.11. Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%) (miljoen euro)

	2011BC
FWO	156,186
Basissubsidie	130,939
Nationale Loterij	11,463
Odysseus-programma	9,684
Internationale onderzoeksfaciliteiten	2,124
Internationale wetenschappelijke samenwerking	1,976
BOF	144,236
Basissubsidie (beleidsdomein OV)	111,677
Methusalem-programma	19,402
Tenure Trackstelsel	8,961
Bijkomende ZAP-mandaten	4,196
Hercules (50%)	5,250
TOTAAL	305,672

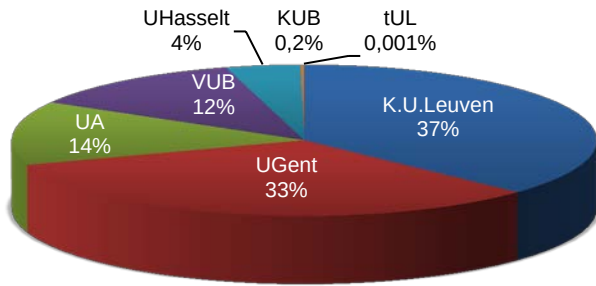
2. Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen

Van het totaal aan kredieten voor wetenschapsbeleid nemen de toelagen voor de universiteiten een belangrijk deel voor hun rekening. De kredieten 2011, na begrotingscontrole, bedragen 667,649 miljoen euro. Van dit bedrag is 75% bestemd voor onderwijs en vorming (O&V) en 25% voor onderzoek en ontwikkeling (O&O).

Ter versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen zijn er vanaf 2008 subsidies ingeschreven in de begroting van zowel het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (OV) als EWI. In 2011 gaat het om 8,401 miljoen euro aan middelen vanuit OV en 7,500 miljoen vanuit EWI.

AMS (Antwerp Management School) ontvangt een subsidie van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming ten bedrage van 0,521 miljoen euro en 0,464 miljoen van Begroting en Financiën.

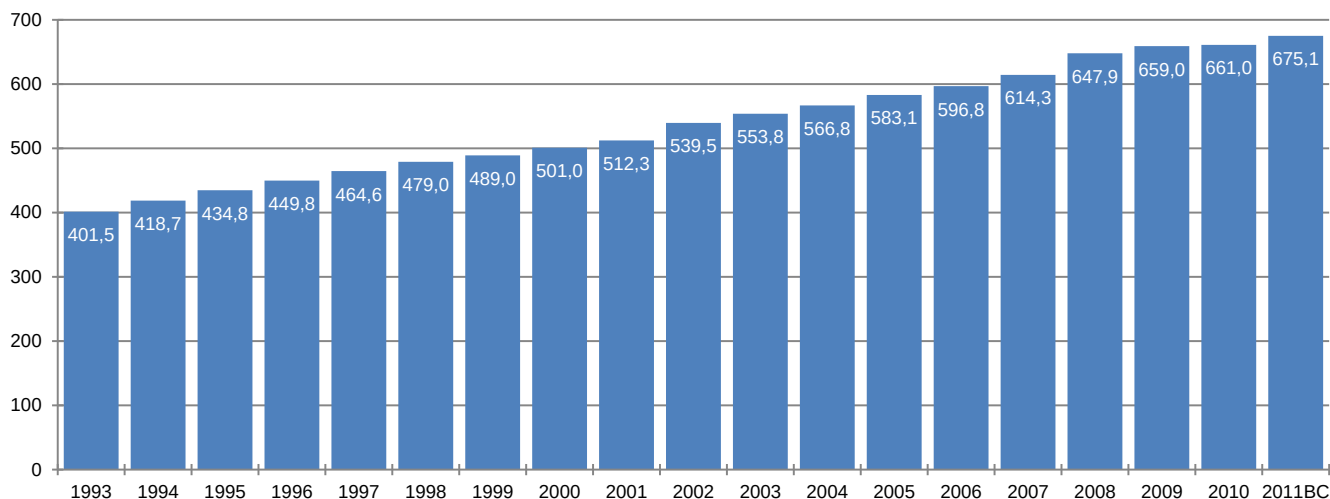
Figuur 2.18. Verdeling van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten in 2011

Tabel 2.12. Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen (miljoen euro)

Werking universiteiten	2011BC
Werkingsuitkeringen universiteiten	667,649
KUBrussel	1,315
K.U.Leuven	247,344
UHasselt	27,506
tUL	0,004
UGent	217,914
UA	91,185
VUB	82,380
Versterking onderzoeksbetrokkenheid academische opleidingen aan de hogescholen	15,901
Enveloppe Hogescholenonderwijs Academiseringsgelden (2 cycli) + elektrongelden	15,332
Aanvullende werkingsmiddelen: aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten	6,344
Aanvullende werkingsmiddelen voor het versterken van het onderzoek in de humane wetenschappen aan de	1,060
Toelage associaties	0,531
TOTAAL	706,816
Andere toelagen aan de universiteiten	2011BC
Financiële lasten universiteiten	0,409
Onroerende investeringen universiteiten	26,921
Toelage sociale voorzieningen studenten	16,009
Werkgeversbijdragen vrije universiteiten	24,545
TOTAAL	67,884
Andere gelijkgestelde instellingen	2011BC
Prins Leopold Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG)	11,000
Postinitieel onderwijs	2,560
Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (IOB)	2,119
Vlerick Leuven Gent Management School (VSM)	1,901
Instituut voor Europese Studiën (IES)	1,898
Antwerp Management School (AMS)	0,985
Evangelische Theologische Faculteit	0,419
Instituut voor Joodse Studies (IJS)	0,171
Faculteit der Protestantse Godsgeleerdheid (Brussel)	0,112
TOTAAL	21,165
TOTAAL	795,865

Figuur 2.19. Evolutie van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten en aanvullende werkingsmiddelen (miljoen euro)

3. Financiering van onderzoek en ontwikkeling van nieuwe technologieën ten behoeve van het bedrijfsleven

Tabel 2.13 geeft een overzicht van de kredieten voor het gericht industrieel onderzoek. In 2011 is er, na begrotingscontrole 637,380 miljoen euro beschikbaar, waarvan bijna de helft beheerd door IWT, het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie: 303,967 miljoen, inclusief werkingskosten.

Daarnaast is een groot aandeel van deze middelen bestemd voor onderzoek uitgevoerd door de strategische onderzoekscentra (SOC's) IMEC, VITO, VIB en IBBT, samen goed voor 157,070 miljoen euro. Voor NERF (Neuro-Electronic Research Flanders) is er 0,938 miljoen beschikbaar en voor deelnemingen in de spin-offs van de SOC's is er 10 miljoen euro in de begroting ingeschreven.

Voor het tweede jaar op rij is er een budget van 100 miljoen euro vrijgemaakt voor het TINA-Fonds (Transformatie en Innovatie Acceleratie Fonds – zie deel 1, hoofdstuk 1.5)

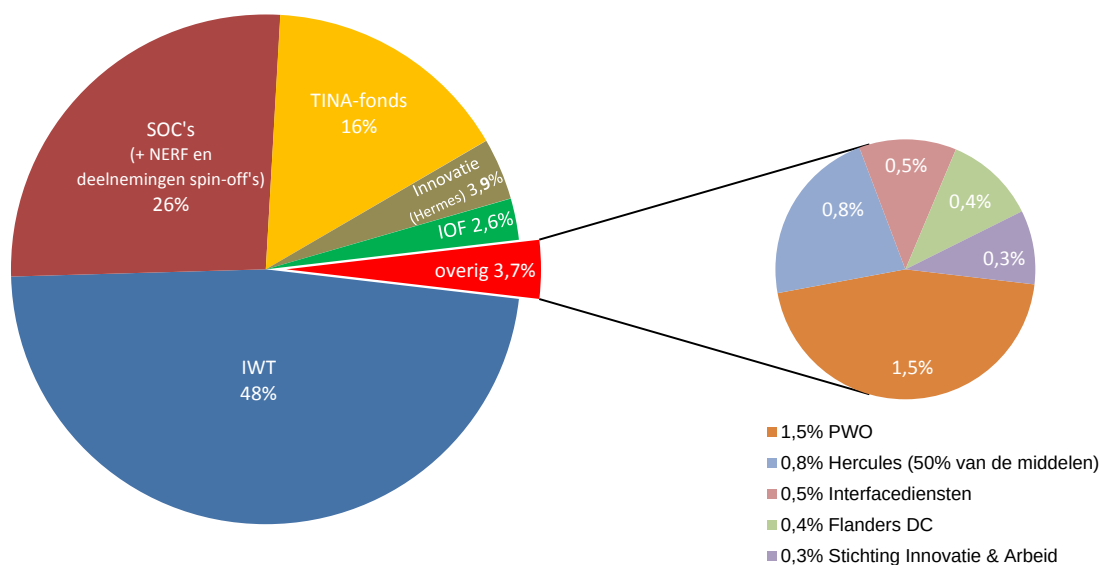
Ten gevolge van de besparing op het budget voor de ecologiesteen, wordt het geraamd aandeel voor innovatie ook verminderd van 30 naar 25 miljoen euro in 2011.

De dotatie aan de Herculesstichting 2011 voor de financiering van middelzware en zware infrastructuur, ten bedrage van 10 miljoen euro, en de beheersvergoeding van 0,5 miljoen, staan hier voor 50% bij het industrieel onderzoek gerekend, terwijl de andere helft bij het niet-gericht onderzoek (zie tabel 13) ondergebracht wordt.

Tabel 2.13. Kredieten voor het gericht industrieel onderzoek (miljoen euro)

	2011BC
IWT	
Initiatief bedrijven en innovatie samenwerkingsverbanden	136,423
Initiatief Vlaamse Regering	50,630
E-mediaprojecten	10,319
Vlaams Innovatie Netwerk (VIN)	0,673
Specialisatiebeurzen en Baekeland-programma	33,160
Landbouwonderzoek	10,122
TETRA-Fonds	8,454
Strategisch basisonderzoek (SBO)	36,674
Toegepast Biomedisch Onderzoek (TBO)	5,700
Vlaamse deelname aan de Europese programma's (VCP-werking)	0,338
Werking	11,474
Strategische Onderzoekscentra	
IMEC	45,721
VITO	45,804
VIB	40,778
IBBT	24,767
NERF	0,938
Deelnemingen in de spin-offs van de strategische onderzoekscentra	10,000
Innovatie (Hermesfonds)	25,000
Industrieel Onderzoeksfonds (IOF)	16,722
Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO)	10,708
Hercules (50%)	5,250
Interfacediensten	2,869
Stichting Innovatie & Arbeid	2,181
Flanders DC	2,675
TINA-Fonds	100,000
TOTAAL	637,380

Figuur 2.20. Verdeling van de middelen voor het gericht industrieel onderzoek 2011, na begrotingscontrole

4. Wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's

Hier staan de kredieten verdeeld over de Vlaamse wetenschappelijke instellingen, bepaalde departementale diensten of Vlaamse Openbare Instellingen (VOI's) die ook onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening in hun opdracht voeren. In 2011, na begrotingscontrole, staan hier kredieten vermeld voor een totaal bedrag van 80,880 miljoen euro. Tabel 2.14 geeft een opsomming van deze wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's en het overeenkomstige budget.

Voor de vier Vlaamse wetenschappelijke instellingen ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek), INBO (Instituut voor Natuur- en bosonderzoek), VIOE (Vlaams Instituut voor het

Onroerend Erfgoed) en KMSKA (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen) zijn er in 2011 voor een totaal van 47,018 miljoen euro aan middelen voor wetenschapsbeleid voorzien. De financiering gebeurt vanuit de betrokken beleidsdomeinen: ILVO vanuit LV, INBO vanuit LNE, VIOE vanuit RWO en KMSKA vanuit CJSM.

Voor VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee) is er in 2011 een totaal budget van 2,981 miljoen euro: voor werking (1,881 miljoen) en investeringsuitgaven (1,100 miljoen euro).

Voor andere instellingen zoals Kind & Gezin, VRT of VAPH is er slechts een beperkt gedeelte van de globale dotatie voor de financiering van wetenschapsbeleid voorzien.

Tabel 2.14. Wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en Vlaamse Openbare Instellingen (miljoen euro)

	2011BC
Vlaamse wetenschappelijke instellingen	
Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)	18,853
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)	14,035
Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)	7,911
Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)	6,219
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	10,594
VRT	5,579
AQUAFIN	5,079
Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)	2,981
Waterbouwkundig Laboratorium	2,700
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde (KMDA)	2,536
Instituut Samenleving & Technologie (IST)	1,141
Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Louis Pasteur	0,968
Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)	0,903
Kind & Gezin	0,501
Vlaamse Landmaatschappij (VLM)	0,382
Toerisme Vlaanderen	0,275
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)	0,118
Instituut voor Plantenbiotechnologie voor Ontwikkelingslanden (IPBO)	0,060
Internationaal Centrum voor Reproductieve Gezondheid (ICRH)	0,045
TOTAAL	80,880

5. Horizontale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek en studies

In 2011 zijn er, na begrotingscontrole, voor de horizontale initiatieven en voor het beleidsondersteunend onderzoek 32,992 miljoen euro aan middelen. De middelen voor het beleidsrelevant onderzoek uitgevoerd in allerlei instellingen, zoals de Vlaamse wetenschappelijke instellingen staan niet in deze tabel, maar wel in tabel 2.14 ondergebracht. De cofinanciering vanuit de beleidsdomeinen voor de steunpunten voor het beleidsrelevant onderzoek zijn hier wel in rekening gebracht.

Deze initiatieven staan ingedeeld volgens de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid.

Voor EWI staat hier de cofinanciering van het Steunpunt Ondernemen en Internationaal Ondernemen.

Jaarlijks wordt door het departement Leefmilieu, Natuur en Energie het programma Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu, kortweg TWOL, opgemaakt. Het TWOL-programma is een indicatief programma dat alle geplande onderzoeksprojecten voor het desbetreffende jaar bevat die zijn onderschreven door de Vlaamse minister van Leefmilieu.

Tabel 2.15. Horizontale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek en studies 2011 (miljoen euro)

	2011BC
DAR	0,796
BZ	1,173
FB	0,247
IV	0,253
EWI	0,258
OV	8,359
WVG	5,356
CJSM	0,498
WSE	0,348
LV	6,511
LNE	5,626
MOW	1,740
RWO	1,827
TOTAAL	32,992

6. Allerhande uitgaven in verband met het globale wetenschapsbeleid

Hierin kaderen de initiatieven ter ondersteuning van het wetenschapsbeleid in zijn geheel voor een bedrag van 27,379 miljoen euro. De adviesorganen staan hier opgenomen,

aangezien zij het globale beleid inzake wetenschap en technologie ondersteunen. De grootste kredietlijn van tabel 2.16 is deze die de subsidies aan de steunpunten beleidsrelevant onderzoek financiert: 8,500 miljoen euro.

Tabel 2.16. Allerhande uitgaven in verband met het globale wetenschapsbeleid (miljoen euro)

	2011BC
Subsidie aan steunpunten beleidsrelevant onderzoek	8,500
Internationale wetenschappelijke samenwerking	3,351
Stichting Flanders Technology International	3,381
Vlaams elektronisch netwerk - Lissabon-strategie	2,414
Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM)	1,990
Expertisecellen	1,718
Bekendmaking wetenschapsbeleid	1,893
Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI)	1,325
Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten	1,000
Conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties	0,750
Inventarisatie en valorisatie wetenschappelijk en technologisch onderzoek	0,483
Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde - Gent	0,270
Koninklijke Academie voor Geneeskunde	0,173
Allerhande communicatie-initiatieven m.b.t. wetenschap, technologie en innovatie	0,131
TOTAAL	27,379

O&O-overheidsuitgaven van Vlaanderen in de internationale context

Op de Europese Top in Barcelona (maart 2002) werd het streefdoel gesteld om tegen 2010 de O&O-uitgaven (GERD) in de EU te verhogen tot 3% van het BBP (bruto binnenlands product), waarbij een derde van de O&O-bestedingen gefinancierd moet worden door de overheid en de andere twee derden door de industrie. Vlaanderen sloot in 2003 het Innovatiepact af dat een formeel engagement inhoudt van alle betrokken actoren in het Vlaamse innovatielandschap om door gezamenlijke en complementaire inspanningen deze 3%-norm te realiseren. In 2009 namen de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners het initiatief om in het kader van 'Vlaanderen in Actie' een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen af te sluiten met doelstellingen en acties voor de toekomst: het Pact 2020. Dit

pact weerspiegelt de gezamenlijke langetermijnvisie, -strategie en -acties van de Vlaamse Regering en de sociale partners. Voornoemde 3%-doelstelling wordt hierin hernomen. Voornoemde 3%-doelstelling wordt hierin hernomen. De deadline zal, conform de EU 2020-strategie, de nieuwe langetermijnstrategie van de Europese Unie en de opvolger van de Lissabonstrategie, op 2020 gelegd worden.

In dit deel worden de Vlaamse O&O-inspanningen nader bekeken en vergeleken met die van andere landen. Tot slot wordt een update gemaakt van het groeiscenario dat de voorkeur wegdraagt van de VRWI in haar advies 153 "De 1%-norm voor O&O".

Hoofdstuk 3.1

Internationale vergelijking van de overheidsinspanningen voor O&O (GBAORD)

Het overheidsbudget voor onderzoek en ontwikkeling wordt internationaal GBAORD (Government Budget Appropriations or Outlays for R&D), genoemd. Deze indicator, gehanteerd door OESO en EUROSTAT, geeft een idee van de input die de overheid geeft voor O&O. Tabel 3.1 toont een internationale vergelijking van de GBAORD als % BBP(R). De berekeningswijze van het Vlaamse cijfer wordt in hoofdstuk 3.2 toegelicht.

Een internationale vergelijking (voor Vlaanderen en alle vergeleken landen: 2009) toont dat Vlaanderen op het vlak van

O&O-overheidskredieten gemiddeld scoort. In 2009 ligt het Vlaamse cijfer (0,71%) net boven het EU27-cijfer (0,70% in 2008). Sommige landen voorzien een substantieel deel van hun O&O-uitgaven voor defensie. De VS staan daarbij op kop met meer dan de helft van hun O&O-budget voor defensie, gevolgd door Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. De Vlaamse overheid financiert helemaal geen onderzoek in de sector defensie. Maar ook zonder rekening te houden met de O&O-budgetten voor defensie behoort Vlaanderen niet tot de koplopers.

Tabel 3.1. Internationale vergelijking van de O&O-overheidskredieten (GBAORD), uitgedrukt in % BBP(R)

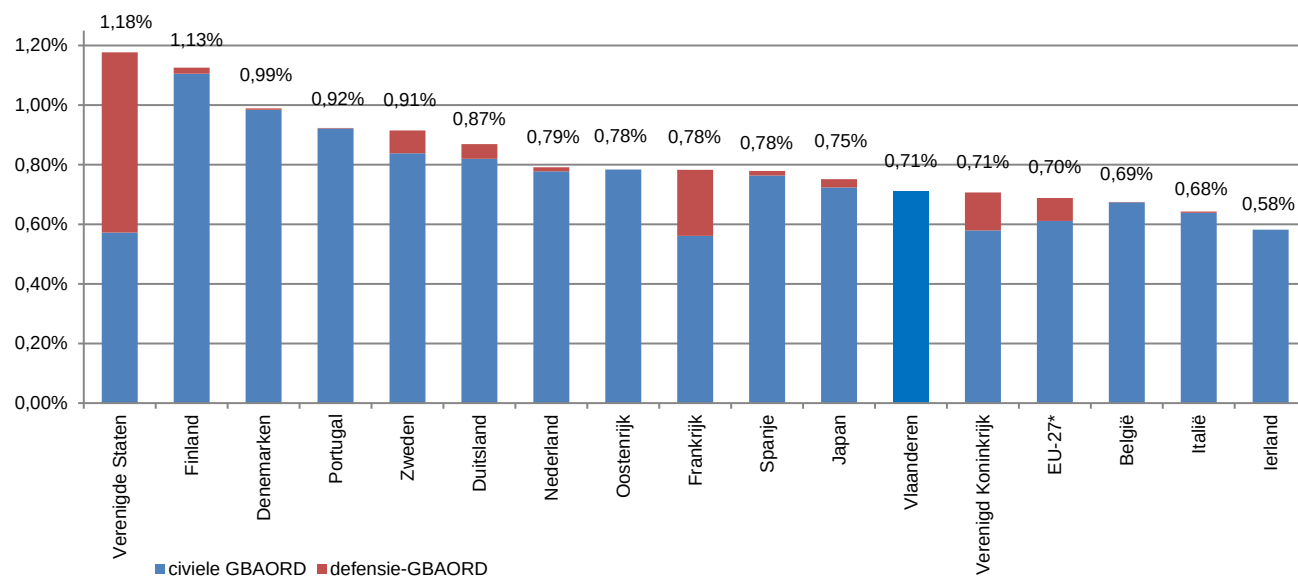
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011BC
Vlaanderen	0,65%	0,64%	0,65%	0,66%	0,63%	0,70%	0,71%	0,74%	0,72%
België	0,61%	0,59%	0,59%	0,61%	0,60%	0,68%	0,68%	0,66%	
Denemarken	0,73%	0,71%	0,71%	0,72%	0,79%	0,85%	0,99%	0,99%	
Duitsland	0,79%	0,77%	0,77%	0,76%	0,77%	0,79%	0,87%	0,90%	
Finland	1,00%	1,01%	1,03%	1,02%	0,97%	0,98%	1,13%	1,15%	
Frankrijk	0,99%	0,96%	0,97%	0,81%	0,74%	0,74%	0,78%	0,78%	
Ierland	0,37%	0,43%	0,46%	0,45%	0,49%	0,53%	0,58%	geen data	
Italië	geen data	geen data	0,67%	0,61%	0,64%	0,63%	0,64%	0,59%	
Nederland	0,74%	0,73%	0,69%	0,71%	0,69%	0,70%	0,79%	0,76%	
Oostenrijk	0,65%	0,66%	0,66%	0,66%	0,65%	0,70%	0,78%	0,85%	
Portugal	0,59%	0,62%	0,70%	0,70%	0,75%	0,86%	0,92%	1,02%	
Spanje	0,73%	0,80%	0,84%	1,00%	1,07%	1,00%	0,78%	geen data	
Verenigd Koninkrijk	0,74%	0,69%	0,67%	0,66%	0,65%	0,65%	0,71%	geen data	
Zweden	0,91%	0,87%	0,86%	0,84%	0,79%	0,80%	0,91%	geen data	
EU-27	0,73%	0,73%	0,71%	0,69%	0,69%	0,69%	geen data	geen data	
Japan	0,73%	0,72%	0,71%	0,70%	0,68%	0,71%	0,75%	0,74%	
Verenigde Staten	1,04%	1,07%	1,04%	1,02%	1,01%	1,01%	1,18%	geen data	

Bron: Main Science and Technology Indicators, OESO, Volume 2010/2

cijfer 2010 voor België: Commissie Federale Samenwerking, overleggroep CFS/STAT (definitieve kredieten voor Vlaamse overheid; initiële voor andere overheden)

Vlaanderen: Vlaamse overheidskredieten + Vlaams aandeel van de federale kredieten (35,5% ESA en de rest aan 56%)

Figuur 3.1. Internationale vergelijking van de O&O-overheidskredieten (GBAORD) 2009, uitgedrukt in % BBP(R)

Bron: Main Science and Technology Indicators, OESO, Volume 2010/2

Vlaanderen: Vlaamse overheidskredieten + Vlaams aandeel van de federale kredieten (35,5% ESA en de rest aan 56%)

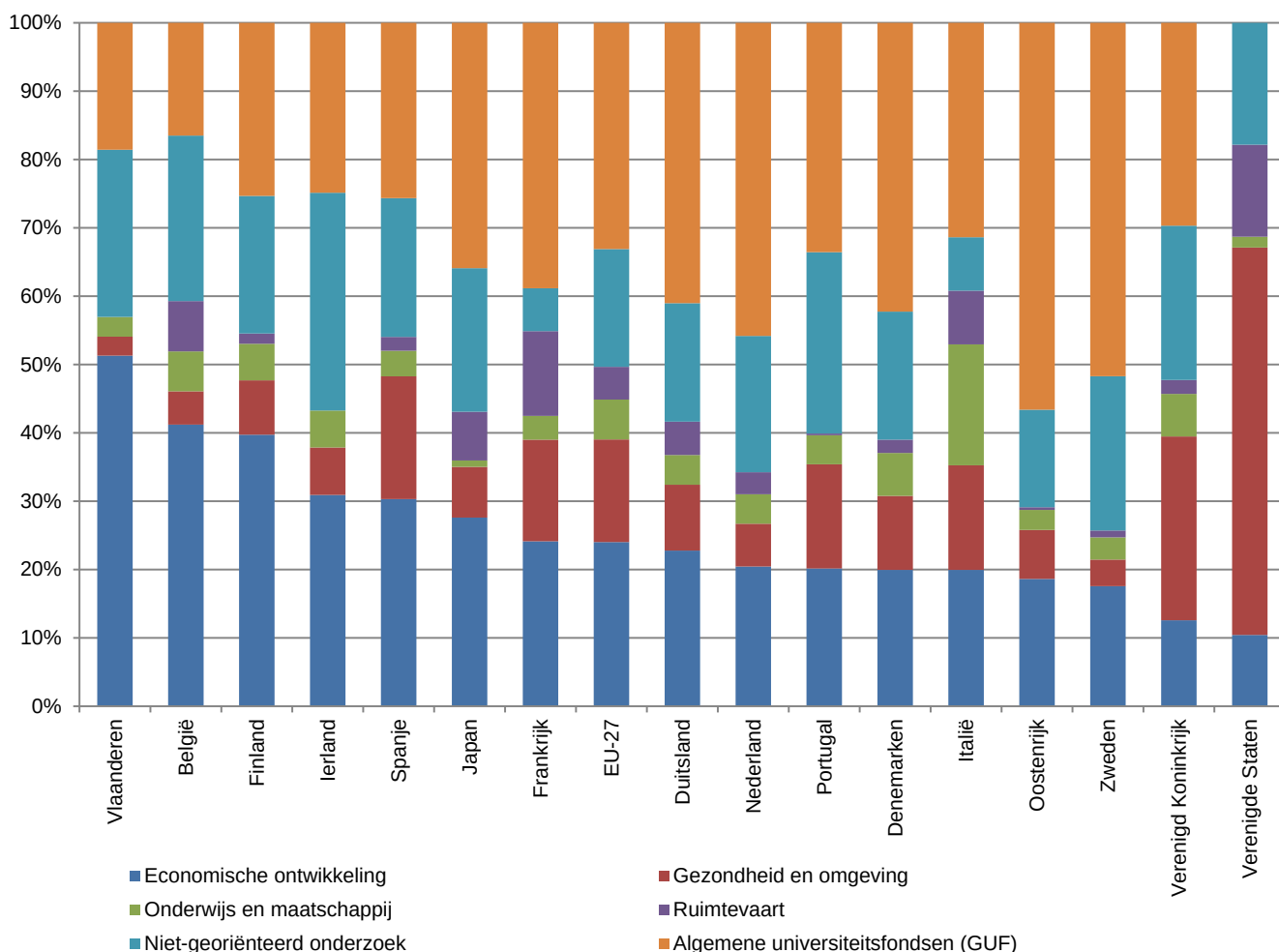
* EU-27: 2008

Volgens de sociaal-economische doelstellingen kunnen we de civiele O&O-kredieten (dit is de GBAORD zonder defensie-O&O) ingedeeld worden in volgende geaggregeerde NABS-classes:

- economische ontwikkeling
- gezondheid en omgeving - de term 'omgeving' dient ruim geïnterpreteerd te worden: bescherming van het milieu, exploratie en exploitatie van het aardse milieu, zowel als maatschappelijke en sociale structuren
- onderwijs en maatschappij
- ruimtevaartprogramma's
- niet-georiënteerd onderzoek, zonder algemene universiteitsfondsen
- algemene universiteitsfondsen (GUF).

Wat in deel 2 als 'niet-gericht onderzoek' werd beschouwd, is de som van de twee voormelde categorieën 'niet-georiënteerd onderzoek' en 'algemene universiteitsfondsen'. Figuur 3.2 vergelijkt Vlaanderen internationaal, met per land de verhoudingen van voormelde indelingen ten opzichte van de totale civiele GBAORD. De landen staan gerangschikt volgens afnemend aandeel economische ontwikkeling. Opmerkelijk is dat de Vlaamse overheid, vergeleken met de vermelde andere landen relatief het grootste deel van de onderzoeksfinanciering richt op economische ontwikkeling: meer dan de helft. De Vlaamse overheid financiert daarentegen geen onderzoek dat rechtstreeks gerelateerd is aan ruimtevaartprogramma's. Dankzij middelen uit de federale begroting wetenschapsbeleid, scoort België hier wel relatief hoog: 6%.

Figuur 3.2. Internationale vergelijking van de civiele GBAORD (excl. defensie-onderzoek): verhoudingen economische ontwikkeling, gezondheid en omgeving, onderwijs en maatschappij, ruimtevaartprogramma's, niet-georiënteerd onderzoek en algemene universiteitsfondsen (GUF)

Bron: Main Science and Technology Indicators, OESO, Volume 2010/2

Vlaanderen: enkel Vlaamse overheidskredieten

Jaar: Vlaanderen: 2011; Finland, Japan, Italië, Nederland, Duitsland, Denemarken, Oostenrijk, Zweden: 2010; België, Ierland, Spanje, Portugal, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk: 2009; Frankrijk en EU-27: 2008

Hoofdstuk 3.2

De O&O-intensiteit in Vlaanderen

3.2.1. Globale O&O-intensiteit (3%-norm)

De O&O-intensiteit, het percentage van het bruto binnenlands product (BBP) dat besteed wordt aan O&O door alle onderzoeksactoren samen, wordt berekend op basis van de resultaten uit de tweejaarlijkse OESO O&O-enquêtes. Voor de enquête 2010 (periode 2008-2009) zijn de resultaten door het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECCOM) bekendgemaakt.

Tabel 3.2 laat de evolutie zien van:

- de globale Vlaamse O&O-intensiteit (GERD),
- de opsplitsing van GERD in private en publieke financiering (de 2%- en de 1%-norm)
- de opsplitsing van GERD in BERD (O&O-uitgaven in de private sector) en non-BERD (O&O-uitgaven in de publieke sector).

De opsplitsing van de O&O-intensiteit volgens financieringssector (gefinancierd door de private of publieke sector) is niet te

verwarren met die volgens uitvoeringssector (bestede binnen de private of publieke sector). De eerste heeft betrekking op de oorsprong van de middelen (privaat of publiek), los van de sector waar het onderzoek wordt uitgevoerd. Men spreekt in dit geval van respectievelijk de 2%- en de 1%-norm. De laatste heeft betrekking op de sector waarbinnen het onderzoek wordt uitgevoerd, los van de oorsprong van de middelen, zijnde de bedrijven (BERD), het hoger onderwijs (HERD), de publieke onderzoekscentra (GOVERD) en non-profit organisaties (PNP). De laatste drie worden samen ook de non-BERD (publieke sector) genoemd.

Tabel 3.2 toont de evolutie na retroactieve herberekening op basis van de meest recente BBPR-cijfers (HERMREG – Studiedienst Vlaamse Regering december 2010). Ondanks de stijgingen in 2008 en 2009 blijven zowel de 3%- als de 1%-doelstelling nog veraf.

Tabel 3.2. Evolutie O&O-intensiteit Vlaanderen

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
GERDgew/BBPR	2,37	2,16	2,07	2,00	2,05	1,96	1,98	2,06	2,12
Private financiering / BBPR			1,55		1,50		1,47	1,51	1,50
Publieke financiering / BBPR			0,52		0,55		0,51	0,55	0,62
BERD / BBPR	1,83	1,60	1,50	1,40	1,43	1,35	1,36	1,40	1,39
Non-BERD/BBPR	0,54	0,56	0,57	0,60	0,62	0,60	0,62	0,66	0,73

Bron: 3%-nota, februari 2011, ECCOM

3.2.2. Benaderende berekeningswijze voor publiek-gefinancierde O&O-intensiteit (1%-norm)

Voor de periode na 2009 zijn nog geen enquêtegegevens beschikbaar. Daarom wordt een voorlopige raming gemaakt van de resultaten van de publiek-gefinancierde O&O-inspanningen in Vlaanderen op basis van de GBAORD-gegevens. Hierbij wordt benadrukt dat het om een ruwe benaderingsmethode gaat waarbij men zich baseert op een aantal veronderstellingen.

De benadering gebeurt volgens drie varianten.

1. De inspanningen van de Vlaamse overheid alléén

Dit is de Vlaamse GBAORD in strikte zin, uitsluitend gefinancierd door de Vlaamse overheid.

2. De inspanningen van de Vlaamse overheid + het Vlaamse aandeel in de federale overheidskredieten

In Vlaanderen worden ook O&O-activiteiten gefinancierd met federale O&O-overheidskredieten. Wanneer dit aandeel van de federale overheid bij de Vlaamse GBAORD in strikte zin (variant 1) wordt geteld, bekomt men een GBAORD voor Vlaanderen die wellicht dichter bij de realiteit ligt. Deze variant is bijgevolg het meest geschikt voor internationale vergelijking. Bij de berekening van het aandeel van Vlaanderen in de federale overheidskredieten wordt volgende verdeelsleutel gehanteerd: 35,5% Vlaams ESA (Bron: VRWI) en 56% Vlaams voor de rest van de federale O&O-overheidskredieten.

3. De inspanningen van de Vlaamse overheid + het Vlaamse aandeel in de federale overheidskredieten + het Vlaamse aandeel in de kredieten van de EU-onderzoeksprogramma's (Kaderprogramma's)

Bij deze derde variant rekent men bijkomend de Vlaamse return van de EU-onderzoeksprogramma's, aangezien het hier ook gaat om O&O-activiteiten uitgevoerd in Vlaanderen en gefinancierd met overheidskredieten. Dit resultaat kan, conform de internationale afspraken, niet als GBAORD worden beschouwd, maar is wel geschikt voor de benaderende berekening van het publiek-gefinancierde gedeelte van de O&O-intensiteit.

De resultaten van deze oefening staan in tabel 3.3. Op basis van de begrotingscijfers van 2011, na begrotingscontrole, bekomt men zo een geraamde publiek-gefinancierde O&O-intensiteit van 0,79%. Ondanks een netto stijging van het O&O-budget in 2011, is er een terugval van deze geraamde publiek-gefinancierde

O&O-intensiteit ten opzichte van 2010. De reden hiervoor is de verwachting dat de noemer van het quotiënt, het bruto binnenlands product voor Vlaanderen, sterker toeneemt dan de beperkte toename van de O&O-kredieten (de teller).

Figuur 3.3 toont de evolutie van de resultaten van de hierboven beschreven benaderende berekeningswijze voor de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit. De groene lijn toont de evolutie van de cijfers uit de O&O-enquête. De benaderende berekeningsmethode overschat de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit met afgerond 25%. In de hypothese dat dezelfde overschatting ook voor de recentere jaren geldt, zou de 0,79% van 2011 'gecorrigeerd' worden tot 0,63%. Het spreekt voor zich dat dit cijfer een louter indicatieve waarde heeft. Hoe dan ook staat vast dat de 1%-norm voor Vlaanderen ook in 2011 nog veraf is.

Tabel 3.3. Evolutie O&O-inspanningen en O&O-inspanningen als % BBP-Vlaanderen

O&O-kredieten (miljoen euro)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011BC
Vlaamse overheid (1)	770,687	820,666	898,638	967,954	952,670	1.121,429	1.130,072	1.224,024	1.231,308
Vlaams + Vlaams aandeel federale overheid (2)	1.023,271	1.069,527	1.132,220	1.219,950	1.215,642	1.403,281	1.390,345	1.504,835	1.512,120
Vlaams + federaal + EU-KP (3)	1.111,343	1.157,600	1.220,293	1.308,023	1.303,714	1.549,281	1.536,345	1.650,835	1.658,120

O&O-kredieten als % BBPR (1%-norm)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011BC
Vlaamse overheid (1)	0,49	0,49	0,52	0,53	0,49	0,56	0,58	0,60	0,58
Vlaams + Vlaams aandeel federale overheid (2)	0,65	0,64	0,65	0,66	0,63	0,70	0,71	0,74	0,72
Vlaams + federaal + EU-KP (3)	0,70	0,69	0,70	0,71	0,67	0,78	0,79	0,81	0,79

BBPR (miljoen euro) (4)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011BC
	158.082,7	167.303,8	174.011,8	183.646,3	194.422,0	199.654,6	195.563,5	202.786,4	210.888,8

(1) O&O-kredieten Vlaamse overheid stricto sensu

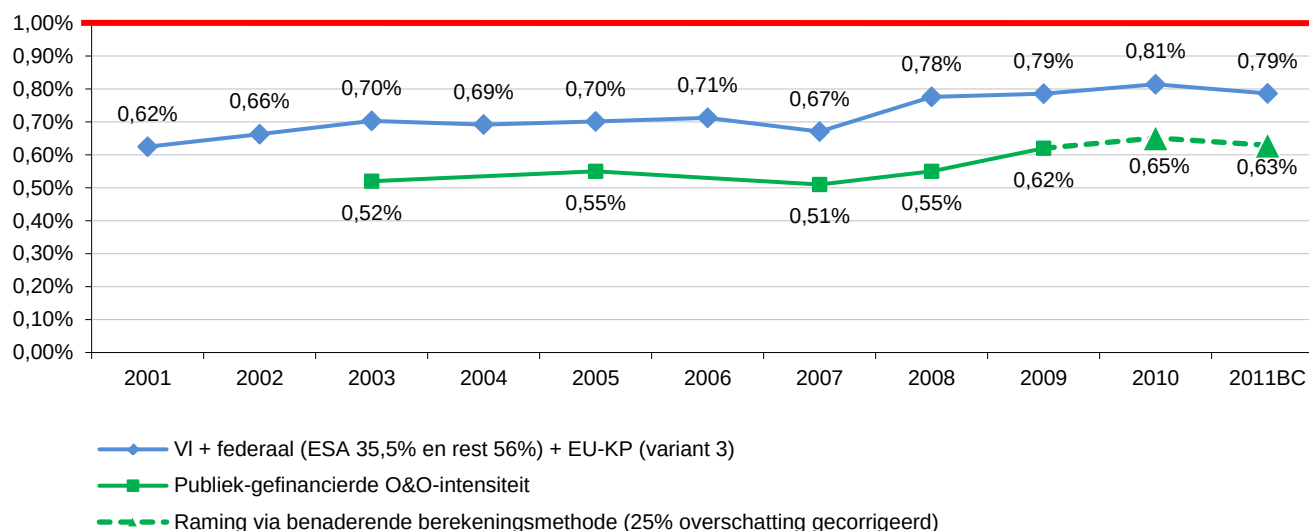
(2) Vlaamse overheid zoals vastgelegd in het HBPWB; definitieve kredieten 2002-2010; initiële kredieten 2011:

- Vlaams aandeel in de federale O&O-kredieten: verdeelsleutel ESA aan 35,5% Vlaams (Bron: VRWI) en rest federale kredieten aan 56% Vlaams.
- Bron federale O&O-kredieten: Overleggroep CFS/STAT, bewerkingen Federaal Wetenschapsbeleid. Voor 2010 en 2011: initiële kredieten 2010

(3) Geraamd volgens berekende return voor het Vijfde Kaderprogramma voor Onderzoek voor 2002 en voor het Zesde Kaderprogramma voor de jaren 2003-2007. Voor 2008-2011: raming op basis van de tussentijdse resultaten voor het Zevende Kaderprogramma. Bronnen: Vlaanderen in het Europese Vijfde Kaderprogramma voor Onderzoek, Vlaanderen in het Europese Zesde Kaderprogramma voor Onderzoek, EWI

(4) BBPR: Bruto Binnenlands Product Vlaanderen – bron: Hermreg – Studiedienst van de Vlaamse Regering – december 2010

Figuur 3.3. Evolutie van het % O&O/BBP-Vlaanderen (Vlaamse overheidskredieten + Vlaams aandeel in de federale O&O-kredieten + Vlaamse return EU-KP - variant 3), als benaderende berekeningsmethode voor en vergeleken met de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit

3.2.3. Groeipad voor de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit

In het Pact 2020, waarin de Vlaamse Regering en de sociale partners hun langetermijnvisie, -strategie en -acties weerspiegelen, is een van de innovatiedoelstellingen dat Vlaanderen 3% van zijn BBP aan O&O besteedt. Beschouwt men, naar analogie met het Innovatiepact, een verhouding 1/3 publiek- en 2/3 privaat-gefinancierd, dan kan men een groeipad uitzetten voor het behalen van die 1%. In de vorige edities van de EWI-Speurgids werd een dergelijke prognose gemaakt.

Ook de VRWI heeft recent met haar advies 153 "De 1%-norm voor O&O" berekeningen gemaakt die geleid hebben tot zes verschillende groeiscenario's. De voorkeur van de VRWI gaat uit naar het scenario 6, waarbij men de 1%-norm haalt in 2020 en waarbij de Vlaamse Regering in deze legislatuur versneld terug op het oorspronkelijke groeipad zit van vóór de besparingen: 8% jaarlijkse groei. Voorgesteld werd daarbij om in een eerste herstel te voorzien in 2011, waardoor het percentage in 2011 op het niveau van 2010 blijft. In de periode 2012-2014 volgt dan een versnelde groei naar het oorspronkelijke groeipad van 8%. Vanaf volgende legislatuur zou er dan een verdere groei van 8% tot 2020 aangehouden worden. Op basis van de informatie die op het moment van opmaak van het advies voorhanden was, werd berekend dat hiervoor in deze legislatuur (vanaf 2012) jaarlijkse budgettaire opstappen van 170 miljoen euro vereist zijn.

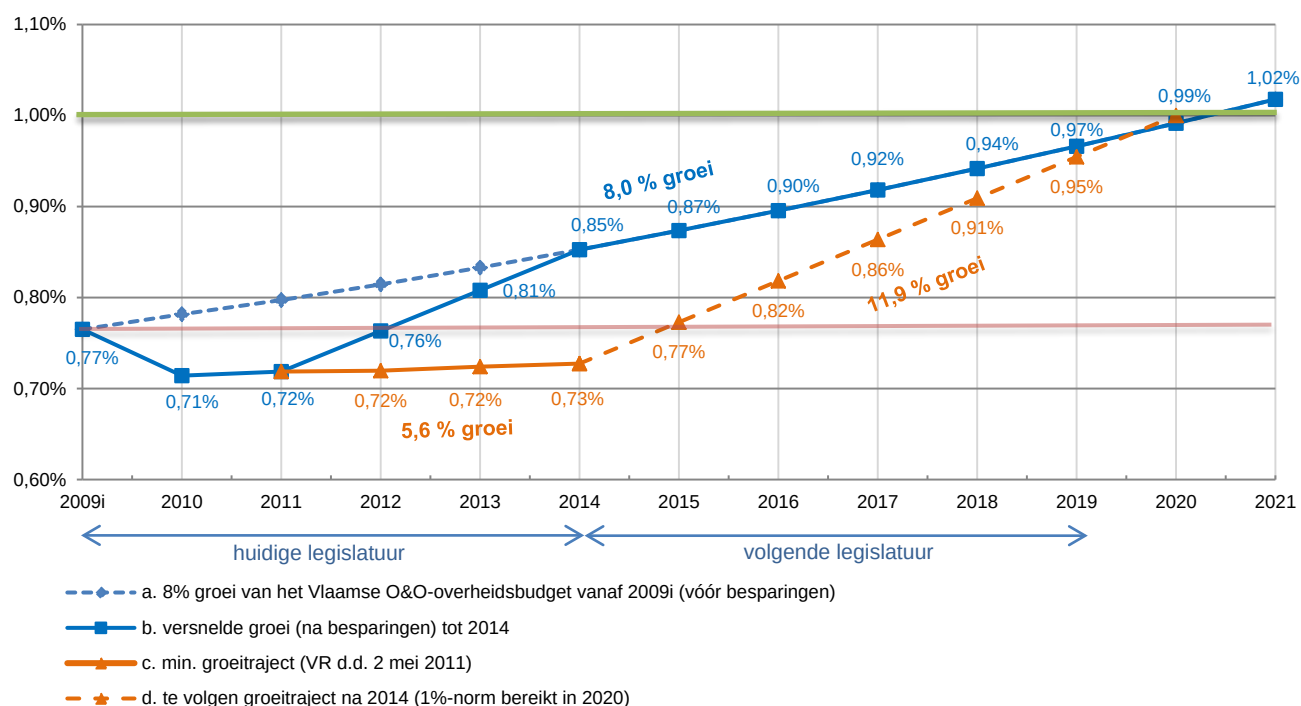
Ondertussen heeft de Vlaamse Regering naar aanleiding van de begrotingscontrole 2011 een aanzienlijke inspanning op dat vlak geleverd door nog extra 65 miljoen middelen voor O&O in de begroting 2011 in te schrijven (zie hoofdstuk 2.1). Hiermee is het eerste herstel in 2011 uit scenario 6 gerealiseerd.

Daarenboven bereikte de Vlaamse Regering een akkoord over een minimaal groeipad voor deze legislatuur. Concreet zal het budget voor O&O in 2012 verhogen met minimaal 60 miljoen euro. In 2013 komt daar bovenop nog eens minimaal 70 miljoen euro bij (dus minimaal 130 miljoen euro meer dan in 2011). En in 2014 komt daar opnieuw minimaal 70 miljoen euro bij. Vanaf 2014 is er dus jaarlijks een structurele verhoging van het budget O&O met minimaal 200 miljoen euro ten opzichte van 2011. Dit betekent dat tussen 2012 en 2014 minimaal 390 miljoen euro extra voorzien wordt voor O&O. Indien de economische activiteit meezit, en de Vlaamse overheid ook meer ontvangsten zal hebben, kan dat groeipad nog opgetrokken worden.

Figuur 3.4 toont dat de extra 65 miljoen middelen voor O&O meer dan voldoende zijn om terug op het niveau van 2010 te komen. Echter, het vooropgestelde minimale groeipad, met 390 miljoen extra middelen voor de periode 2012-2014, overeen komend met een gemiddelde jaarlijkse groei van 5,6%, is onvoldoende om de 1%-norm te halen. De reden is ook hier de verwachte sterke groei van het BBP (4,6%). Om enkel maar een status quo in de intensiteit te realiseren (4,6% groei van de O&O-overheidskredieten - Vlaamse + Vlaams aandeel in federale + return EU-KP) zijn jaarlijkse opstappen voor de Vlaamse O&O-overheidskredieten nodig van 60 miljoen euro.

In absolute cijfers is in 2011, dank zij de 65 miljoen extra middelen, opnieuw het niveau van vóór de besparingen (initiele begroting 2009) bereikt, terwijl er ten opzichte van het BBP-Vlaanderen toch een terugval is van 0,77% naar 0,72%. Net zoals in het VRWI-advies wordt hier enkel rekening gehouden met de recurrente middelen.

Figuur 3.4. Update van scenario 6 van het VRWI-advies 153 "De 1%-norm voor O&O" op basis van begrotingscontrole 2011 en beslissing Vlaamse Regering van 2 mei 2011 m.b.t. minimaal groeitraject

Bestedingsanalyse van de EWI-steunmaatregelen aan de ondernemingen per sector

In de EWI-Speurgids 2009 werden de resultaten van een aanzet tot bestedingsanalyse gepubliceerd voor enkele belangrijke EWI-steunmaatregelen: de Ecologiepremie, het Budget voor Economisch Advies (BEA – vanaf 2009 vervangen door de KMO-Portefeuille) en de Groeipremie (vanaf 1 januari 2009 afgeschaft) – beheerd door het Agentschap Ondernemen, het KMO-programma en de O&O-bedrijfsprojecten, twee belangrijke subsidiekanalen van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en ten slotte de Waarborgregeling van de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV).

Omdat de vraag naar informatie over geldstromen vanuit EWI naar de specifieke sectoren blijft, volgt hier een update van de vorige bestedingsanalyse, waarbij nu ook de jaren 2009-2010 werden geïntegreerd. In deze bestedingsanalyse komen volgende steunmaatregelen aan bod: de Ecologiepremie en de KMO-Portefeuille (opvolger van het Budget voor Economisch Advies - BEA), beide beheerd door het Agentschap Ondernemen; het KMO-programma en de O&O-bedrijfsprojecten, beheerd door het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en ten slotte de Waarborgregeling van de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV).

Er werd een analyse gemaakt van de activiteiten van de ondernemingen op het niveau van de 2-digite NACE-klassen en ook op een hogere aggregatie, conform Eurostat: hightech-, medium-hightech, medium-lowtech- en lowtech-sectoren voor de industriële sectoren enerzijds, en kennisintensieve en minder

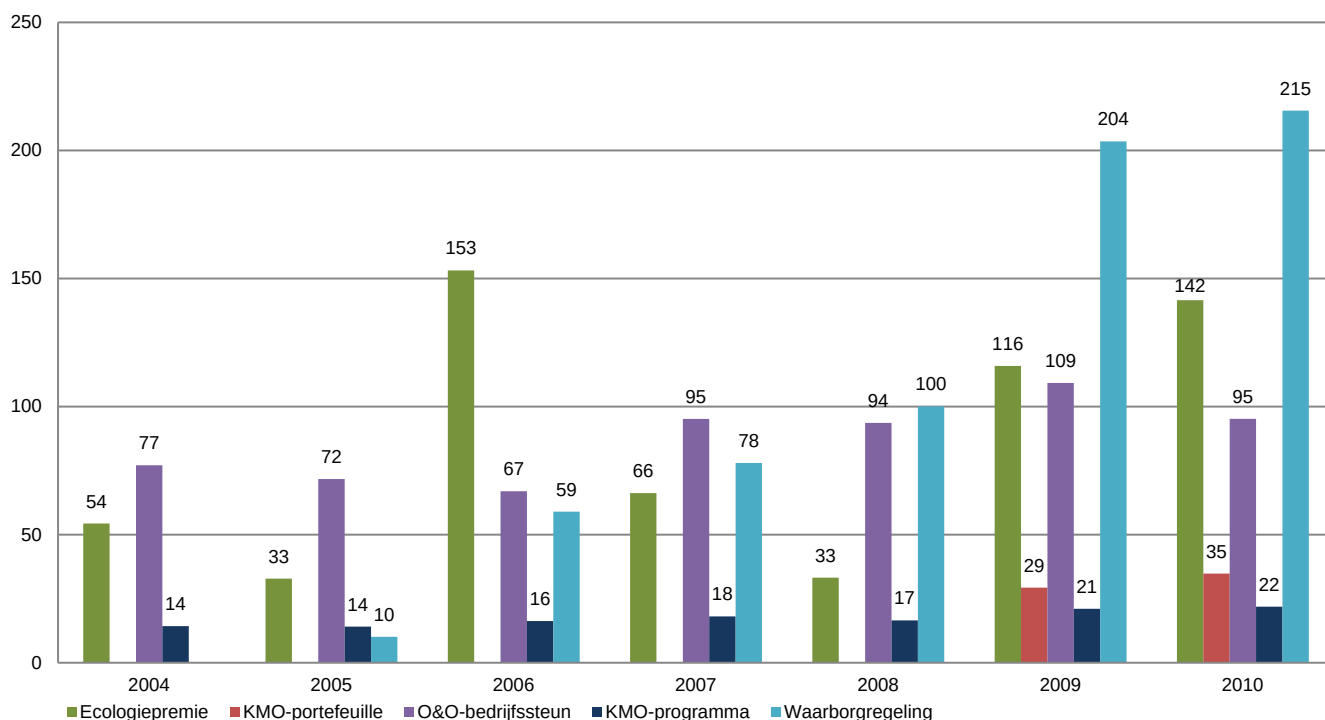
kennisintensieve markt-, financiële en andere diensten voor de handel en dienstensector anderzijds. Om alle NACE-sectoren te omvatten werd ook de primaire sector beschouwd en werd de bouwnijverheid en de productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water toegevoegd om zo de secundaire sector te vervolledigen.

Bij deze analyse gaat ook aandacht naar de sectoren waarvoor de Vlaamse Regering Rondetafelconferenties organiseerde: de technologische industrie (sectorfederatie Agoria), chemie (koepelorganisatie Essenscia), de textiel-, hout- en meubel-industrie (Belgische federatie Fedustria) en de voedingsindustrie (Belgische beroepsfederatie Fevia). Er werd nagegaan in welke mate er ook steun naar deze sectoren vloeit.

De hier beschouwde steunmaatregelen voor ondernemingen zijn niet de enige van het beleidsdomein EWI. De Strategische Opleidings- en Investeringssteun, in beheer van het Agentschap Ondernemen, is eveneens een maatregel met een aanzienlijk budget, maar wegens het beperkter aantal dossiers minder geschikt voor een dergelijke NACE-analyse. Cijfermateriaal over dit instrument werd toegelicht in deel 1. Onderstaande analyse zal bijgevolg geen volledig beeld geven.

Figuur 4.1 geeft een overzicht van de bestede middelen en waarborgen op jaarbasis en per maatregel. De weergegeven bedragen zijn telkens de subsidiebedragen, en voor de Waarborgregeling de waarborgbedragen.

Figuur 4.1. Bestede middelen en waarborgen per jaar voor de beschouwde EWI-steunmaatregelen (miljoen euro)

Ecologiepremie

Met de Ecologiepremie, beheerd door het Agentschap Ondernemen, komt de Vlaamse overheid financieel tegemoet aan ondernemingen die ecologie-investeringen doen, dit zijn milieu-investeringen en investeringen op energiegebied. Jaarlijks worden er oproepen georganiseerd waarop ondernemingen met hun investeringsproject kunnen intekenen. Alle kleine, middelgrote of grote ondernemingen met een aanvaardbare activiteit die ecologische investeringen realiseren in het Vlaamse Gewest, komen in aanmerking.

Resultaten

In de periode 2004-2010 werden er voor 597 miljoen euro aan ecologiepremies toegekend. Onderstaande tabel toont de vijf NACE-sectoren (2-digitniveau) met het grootste kredietvolume. De sector "productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht" is goed voor meer dan 30% van het totale subsidiebedrag. Ten opzichte van de vorige analyse (periode 2004-2008: 18%) is het aandeel fors verhoogd. De top 5 is

samen goed voor een aandeel van 57%. "Inzameling, verwerking en verwijdering van afval en terugwinning" (6%) is sterker vertegenwoordigd dan in de periode 2004-2008.

Ecologiepremies gaan voor twee derden naar de secundaire en voor een derde naar de tertiaire sector, zoals te zien in figuur 4.2. De bouwnijverheid ontving 14,4 miljoen euro premies (2,4%). In de tertiaire sector zijn het voornamelijk de marktdiensten, zowel kennisintensieve als minder kennisintensieve diensten, die ecologiepremies ontvingen.

De technologische industrie ontving in de periode 2004-2010 ecologiepremies ten bedrage van 26,5 miljoen euro (4,4%). De chemie-industrie scoort hier relatief hoog: 9,4% van het totale bestede budget of 56 miljoen euro. De voedingsindustrie ontving 10,2 miljoen (1,7%), textiel 2,4 miljoen (0,4%) en de hout- en meubelindustrie 9,4 miljoen euro (1,6%). De vergelijking met de andere steunmaatregelen voor deze sectoren wordt getoond in tabel 4.7.

Tabel 4.1. Top 5 van de NACE (rev. 2)-sectoren (2-digit) waaraan ecologiepremies werd toegekend (periode 2004-2010)

NACE	Omschrijving	Steunbedrag (miljoen euro)	Procentueel aandeel
35	Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	183,7	30,8%
18	Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	45,6	7,6%
20	Vervaardiging van chemische producten	39,6	6,6%
38	Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning	35,9	6,0%
71	Architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen	35,5	6,0%
TOTAAL		340,3	57,0%

KMO-Portefeuille

De KMO-Portefeuille wordt eveneens beheerd door het Agentschap Ondernemen en is de opvolger van BEA, Budget voor Economisch Advies. BEA was een subsidiemaatregel ter ondersteuning van de ondernemingsbevorderende diensten opleiding, advies, kennis en mentorschap. De resultaten van een gelijkaardige NACE-sectoranalyse van BEA zijn te consulteren in de EWI-Speurgids 2009.

Ook de KMO-Portefeuille ondersteunt ondernemingsbevorderende diensten, maar ten opzichte van BEA werden een aantal wijzigingen doorgevoerd. Onder meer werd de pijler "mentorschap en kennisoverdracht" vervangen door 2 nieuwe pijlers 'internationaal advies' en 'technologieverkenning'. Daarnaast is er in de pijler advies nu verhoogde steun mogelijk voor strategisch advies en de wettelijk verplichte opleidingen worden nu ook toegelaten.

Resultaten

In de periode 2009-2010 werd 64,147 miljoen euro aan steun toegekend, verspreid over de verschillende pijlers: Opleiding (34,3 miljoen), Advies (26,2 miljoen euro), Strategisch Advies (1,0 miljoen), Internationalisering (0,7 miljoen) en Technologieverkenning (1,9 miljoen euro). Wat hier opvalt, is de iets ruimere spreiding van de steun over de verschillende NACE-sectoren. De top 5 is samen goed voor 39% van het totale bestede bedrag, terwijl dit bij de andere maatregelen minstens de helft is. De sector groothandel en handelsbemiddeling scoort het best over alle pijlers heen, maar vergeleken met de andere beschouwde steunmaatregelen valt ook hier het relatief kleine aandeel op van 13%.

KMO's actief in de tertiaire sector zijn sterk aanwezig: 70% van het budget. De marktdiensten ontvingen 33 miljoen euro, terwijl de bouwsector goed was voor 7,25 miljoen euro of 11,3% van het totale bestede budget.

Vergeleken met de andere steunmaatregelen is de voedingsindustrie (zie tabel 4.7) goed vertegenwoordigd: 3% van het budget. Ook de technologische industrie scoort goed: 7%.

Tabel 4.2. Top 5 van de NACE (rev. 2)-sectoren (2-digit) waaraan steun vanuit de KMO-Portefeuille werd toegekend (periode 2009-2010)

NACE	Omschrijving	Steunbedrag (miljoen euro)	Procentueel aandeel
46	Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en motorfietsen	8,6	13,4%
43	Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	4,8	7,5%
70	Activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer	4,3	6,7%
69	Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening	3,8	5,9%
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	3,4	5,3%
TOTAAL		24,8	38,7%

O&O-bedrijfssteun

Deze financiële steun, in beheer van IWT, is bestemd voor bedrijven die door middel van een onderzoeks- of ontwikkelingsproject een innovatie wensen door te voeren en die daartoe kennis dienen te verwerven. In deze projecten worden de volgende O&O-activiteiten gesteund: onderzoek en ontwikkeling voor nieuwe of verbeterde producten, productieprocessen of diensten of een combinatie ervan. Het doel hoeft niet enkel technologische kennisopbouw te zijn, ook voor het verwerven van niet-technologische kennis (bv. usability, specificaties, business model) kan men steun van IWT krijgen.

De projectsteun die IWT toekent in het kader van deze maatregel is bestemd voor alle in Vlaanderen gevestigde bedrijven, van KMO tot dochter van een multinational. Noodzakelijk is dat het bedrijf een exploitatiezetel in Vlaanderen heeft waar tewerkstelling en economische activiteit plaatsvindt.

De mogelijkheid tot valorisatie of toepassing van de onderzoeksresultaten in Vlaanderen (creatie van toegevoegde waarde) staat centraal. Alle ondernemingstypes komen in aanmerking, behalve beoefenaars van vrije beroepen of zelfstandigen. Er zijn geen andere sectorale beperkingen, maar onderzoek met militaire affiniteit wordt niet gesteund.

De projecten worden uitgevoerd door een onderneming alleen of in samenwerking met één of meerdere ondernemingen en/of onderzoeksinstellingen (onderzoekscentra, universiteiten of hogescholen).

Resultaten

In de periode 2004-2010 werd 609 miljoen euro aan steun toegekend. De NACE-analyse gebeurde op basis van de eerste NACE van de aanvrager van de projecten, zoals in Belfirst genoteerd. Het kan dat er in een project ook andere bedrijven actief waren, maar als hiermee rekening zou worden gehouden, zou dit in de sectorverdeling geen grote verschuivingen met zich mee brengen.

Zoals verwacht, scoort hightech, zowel industrie als diensten, hier hoog (tabel 4.6): de hightech-industrie ontving meer dan 230 miljoen euro (38%) en de hightech kennisintensieve diensten 85 miljoen (14%). Er gaat weinig O&O-bedrijfssteun naar de bouwsector (0,6%).

De technologische industrie scoort hier uiteraard hoog: 238 miljoen euro (39%). Ook de chemische sector ontving een groot budget O&O-steun: 109 miljoen euro (18%). Er was 11 miljoen voor de voedingsindustrie (1,8%) en 2,4 miljoen euro voor de textiel-, hout- en meubelindustrie (0,4%).

Tabel 4.3. Top 5 van de NACE (rev. 1.1)-sectoren (2-digit) waaraan O&O-bedrijfssteun werd toegekend (periode 2004-2010)

NACE	Omschrijving	Steunbedrag (miljoen euro)	Procentueel aandeel
32	Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	151,491	24,9%
24	Vervaardiging van chemische producten	98,064	16,1%
74	Overige zakelijke dienstverlening	69,976	11,5%
73	Speur- en ontwikkelingswerk	59,622	9,8%
27	Vervaardiging van metalen in primaire vorm	44,735	7,3%
TOTAAL		423,888	69,6%

KMO-programma

Via het KMO-programma wil IWT het innovatiegebeuren bij de Vlaamse kleine en middelgrote ondernemingen stimuleren. Innovatie is daarbij gedefinieerd als het tot stand brengen van een nieuw of vernieuwend product, proces, dienst of concept dat het invullen van een kennisbehoefte bij het bedrijf vereist en kan leiden tot een substantiële economische toegevoegde waarde. De activiteiten van kennisverwerving ten behoeve van deze innovatie kunnen financieel gesteund worden.

De steun die IWT toekent in het kader van KMO-Innovatiestudies en KMO-Innovatieprojecten is bestemd voor alle in Vlaanderen gevestigde KMO's. De mogelijkheid tot valorisatie of toepassing van de onderzoeksresultaten in Vlaanderen staat centraal. Alle ondernemingstypes komen in aanmerking, behalve beoefenaars van vrije beroepen, zelfstandigen of nationale monopolies. Er zijn geen verdere sectorale beperkingen, maar onderzoek met militaire affiniteit wordt niet gesteund. De projecten kunnen worden uitgevoerd door een KMO alleen of in samenwerking met één of meer ondernemingen en/of onderzoeksinstituten (onderzoekscentra, universiteiten of hogescholen).

Tabel 4.4. Top 5 van de NACE (rev. 1.1)-sectoren (2-digit) van KMO's waaraan IWT-innovatiesteun werd toegekend (periode 2004-2010)

NACE	Omschrijving	Steunbedrag (miljoen euro)	Procentueel aandeel
72	Informatica en aanverwante activiteiten	25,791	21,1%
74	Overige zakelijke dienstverlening	20,150	16,5%
29	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	12,631	10,3%
51	Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in auto's en motorrijwielen	8,783	7,2%
28	Vervaardiging van producten van metaal	8,146	6,7%
TOTAAL		75,502	61,8%

Waarborgregeling

De Waarborgregeling, die ook in hoofdstuk 1 van deel 1 aan bod kwam, is een maatregel van PMV, die tegemoet wil komen aan het tekort aan zekerheden waarmee KMO's vaak geconfronteerd worden als zij een krediet willen verkrijgen van een bank. Anders dan bij de hiervoor besproken steunmaatregelen gaat het hier dus niet om een premie of subsidie, maar stelt de Vlaamse overheid zich borg voor een gedeelte van het krediet dat een KMO nodig heeft. De Waarborgregeling wordt aangeboden door twintig financiële instellingen die in Vlaanderen actief zijn.

De Waarborgregeling biedt een goed alternatief voor ondernemingen waaraan de bank geen volledig krediet kan verlenen, omdat zij onvoldoende zekerheden kunnen bieden. Met de nieuwe Waarborgregeling stelt de Vlaamse overheid zich borg voor een deel (75%) van het krediet dat de onderneming nodig heeft.

Daardoor verlaagt het risico voor de bank en verhoogt de kredietwaardigheid van de onderneming. De hoogte van de waarborg is afhankelijk van de kredietbehoefte en het tekort aan zekerheden.

Resultaten

In de periode 2004-2010 werd voor een totaal bedrag van 122 miljoen euro aan innovatiesteun aan KMO's toegekend. Net zoals voor de O&O-bedrijfssteun, gebeurde de NACE-analyse op basis van de eerste NACE van de aanvrager van de projecten, zoals in Belfirst genoteerd. Ten opzichte van de vorige analyse (periode 2004-2008) is de top 3 ongewijzigd gebleven. De informaticasector heeft het grootste aandeel: meer dan 20% van het totale budget.

Hightech kennisintensieve diensten, zoals de informaticasector, ontvingen 28 miljoen euro, een aandeel van 23%. Ook de kennisintensieve marktdiensten scoren goed: 21 miljoen euro (17%).

KMO's actief in de technologische industrie ontvingen een aanzienlijk aandeel innovatiesteun uit het KMO-programma: 33,6 miljoen euro (27,5%). In vergelijking met de andere steunmaatregelen komt de textielindustrie relatief sterker aan bod: 3,1 miljoen euro (2,5%).

Resultaten

In de periode 2005-2010 kende PMV waarborgen toe voor een bedrag van 666 miljoen euro. Vervoer over water blijft de sector die het grootste bedrag naar zich toe haalt: 101 miljoen euro of 15% van het totale budget. KMO's actief in de detailhandel of groothandel (met uitzondering van motorvoertuigen e.d.) nemen samen een aandeel in van bijna 20%: meer dan 130 miljoen euro aan waarborgen.

De tertiaire sector is, in vergelijking met de andere KMO-steunmaatregelen, hier relatief nog sterker vertegenwoordigd: 79%, voor een waarborgbedrag van 529 miljoen euro. De waarborgen gingen vooral naar de marktdiensten. KMO's uit de bouwsector zijn goed voor 61 miljoen euro (9%).

Een relatief laag volume waarborgen is er voor de technologische industrie (3,6%) en de chemische industrie (1,5%).

Tabel 4.5. Top 5 van de NACE (rev. 2)-sectoren (2-digit) waaraan waarborgen uit de Waarborgregeling werden toegekend (periode 2005-2010)

NACE	Omschrijving	Waarborgbedrag (miljoen euro)	Procentueel aandeel
50	Vervoer over water	101,412	15,2%
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	76,898	11,5%
56	Eet- en drinkgelegenheden	63,147	9,5%
46	Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en motorfietsen	53,742	8,1%
43	Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	49,098	7,4%
TOTAAL		344,297	51,7%

Overzicht van de beschouwde EWI-steu�maatregelen naar geaggregeerde NACE-sectoren

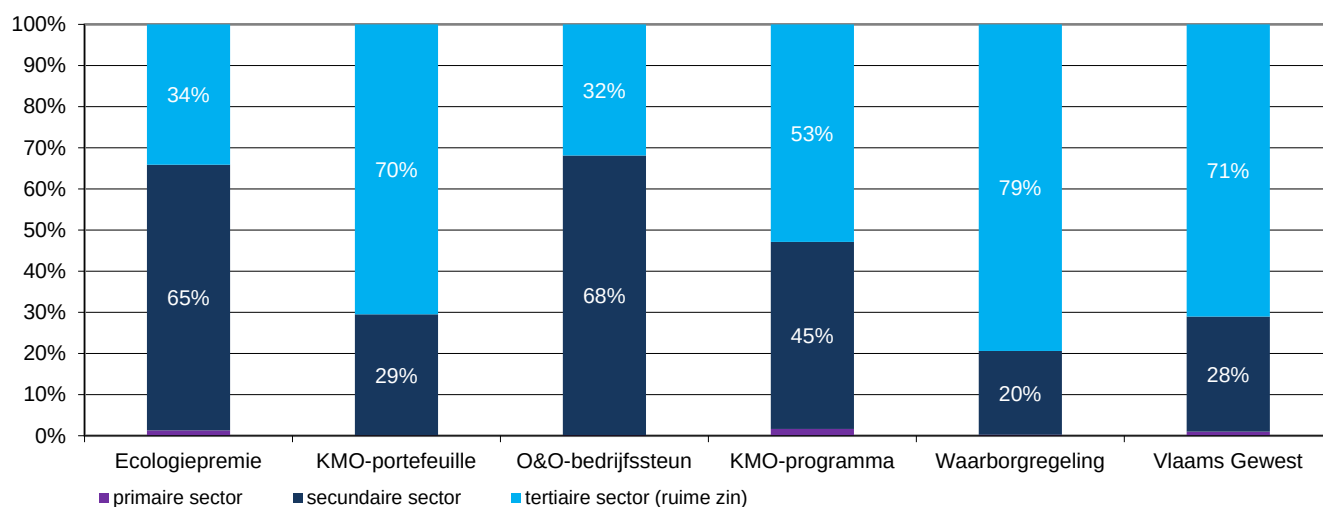
Figuur 4.2 toont de verdeling van de beschouwde steunmaatregelen over de hoofdsectoren primaire, secundaire en tertiaire sector en vergelijkt deze met het aandeel van die sectoren in het Vlaamse Gewest in de bruto toegevoegde waarde. Terwijl ecologiepremies en O&O-bedrijfssteun meer naar de industrie gaat dan naar handel en diensten, is dit voor innovatiesteun aan KMO's (KMO-programma) andersom, en nog meer uitgesproken voor de steun vanuit de KMO-Portefeuille en de Waarborgregeling. In laatste twee gevallen is de verdeling vergelijkbaar met die van de bruto toegevoegde waarde van het Vlaamse Gewest.

Eurostat maakt aggregaties van NACE-klassen voor de secundaire en de tertiaire sector. De industrie, als onderdeel van de secundaire sector, deelt men op in hoog-technologische (hightech), medium-hightech, medium-lowtech en ten slotte

lowtech. Samen met de bouwnijverheid vormt de industrie de secundaire sector. De tertiaire sector in ruime zin (handel en diensten) bestaat uit kennisintensieve diensten (hightech en marktdiensten), minder kennisintensieve diensten (marktdiensten en andere). In het overzicht van tabel 4.6 wordt ook de primaire sector weergegeven, onderverdeeld in winning delfstoffen en landbouw enerzijds, en veeteelt, bosbouw en visserij anderzijds. De Eurostat-indeling van deze NACE-klassen over de aggregaties is te vinden op www.speurgids.be, zowel voor NACE rev. 1.1 als rev. 2.

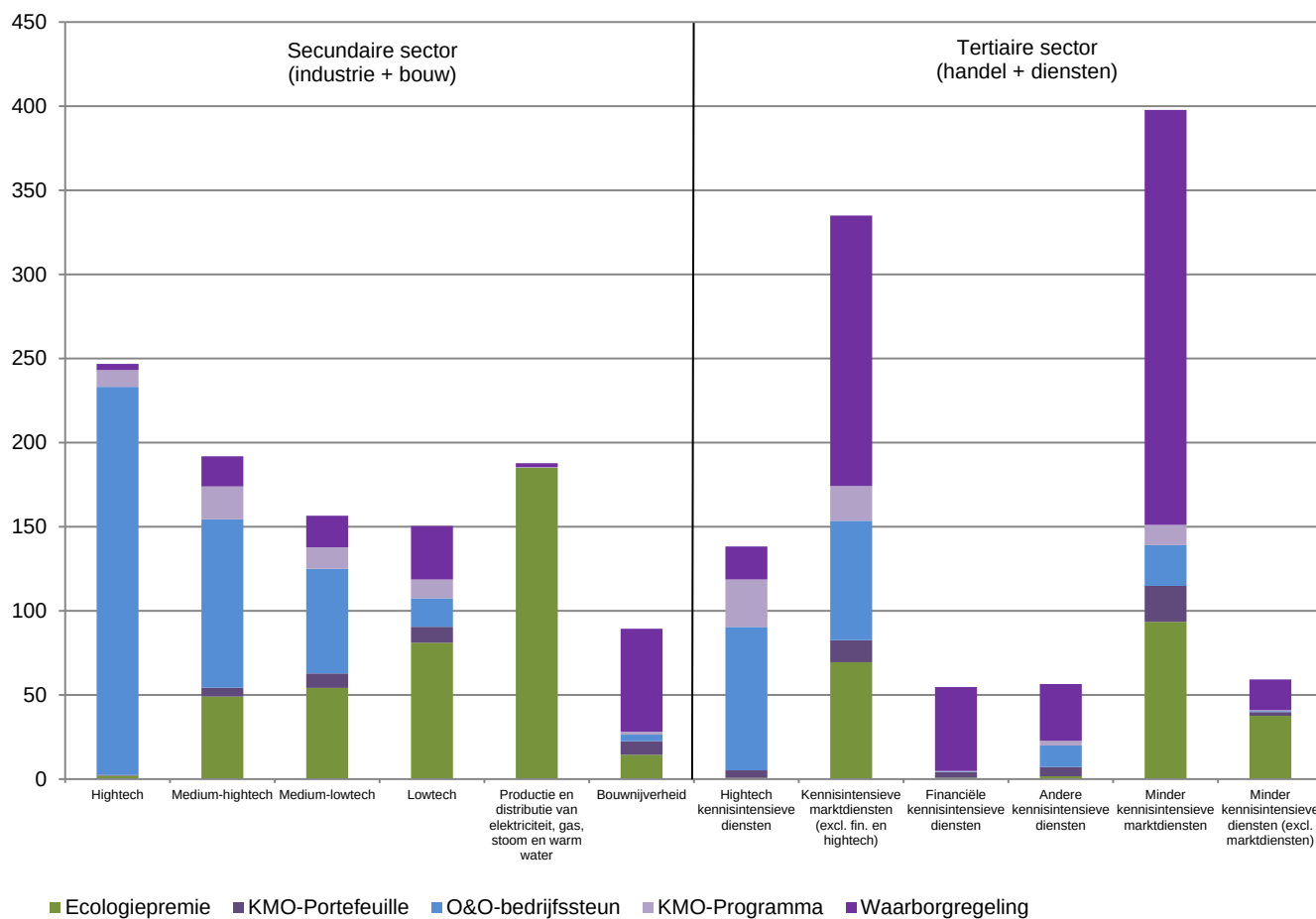
Het is duidelijk dat het steunmaatregelenprofiel sterk verschilt per sector. Zoals verwacht, gaat de O&O-bedrijfssteun vooral naar de hightech- en medium-hightechsector, maar de steun vanuit het KMO-Programma zit, net zoals de KMO-Portefeuille, wel verspreid over de verschillende sectoren. Ecologiepremies worden zowel aan de secundaire als tertiaire sector toegekend, met een sterke aanwezigheid in de sector productie en distributie van elektriciteit. De steunmaatregel Waarborgregeling komt vooral terecht in de tertiaire sector, in het bijzonder bij de marktdiensten.

Figuur 4.2. Relatieve verdeling van de beschouwde steunmaatregelen over de hoofdsectoren, vergeleken met het aandeel ervan in het Vlaamse Gewest in de bruto toegevoegde waarde 2008 in %

Bron Vlaams Gewest: VRIND 2009, p. 74.

Figuur 4.3. Aggregatie NACE-sectoren voor de beschouwde EWI-steunmaatregelen (miljoen euro)

Tabel 4.6. Aggregatie NACE-sectoren voor de beschouwde EWI-steunmaatregelen

	Ecologiepremie (2004-2010)		KMO-Portefeuille (2009-2010)		O&O-bedrijfssteun (2004-2010)		KMO-programma (2004-2010)		Waarborgregeling (2005-2010)	
	miljoen euro	%	miljoen euro	%	miljoen euro	%	miljoen euro	%	miljoen euro	%
PRIMAIRE SECTOR	7,76	1,3%	0,08	0,1%	1,03	0,2%	2,03	1,7%	1,69	0,3%
Winning delfstoffen	4,38	0,7%	0,01	0,0%	0,20	0,0%	0,80	0,7%	0,93	0,1%
Landbouw, veeteelt, bosbouw, visserij	3,38	0,6%	0,06	0,1%	0,83	0,1%	1,23	1,0%	0,76	0,1%
SECUNDAIRE SECTOR	385,72	64,6%	18,86	29,4%	413,88	68,0%	55,57	45,5%	135,64	20,4%
Hightech	2,01	0,3%	0,41	0,6%	230,74	37,9%	9,97	8,2%	3,68	0,6%
Medium-hightech	49,04	8,2%	2,31	3,6%	100,07	16,4%	19,51	16,0%	17,93	2,7%
Medium-lowtech	54,18	9,1%	3,95	6,2%	62,25	10,2%	12,78	10,5%	18,75	2,8%
Lowtech	81,04	13,6%	4,86	7,6%	16,95	2,8%	11,15	9,1%	31,82	4,8%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	185,01	31,0%	0,08	0,1%	0,00	0,0%	0,35	0,3%	2,32	0,3%
Bouwnijverheid	14,44	2,4%	7,25	11,3%	3,87	0,6%	1,81	1,5%	61,15	9,2%
TERTIAIRE SECTOR (ruime zin)	203,75	34,1%	45,21	70,5%	194,18	31,9%	64,63	52,9%	528,98	79,4%
High-tech kennisintensieve diensten	0,71	0,1%	3,56	5,5%	85,23	14,0%	28,22	23,1%	19,62	2,9%
Kennisintensieve marktdiensten (excl. finan. en hightechdiensten)	69,49	11,6%	12,26	19,1%	71,00	11,7%	20,69	16,9%	160,75	24,1%
Financiële kennisintensieve diensten	0,75	0,1%	3,56	5,5%	0,34	0,1%	0,40	0,3%	49,88	7,5%
Andere kennisintensieve diensten	1,67	0,3%	20,79	32,4%	12,80	2,1%	2,77	2,3%	33,74	5,1%
Minder kennisintensieve marktdiensten	93,49	15,7%	1,65	2,6%	24,21	4,0%	12,05	9,9%	246,70	37,0%
Minder kennisintensieve diensten (excl. marktdiensten)	37,65	6,3%	3,40	5,3%	0,61	0,1%	0,50	0,4%	18,29	2,7%
TOTAAL	597,23	100,0%	64,15	100,0%	609,09	100,0%	122,23	100,0%	666,31	100,0%

Tabel 4.7. Deelname sectoren Rondetafelconferenties aan de beschouwde EWI-steunmaatregelen

	Ecologiepremie (2004-2010)		KMO-Portefeuille (2009-2010)		O&O-bedrijfssteun (2004-2010)		KMO-programma (2004-2010)		Waarborgregeling (2005-2010)	
	miljoen euro	%	miljoen euro	%	miljoen euro	%	miljoen euro	%	miljoen euro	%
Technologische industrie ¹	26,5	4,4%	4,6	7,2%	237,8	39,0%	33,6	27,5%	23,7	3,6%
Chemie ²	56,0	9,4%	1,3	2,0%	109,1	17,9%	6,5	5,3%	9,8	1,5%
Voeding ³	10,2	1,7%	1,9	3,0%	11,2	1,8%	2,6	2,1%	11,4	1,7%
Textiel ⁴	2,4	0,4%	0,6	0,9%	2,1	0,3%	3,1	2,5%	1,5	0,2%
Hout- en meubelindustrie ⁵	9,4	1,6%	0,9	1,4%	0,3	0,1%	1,3	1,0%	7,6	1,1%

¹ NACE Technologische industrie (Agoria) : Rev. 1.1: 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 en 35; Rev 2: 25, 26 (excl. 26.8), 27, 28, 29 (excl. 29.3), 30, 32.5 en 33² NACE : Chemie (Essenscia) : Rev. 1.1: 24 en 25; Rev 2 : 20, 21, 22, 26.8³ NACE : Voeding (Fevia): Rev. 1.1: 15; Rev 2: 10, 11⁴ NACE : Textiel (Fedustria): Rev. 1.1: 17; Rev 2: 13⁵ NACE : Hout- en meubelindustrie (Fedustria): Rev. 1.1: 20 (excl. 20.1), 36.1, 36.62; Rev 2: 16 (excl. 16.1), 31, 32.91

Gebruikte afkortingen

AGORIA	Federatie van de technologische industrie
BA	Basisallocatie
BAMA	Bachelor-masterstructuur
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBPR	Bruto Binnenlands Product per Regio
BEA	Budget voor Economisch Advies
BERD	Expenditure on R&D in the Business Enterprise Sector
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds
BZ	Bestuurszaken
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media
DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
DTO	Duurzame Technologische Ontwikkeling
ECOOM	Expertisecentrum O&O Monitoring
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ESA	European Space Agency (Europese ruimtevaartorganisatie)
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESSENSCIA	Koepelorganisatie van de chemie en de life sciences
EU	Europese Unie
EVA	Extern Verzelfstandigd Agentschap
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FB	Financiën en Begroting
FEDUSTRIA	Belgische Federatie van de textiel-, hout- en meubelindustrie
FEVIA	Federatie Voedingsindustrie
FFEU	Financieringsfonds voor Schudafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven
FIT	Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (Flanders Investment & Trade)
FTI	Flanders Technology International
FUST	UNESCO-Trustfonds Wetenschappen
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen
GBAORD	Government Budget Appropriations or Outlays on R&D
GBOU	Generisch Basisonderzoek aan de Universiteiten
GERD	Totale intramurale O&O-uitgaven (Gross Expenditure on R&D)
GUF	General University Funds (algemene universiteitsfondsen)
HBPWB	Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid
HUB	Hogeschool-Universiteit Brussel
IBBT	Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie
IJS	Instituut voor Joodse Studies
IST	Instituut Samenleving en Technologie
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IMEC	Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde
IV	Internationaal Vlaanderen
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde te Antwerpen
KMO	Kleine of Middelgrote Onderneming
KMSKA	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten – Antwerpen
KP	Kaderprogramma
KUBrussel	Katholieke Universiteit Brussel
K.U.Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
LV	Landbouw en Visserij
MINA-fonds	Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuurbehoud

MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
NABS	Nomenclatuur voor de analyse en vergelijking van wetenschapsbegrotingen en -programma's
NACE	Statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Unie
NERF	Neuro-Electronic Research Flanders (centrum voor neuro-elektronisch onderzoek Vlaanderen)
OBPWO	Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
O&O	Onderzoek en ontwikkeling
O&V	Onderwijs en vorming (wetenschappelijke activiteit)
OV	Onderwijs en Vorming (beleidsdomein)
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
POM	Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij
PROG	Begrotingsprogramma
PWO	Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek
RO	Ruimtelijke ordening
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
SAR	Strategische Adviesraad
SBO	Strategisch Basisonderzoek
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SOC's	Strategische onderzoekscentra
TBM	Toegepast Biomedisch Onderzoek
TETRA-Fonds	TEchnologie TRAnsferfonds
TINA-Fonds	Transformatie en Innovatie Acceleratie Fonds
tUL	transnationale Universiteit Limburg
TWOL	Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu
UA	Universiteit Antwerpen
UGent	Universiteit Gent
UHasselt	Universiteit Hasselt
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNU	United Nations University (Universiteit van de Verenigde Naties)
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIB	Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie
VIN	Vlaams Innovatie Netwerk
VINNOF	Vlaams Innovatiefonds
VIOE	Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VIA	Vlaanderen in Actie
VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VOI	Vlaamse Openbare Instelling
VPM	Vlaamse Participatiemaatschappij
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
VUB	Vrije Universiteit Brussel
W&T	Wetenschappelijke en technologische dienstverlening
WB	Wetenschapsbeleid
WSE	Werk en Sociale Economie
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ZAP	Zelfstandig Academisch Personeel

Medewerkers

DAR: An Van Acker, Sabine Van de Gaer, Heidi Vander Poorten, Frederik Claerbout; Studiedienst van de Vlaamse Regering: Josée Lemaître; **BZ:** Annemie Degroote; Monique De Ceuster; **FB:** Brecht Tessier, Guy Muylaert; **IV:** Jan Carmans, FIT: Caroline Ampe, Yves Roekens; Toerisme Vlaanderen: Jan Van Praet; **EWI:** alle medewerkers van het departement; Agentschap Ondernemen: Bernard De Potter, Tim Ampe, Yves Schouwaerts, Caroline Swyngedouw, Paul De Meulemeester; IWT: Veerle Lories, Donald Carchon, Leo Van de Loock; FWO: Anne-Aymon Gunst; Stichting Innovatie & Arbeid: Paul Berckmans, Anne Reyniers, Bart Mouton; PMV: Bart De Smet, Daphne Van Lancker; **OV:** Lieven Blomme, Evy Vogeleer, Nina Mares; Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen: Karel De Temmerman; **WVG:** Kathleen Verreth, Nathalie Stallaert, Jos Versaen, Herwin De Kind, Herwig Deumens; VAPH: Catherine Molleman, Marc Cloet; Kind & Gezin: Bea Buysse, Tina Capiou; **CJSM:** Bart Van der Herten, Caroline De Pauw; KMSKA: Marjolijn Barbier; **WSE:** Johan Troch; **LV:** Dirk Van Gijseghem, Anne Vuylsteke, ILVO: Katrien De Bruyn, Karin Van Peteghem, Maurice Moens; VLAM: Luc Van Bellegem; Jean De Lescluze; **LNE:** Philippe Van Haver, Martine Swerts; Vlaams Energieagentschap: Jan Vereecke; INBO: Chris Steenwegen; OVAM: An Van Pelt; VLM: Sofie Ducheyne; VMM: Line Vancraeynest; **MOW:** Wilfried Goossens, Frank Mostaert, Lieve Van de Water, Marleen Govaerts; **RWO:** Sofie Houvenaghel; Luc Goedertier, Ronald van Paassen; **VIOE:** Marnix Pieters; **IST:** Robby Berloznik, Lieve Vandamme; **IMEC:** Mieke Van Bavel, Katrien Marent; **VIB:** Jo Bury, Lieve Ongena; **VITO:** Dirk Fransaer, Kristine Verheyden; **IBBT:** Karen Boers; **KMDA:** Zjef Pereboom; **KANTL:** Marijke De Wit; **Aquafin:** Fatima Bounda.

Colofon

De Speurgids Ondernemen & Innoveren is een publicatie van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie van de Vlaamse overheid.

Afdeling Kennisbeheer
Pascale Dengis, afdelingshoofd
Koning Albert II-laan 35, bus 10
1030 Brussel

Tel.: 02 553 57 40
info@ewi.vlaanderen.be
www.speurgids.be

Samenstelling en redactie:
Koen Waeyaert en Pascale Dengis

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Van Melkebeke, Secretaris-generaal

Overname is alleen toegestaan met bronvermelding. Het departement EWI aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het gebruik van de in deze uitgave opgenomen informatie.

Vlaamse overheid
Departement Economie,
Wetenschap en Innovatie
Koning Albert II-laan 35 bus 10
1030 Brussel
info@ewi.vlaanderen.be
www.ewi-vlaanderen.be

